

СРПСКА

СВОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 86 ● 6. ДЕЦЕМБАР 1993. ● 100.000.000 ДИН.

ИММА ШАНСЕ

ДЕПОС

ИЗБОРНА КАМПАЊА ДЕПОСА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Стево Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић — Булатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Миленко Вучетић, Драгослав
Грујић, Александра Јанковић,
Славица Лазић, Сандра
Петрушић, Милена Поповић,
Војкан Ристић, Благица
Стојановић, Александар
Цветковић, Александар
Чотрић

УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ:
Ђорђе Вукоје

САРАДНИЦИ:
Никола Бурзан, др Владан
Василијевић, Надежда Гаће,
Гордана Логар, Миллица
Лучић — Чавић, др Никола
Милошевић, Бранка
Пламенац, Сандра Скоко
(Лондон), Гордана Суша,
Мира Трајковић (Париз), др
Коста Чавошки, Златко
Чобовић, Љиљана Шоп, Ејуб
Штитковић

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица
Бугарски

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-0-27562 СДК
Стари Град
РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%

КАКВО ЛИ БИ БИЛО ВАНРЕДНО СТАЊЕ АКО ЈЕ ОВО РЕДОВНО!

СТР. 4-29

СРПСКИ
ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ У
ЗАГРЕБУ

ПОЛИТИЧКИ
МАРКЕТИНГ

*НОРМАЛНИ МИ,
НОРМАЛНИ ОНИ*

*ПРОТИВНИКА
НЕ ПОМИЊАТИ*

ЗА „СРПСКУ РЕЧ“
ГОВОРЕ:

СПОНА

МОРАЛ И
ПОЛИТИКА

*МИЋА ПОПОВИЋ
ДУШАН МИХАЈЛОВИЋ
РАТОМИР ТАНИЋ
ЖАРКО ТРЕБЈЕШАНИН*

*КАД СРБИЈА
ПРУЖИ РУКЕ*

*КАКО СУ СЕ
СУКОБИЛИ ЛИБЕРАЛИ*

*„КАКО СМО
СИСТЕМАТСКИ
УНИШТАВАНИ ОД
ИДИОТА“*

*НЕ ПОМАЖИТЕ ВИШЕ,
ПРЕКЛИЊЕМО ВАС!*

шум будућности

ДЕПОС

СПОНА

SR
СПОНА
N
A

Све фотографије снимљене су у Пожаревцу, 27. новембра ове године, где је СПОНА, као и у многим другим местима Србије, укешно организовала расподелу хуманитарне помоћи, тачније — делила храну најугроженијим Пожаревљанима.

„СПОНА“ И ОВЕ СУБОТЕ СА СВОЈИМ СУГРАЂАНИМА

КАД СРБИЈА ПРУЖИ РУКЕ

И ове суботе преко пет хиљада промрзлих Београђана стајало је сатима у дугом реду од Калемегдана до Трга слободе очекујући да добију „Спонни“ пакет хуманитарне помоћи. Наши суграђани, махом пензионери, стрпљиво су се примљивали импровизованим тезгама на којима су стајале намирнице које су им делиле вредне „Спонине“ активисткиње: три тоне пасуља, три тоне пиринча, три тоне шећера, једна тона прашка за прање, 3.700 векни хлеба, сто килограма тестенине, 200 килограма кафе, три тоне купуса и топао чај за невољнике који су, принуђени страшном немаштином, стајали у дугом реду. Приче које смо забележили „ухваћене“ су насумице, док су људи међусобно измењивали потресне исповести о суноврату елементарне егзистенције, о згаженом достојанству после толиких година рада, о драматичним ситуацијама од којих им је сачињен живот који почиње истим питањем: како овог дана прехранити децу и укућане? Предратни Београђани причају да овакав социјални суноврат није запамћен ни у време окупације. Власници доскора сигурних „загарантованих минималаца“ дрхте од зиме држећи за руке децу која годинама нису видели чоколаду. „Спонни“ пакет помоћи ће данас, како живети сутра?

СТИЖЕМО

„Спона“, Делос, Нови независни синдикати и међународна хуманитарна организација EST LIBERTE делиће хуманитарну помоћ сваке суботе Београђанима на Тргу Слободе, а следећим данима у већим градовима Србије:

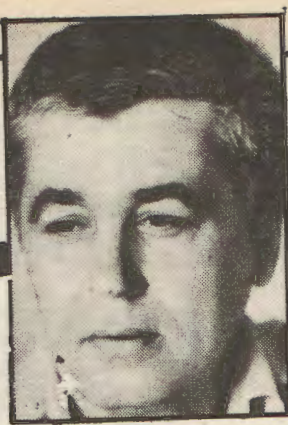
5. 12. у Крагујевцу
6. 12. у Ваљеву
7. 12. у Пожаревцу
8. 12. у Новом Саду
9. 12. у Нишу и Лесковцу
10. 12. у Руми
12. 12. у Ужицу
13. 12. у Чачку
14. 12. у Зајечару
16. 12. у Зрењанину

У пакетима ће се наћи пасуљ, пиринач, шећер, со, кафа, брашно, сапун или детерџент.

Србија

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

ПАНИКА У ПАРКУ ЛАЖИ

1.

Страхоте с којима смо суочени на сваком кораку и у сваком трену — од разарајуће инфлације, понижавајућих плата и пензија, празних продавница, колапса саобраћаја и хладних станова, до опште политичке апатије, безнађа, моралне дезоријентисаности и потиснуте деструктивности — имају, по много чему, одлике намерно изазваних и програмираних страха.

Социјалисти су ти који играју на карту „што горе, то боље“ у уверењу, а и на основу историјских искустава, да је без беде, без понижених и увређених и без „сужњева које мори глад“ немогућ социјализам.

Хаос је, уосталом, оно што одржава Слободана Милошевића од када је изашао на велику позорницу, као што је и Јосифа Висарионовича Стаљина одржавао, углавном, хаос.

Нешто, просто, у потпуном економском слому и социјалном потонућу народа, у распаду система, у убијању сваке наде, у обезвређивању и елементарног живота и у миру који све то прати, опасно и застрашујуће смрди.

Ма колико да су девизне резерве државе истањене, чак и ако су пале испод пола милијарде долара, власт је у могућности да, бар за неко време, бар на неколико недеља, у условима када је и најуобичајенија векна хлеба знак богатства, створи привид подношљивог и релативно нормалног стања, а то се, упркос очекивањима да ће се тако радити, и упркос досадашњој пракси, не догађа.

Нешто, заиста, гадно смрди.

2.

На основу броја оних који, на предстојећим изборима, упркос свему што нас је снашло, дају свој глас социјалистима, знаћемо поуздано колико у Србији има мазохиста, лопова, дадаиста, стаљиниста и тешких душевних болесника.

3.

Сусрет српских и хрватских интелектуалаца у Загребу, уз најаву да ће уследити наставак разговора у Београду, свакако је, у актуелним српско-хрватским односима, а и у укупним мутним приликама, значајан и охрабрујући тренутак.

На рушевинама је засветлео сатурени дукат, као скроман почетни капитал за нову градњу.

Нереална су, наравно, очекивања да је обнова Југославије могућа, јер је иза њеног распада остало много одложних мина, али је баштињење неких неоспорних вредности и предности растурене Југославије на свим линијама нормалног живота, од привреде до културе, и више него реално.

Неће српски народ изгубити понос ако му се, међу зачинима, нађе „тета Вегета“ и ако се заслади „Крашовом“ чоколадом, нити ће дим врањске „Зете“ уз чашицу „Жуте осе“ прогутати тисућлетне снове хрватског пучанства; неће се загребачка кина срушити ако се у њима буду вртели нови филмови Душана Макавејева, нити ће због нових филмова Рајка Грлића изгорети београдски биоскопи; неће српске новине бити мање српске с луцидним коментарима Игора Мандића, нити ће луцидне колумне Александра Тијанића затамнити хрватство хрватског тиска; неће вараждинска књижница мање служити националним интересима Хрвата ако у њу стигну нове песме Ивана В. Лалића, нити ће нове песме Славка Михалића угрозити национални интерес Срба ако их буде и у ваљевској библиотеци; неће српска сарма остати нескувана на „Кончаревом“ штедњаку, нити ће на „Слободином“ шпорету загорети пурица на млинцима.

Квалитет веза народа и држава одређују интереси, а када, као у случају српског и хрватског народа, односно Србије и Хрватске, њихове односе испуњава и широка лепеза успомена, од пријатних до мучних, од

братских до братоубилачких, везе кроз интересе само добијају на квалитету.

Стари зnanци се и лакше, и брже, па и лепше, договарају око послова, чак и ако су се некада грубо разилазили, него нови познајници.

Интелектуалци су направили први корак ка нечему што је трагање за новим хоризонтима најексплозивнијег европског мултинационалног простора, одбацујући и бесмислену идеју да не можемо да живимо добро и у миру ни једни поред других, и сада су на реду остали да закораче у сличну авантуру, пре свих, вероватно, привредници.

Дукат на згаришту можда лоше сазидане и можда с разлогом изгореле куће, попут свега што на згариштима остане колико-толико нетакнуто, у сваком случају је, у општој трулежи, итекако драгоцен.

4.

Динар ће, ускоро, опет, остати без неколико нула, али, како се ствари развијају, нисмо далеко од тога да, пратећи реалност, почнемо да скидамо нуле и са немачке марке.

5.

Владајуће црногорске социјалисте нико не понижава и не прави крпама тако систематски, успешно и трајно као владајући српски социјалисти.

Нама Србијанцима то понекад и годи — много је забавно да и Тито после Тита има своје пудлице које се мотају испод стола — али је нејасно зашто Црногорци ћуте.

Ма какви да су, Момо, Мило, Свето и остали подгорички црвендаћи у белом, ипак, заслужују мало више поштовања.

Најновији пример понижавања „младог црногорског руководства“ су изнуђене предизборне подршке властодржаца из Црне Го-

ре властодршцима у Србији, уз до блутовости сервилне изјаве Светозара Маровића о државничкој мудрости Слободана Милошевића, а таквих примера понижавања ће, вероватно, тек бити наредних дана.

Пудлице се врте око ногу газде, лижу му испружену руку, али и кевћу на оне на које им газда покаже; судбина су нам, по свему судећи, и сурови газда с пудлицама око ногу, и повремено несташне а ипак послушне пудлице.

Владајући црногорски социјалисти су — нема, изгледа, другог ваљаног објашњења за оно што раде и трпе — дебело уцењени од владајућих српских социјалиста.

Тако, ваљда, треба.

6.

Мали екран државне телевизије поново је, као и очи првих избора, морални брлог, машинерија патолошке мржње и фабрика гнусних лажи, али је, можда и уочљивије него пре три године, и велика позорница страха.

Новинари, коментатори и уредници, одани владајућој странци, више и не умеју да сакрију панику.

Реченице су им крте, мисли шкрте, лица у грчу.

Могућност да им заштитници изгубе власт доводи их до очаја.

Напади на независне медије „Време“, Радио Б 92 и „Борба“, уз примену класичних полицијских метода и кагебеовских монтажа, као и напади на Весну Пешић, Вука Драшковића и остале лидере опозиције по рецептима ранокомунистичке осиноности и стаљинистичке параноје, јесу били прљави али не и ефектни, и личили су, углавном, попут свега што је производ нервозе, на безбавне политичке ћорке и нападе ради напада.

Свесни шта су све радили и колико су зла нанели народу и држави, најчешће због личне користи, новинари, коментатори и уредници режимске телевизије, у условима када је пад њихових газда реалнији него икада раније, једноставно губе главу.

У демократском амбијенту и у правној држави, њих, и због професионалних и моралних референци, али и због одговорности за ширење шовинистичких и фашистичких идеја, за хушкање на рат, за подстицање ратних злочина и за саучесништво у пљачки грађана посредством приватних банака, чекају, заиста, неизвесни, тешки, па и мучни дани.

Незамисливо је, рецимо, да се на суд изведу припадници разних паравојних формација због клања, силовања и ратног профитерства, а да на оптуженичку клупу не седну и они који су, колико још јуче, и паравојне формације, и клања, и силовања, и пљачке, и разарања градова изједначавали са одбраном националних интереса и патриотизмом; незамисливо је, такође, да пред лице правде стану разне јездеће Дафине због класичне преваре неколико милиона људи, а да с њима не одговарају и они који су их, колико још јуче, из вечери у вече, представљали као солвентне, родољубљем вођене и поштене банкаре.

Није нереално и немогуће да су се многе девизе опљачканих девизних штедиша слиле у џепове бесплатних телевизијских пропагандиста јездећих Дафина и да је много ратног плена, од злата до аутомобила, подељено телевизијским патриотама, јер с њима нема неизвесности и с њима је, на тамној страни живота, све реално и могуће.

У разоткривању механизма лажи и обмана с режимског малог екрана, демократска опозиција би, узгред речено, у предизборним емисијама, дакле „на месту злочина“, морала да користи управо примере пропагирања „Југоскандика“ и „Дафимент банке“, и да уз помоћ тих примера, тих правих бисера обманивања, покаже како се и колико се посредством режимског малог екрана лаже и вара најшира јавност.

О приближавањем избора, новинари, коментатори и уредници државне телевизије биће све нервознији и њихова паника ће се увећавати, а у нервози и паници гадости су непредвидиве.

Демократска опозиција не сме то да изгуби из вида.

7.

Разорили су државу до темеља и у крви, а и даље прослављају дан њеног рађања.

Изборе су расписали када су нас, мучки и дефинитивно, политиком ината и диктата, лошим проценама, лажним обећањима, бесмисленим ратом, мутним савезништвима, идеолошким искључивостима и свакојаким лоповлуком, довели дотле да немамо никаквог избора.

Нуде оно што нико разуман не би могао да прихвати.

Трају, једноставно, уништавајући нас.

У слављењу празника непостојеће државе, у лудилу без преседана, сажета је, и симболично и буквално, најпотпунија истина о њима, а и о нама који их трпимо.

ИЗБОРНА КАМПАЊА ДЕПОСА

Између два броја „Српске речи“ Вук Драшковић и ДЕПОС-ови кандидати за републичке посланике били су у Врању, Лесковцу, Лебанама, Чачку, Ужицу, Шапцу, Ритопеку, Вршцу, Сомбору, Суботици, Кикинди, Пироту, Нишу, Александровцу... И свугде су затицали исто стање, депримираност, апатију, безнађе, глад. ДЕПОС-овци су објашњавали да спас за све лежи у нама самимма, у вољи и моћи да раскинемо са онима који су нам све то дали и донели. Преносимо само део тих захтева. Кренимо са говором који је Вук Драшковић одржао у Шапцу 21. новембра 1993.

Драга браћо и сестре!
Најпре свима онима који данас славе срећна слава!

Дај боже да догодине на Св. Архангела лепше, богатије, срећније изгледа Србија.

Ја не могу да вас гледам лицемерно и нећу да будем лицемер, да вам шаљем неки оптимизам, неки осмех, храну које немате, топлину у становима које немате. Они који немају срца, који не виде тугу на нашим лицима, који не осећају бол Србије, који не знају да пола Србије гладује, да пола Србије плаче, нека се они сликају насмешени, напудерисани, у свиленим оделима, са краватама. Нека гледају тугу Србије тако насмејани, са плаката излепљених по бандерама и зидовима. Нека парадире телевизијским екранима тако насмејани и румени, удебљани, задрогли!

Ја то не могу. Бићу срећан онда када ви будете срећни, бићу богат онда када ми држава буде богата, кад народ у држави буде богат, и смејаћу се кад се врати осмех на ваша лица.

КО ТО МОЖЕ!

Има ли шансе, има ли спаса Србији?!

Најпре да видимо шта треба неизоставно учинити да би Србија била спашена, да бисмо добили и у збиљу, у живот, претворили ту шансу. Треба учинити три ствари: **обуставити рат, скинути санкције, помирити се са светом и добити огромну и финансијску и дипломатску и сваку другу подршку од тога**

ОНИ БИ ДА НАМ СКИНУ ГАЂЕ А НЕ САНКЦИЈЕ

Кикинда, новембар 93.

света. Не мирити се са санкцијама, не мирити се са бедом, не мирити се са жицама око Србије, него се помирити са светом! То треба учинити. Ако је јасно да то треба учинити, онда треба поставити питање свако, у тишини, по могућности са искљученим телевизорима да размисли — **ко то може обезбедити Србији данас?**

Сасвим је јасно **ко не може**. Онај који нас је увео у рат, произвео беду, завадио са светом. Не може са светом помирити државу и народ неко кога неће више нико да прима, чак ни отправници послова страних амбасада више неће да иду код нашег шефа државе. А он у предизборној кампањи прима кондуктере, прима некакве представнике непостојећих успешних фирми, води предизборну кампању за партију чији је председник и која нам је за три године у државном, националном и у сваком другом погледу нанела више зла него Турци за 500 година!

Тај режим, морате знати, пријатељима преносити, уверавати их, почива само на два стуба: **на лажи и на страху!**

Имају телевизију која производи лаж и имају огроман полицијски и наоружани апарат који производи страх код народа. Но, највећи део тог полицијског и војног апарата им отказује послушност, то су наши људи, то су наше комшије, то су наша браћа, деца — и они се смрзавају по становима, и њима је плата пет марака, и њих је страх од суштањег дана. Према томе, ослободите се страха. Јер, та сила страха неће више дуго да служи њима, него ће тај гладни полицајац, и гладни војник, и гладни официр, да окрене оно што држи у руци тамо где треба а не на свој народ!

Не дајте се! Страх измиче, сила им измиче. Зато толико форсирају лаж. Никада се нећете толико наслушати лажи као до Св. Николе! Лагаће шта им падне напамет. Потезаће старе оптужнице, старе лажи, дефиловаће њихови познати произвођачи пакла и слуђивачи Србије. Синоћ су почели. Кажу: како то да ја идем авионом у Париз?!

А како то, господо, да плаћате првога и другог јуна, али само у та два дана, стотинама марака полицију која је тукла мене?! Ја сам отишао на лечење не потрошивши у Паризу ни једног динара српскога, ни једног грама бензина нити нафте од овога народа, него сам отишао авионом француског председника.

И, ако 19. децембра преокрене како би требало летећу опет и код француског председника, и код руског председника, и код америчког председника, код италијанског и код грчког, и нећу летети туђим авионима, као што сам на жалост по изласку из затвора и болнице морао да летим, него ћу летети авионима моје српске државе, под српском заставом и то са Сурчина!!! Јер ће санкције пасти.

На политичкој позорници Србије не постоји ни једна политичка групација, ни једна политичка снага која може да нас одмах помири са светом, која се већ измирила са светом и која ужива огромну подршку тога света — Москве, Вашингтона, Рима, Лондона, Париза и Атине — осим ДЕПОС-а! ДЕПОС је, браћо и сестре, уједињена опозиција. Пет у овом тренутку политичких странака и огромног броја најумнијих глава српског народа, које

не припадају ни једној странци осим оној једној јединој — демократија-спас — а тој демократији и спасу име је ДЕПОС!

Мени је жао што још неки мали проценат опозиционих снага није приступио ДЕПОС-у. Осамдесет посто опозиције је уједињено на јединственој листи и око те јединствене листе договорили смо се за пет минута. Тако ћемо се сутра договарати о свему за пет минута. Онај ко не може да стане на јединствену листу и ко неће на њу, а како ће се сутра, ако дође на власт, договарати са колегама из опозиције у скупштини и влади? Имаћемо опет свађу. Те мале, те које неће јединство, не признајем за опозицију! У ДЕПОС, на једну јединствену листу — због отаџбине, због Србије!!!

ИМА ШАНСЕ

Ово су одсудни дани, ово је Колубара српског народа. Сад ако паднемо — готови смо.

Има једна народна која каже: још само један дан зла и никад више добра!

Верујте ми, не победи ли ДЕПОС на Св. Николу, не освојимо ли већину у парламенту, ја, који сам увек однекуд веровао да има још наде, има још шансе, изгубићу ту наду.

Плата и пензија, које су сада једну до две марке, за два месеца неће бити, него ће на удару да се нађе село. Послаће ескадроне, пошто неће наша полиција, довући ће они полицију одакле већ довлаче полицију, да помету сељаку све што има у амбару, да свако зрно из коша покупе, да силосе испразне; после тога рачунаће: куд даље? Они иначе никад нису за последњих неколико година водили политику као умни и одговорни људи, да виде шта ће бити за годину дана, за две, десет година! Њихова сва политика се састоји — како преживети од једног ТВ дневника до другог ТВ дневника, од једне лажи до друге лажи! То је сва стратегија владајуће Социјалистичке партије Србије.

Они вас лажу да свет мрзи Србе; никад нас није мрзела Русија, увек је била с нама,

увек је с нама била Америка, увек је уз Србе била Енглеска, Француска, Италија, Грчка! Ја вам кажем: са свим челним људима тих земаља сам се сретао. И они носе оживљак на души — жао им је шта се ово збива са Србијом и Србима! Жао им што Србија није у друштву с њима, где је увек била.

Санкције су уведене не у Риму, Лондону, Москви, не у Вашингтону — **санкције су уведене у Београду!**

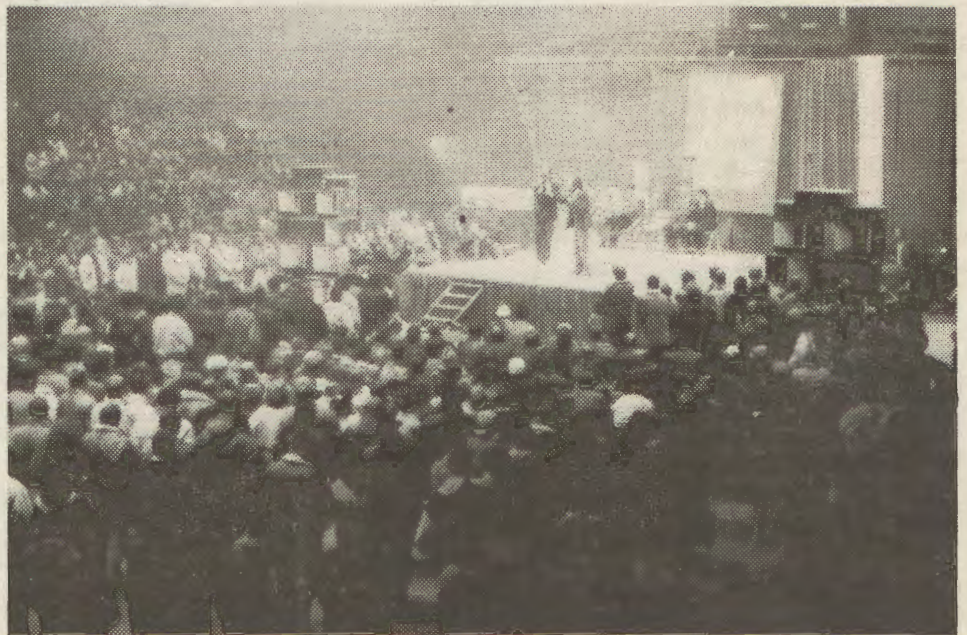
Победом опозиције у Београду, победом ДЕПОС-а, санкције падају аутоматски.

Али, ко то не жели да падну санкције? Они, управо они који толико лажу преко оне проклете ТВ Бастије, који толико тобоже кукају што је Србија под санкцијама. Никад се толико нису обогатили као на овоме рату и на овим санкцијама! На једном камиону цигарета у џеп себи стављају 30 хиљада марака! На једној цистерни увезене нафте — 60 хиљада марака. Неколико милијарди долара су зарадили на санкцијама криминалци, профитери, патриоти, државни мафијаши — они који вас лажу са државне телевизије да цео свет мрзи Србе!

Нико толико не мрзи Србе сем они који данас владају Србима и Србијом!!!

Одакле паре да ми преокренемо?

Четири милијарде долара старе девизне штедње изнели су на своје приватне рачуне у иностранство. На приватне рачуне у иностранство однели су сав зајам за препород Србије! Каква Дафина, какав Језда, они раде с њима у дослуху. Какви они што узимају рекет? Они су у дослуху са српским државним врхом! **Више се не зна да ли је власт мафија, или је мафија власт!** Изгубљена је разлика. Милијарде долара — све на своје приватне рачуне. То печати списак више од три хиљаде људи који су на тај начин покрали народну муку. Ми тим списком располажемо и ако ми 19. децембра победимо, освојимо већину, једна од првих одлука тога парламента биће — блокада тих рачуна! Друга одлука, ја ћу је спроводити по европским владама — да се те паре врате Србији и у Србију. Па ће људи добити опљачкану девизну штедњу, ос-

таће за инвестициона улагања, свет ће уложити огромне кредите у опоравак и у напредак Србије!

СРБИЈА ПАМЕТИ

Оно што могу сада рећи: на Св. Николу победа ДЕПОС-а, у јануару ће имати довољно и нафте за школе, обданишта и станове, и плина, даће га Русија, даће нам га бесплатно, неће вето стављати ни Америка ни било ко демократској Србији. Санкције ће пасти као гњила крушка, Србија ће узлетети, пензије, плате, све ће то постепено, а релативно веома брзо да буде повећано. Већ за неколико месеци живеће се од пензија и од плата пристојно, а већ за неколико година, стићи ћемо одбеглу будућност и одбегли свет! Пуна је Србија памети, богата је Србија, само дахије да скломимо, само ово зло да уклонимо — ето препорода, ето спаса!

Ми телевизију немамо. Она је за нас затворена. Она постоји само да би лагала: о ДЕПОС-у, о СПО-у, о мени, о сваком ко мисли добро Србији! Ко зна како ће је спасити! Ви сте наша телевизија!

Ако нећете да будете телевизија, ако сваки од вас неће да буде носилац листе ДЕПОС-а, ако сваки од вас не схвати да мора убедити до Св. Николе како зна и уме најмање по десеторицу, и да ти убеђени убеђују даље, онда нећемо имати шансе. Не заносимо се јефтиним аплаузима. Победа, победа... Победимо па вичимо: ПОБЕДА, ПОБЕДА!

Лаж је много јача од наших жеља, од надања Србије, још је више људи који то стално понављам, на раменима уместо главе носе телевизор. Црче од глади, огрне се ћебетом ако има ћебе, цвокоће и — греје се пред екраном телевизије и виче: све је ово мени урадио Клинтон и Борис Јељцин! Невероватне се ствари догађају, а људе опет голем страх хвата. Каже: видим, одосмо у јаму. Схватато ми да ови не умеју друкчије него низбрдо, али, нико други нас не може спасити!

Људи, то је предаја. Како не уме нико други?

Кад је то неко други добио прилику да проба?

Једно је јасно: да тражите некога на целој земаљској кугли да горе води Србију, од ових не може горе! Бар то је јасно. Дајте шансу било коме — биће боље.

Али, ако се да шанса ДЕПОС-у, онда ће бити сигурно, брзо ће бити не добро него веома добро. И ако не буде за шест месеци толико добро онда нећу препознати ваша лица. Ево вам дајем реч: никакви избори неће требати. ДЕПОС ће сам да се повуче и да каже: браћо, нисмо остварили, нисмо скинули санкције, нисмо повећали плате, нисмо повећали пензије, нисмо усрећили Србију, повлачимо се, нека долазе други.

Неће требати избори!

Али, људи, објашњавајте! Јер, наш народ не зна ни разлику између опозиције и власти. Чујем хиљаде људи који кажу: како си ово могао дозволити? Што то не урадиш сад?

Опозиција у Србији не може учинити ништа. Нигде не може учинити опозиција ништа, власт је одговорна, а опозиција је ту да критикује власт. Ја, док сам у опозицији, могу једино да им се подмећем под пендреке, да ме шакетају и бубетају, као и вас. Друго, у њихо-

вим рукама је и колач и погача. Да је СПО био на власти, нити би било рата, нити би било распада државе, нити би било беде, не би било ничега од овога.

Објашњавајте то људима. Стрпљиво. И немојте, ако је човек под утицајем телевизије, ако мисли ТВ дневником, одмах да реагујете. Будите стрпљиви. Једном, двапут, трипут... пет пута навратите у једноме дану, објашњавајте да не гласа ни за ДЕПОС, ни за Вука, већ за себе, за судбину своје унучади, деце, за судбину овог народа. Неће бити Србије, људи, ако по трећи пут Србин гласа за своје целате! Који Турци, који Немци, никад ово зло није снашло Србију као што је сада.

БОРБА ПРОТИВ ЛАЖИ

То треба говорити народу, и објашњавати елементарне ствари — не бојкотуј изборе, јер закон је такав. Довољно је да изађе две стотине, важе избори. Ако бојкотујеш, ти заправо гласаш за Социјалистичку партију Србије. Не гласај за малу опозициону странку, јер закон каже: странка мора у изборној јединици да освоји најмање 5% гласова да би стекла право на једног посланика. А ако освоји 4,99% гласова, не осваја ни једног посланика, а сви гласови иду Социјалистичкој партији Србије — владајућој партији. Значи, ако гласате за малу опозициону странку, ви гласате за Социјалистичку партију Србије. На прошлогодишњим децембарским изборима, само једна опозициона демократска странка је прескочила цензус у свих 9 изборних јединица, **то је био ДЕПОС.**

Објашњавајте пријатељима који су симпатизери неких других, малих опозиционих странака да не смеју ризиковати. Да морају гласати за оно што је сигурно да осваја гласове и да неће гласови отићи у џеп СПС-а! Дакле, за ДЕПОС!

Овим путем, ако сви одавде кренете и ако не почнете славити победу без победе (кад смо то ми славили победу без победе? Кад су наши отишли на Цер 1914, кад су отишли на Колубару 1914, нисте чули победничке песме). Победа је ушла у песму тек кад смо видели Шваби леђа, кад су отишли преко Дрине! Кад и ове најуримо, кад и њима видимо леђа, онда вичите ПОБЕДА, ПОБЕДА, за име Бога, а сада помозите да победимо!

Сваки од вас мора да буде амбасадор, мора да путује, нарочито по селима. Код пријатеља, код комшија, да објашњава, јер Србија је заробљена лажу. Оног тренутка кад људима објасните да је лаж — лаж, да је истина — истина, онда смо победили. **Основна је борба противу лажу.**

Сада ћете можда рећи да ни једну реч не проговорих о српском националном интересу.

Ништа досад нисам говорио него о српском националном интересу. Од мира, од добре пензије, од добре плате, од топле собе, од задовољног живота, од срећног човека, до срећног ђака, нема пречег ни националног ни државног интереса. Не може Србија беде да буде гарант српског националног интереса. Не може Србија у светским оковима заштитити ни себе а камоли да заштити некога другог. Од '90. године говорим — не брани се Србија у Книну, не брани се Србија на Јахорини, не брани се Србија у Ма-

ћедонији — него се и Книн и Јахорина бране у Србији. Ако ми имамо јаку, демократску Србију, богату, са много пријатеља и савезника у свету, ако ми видимо да су се наше србијанске капе шајкаче накривиле задовољно; знајте браћо да ће накривљено, исто тако срећно бити и Книну и Романији и Јахорини, свакој другој крајини. Само богата и таква Србија може да сједини оно што је разједињено, да поврати оно што је одузето и да под заједнички државни кров све окупи.

ПОДИГНИМО ТОН

Све то можемо 19. децембра, и то без рата, и уз подршку тога великог света за који вас лажу да је против Срба и Србије.

Овим путем се брани српски државни и национални интерес. То господин Ругова добро зна. А зашто ТВ Бастиља крије шта господин Ругова говори? Он каже: бојкотовашу и ове српске изборе јер СПС ради у албанском националном интересу. Јасно. СПС ће довести брзо Србију на те гране да ће бити мртва. Једним дамаром нећемо моћи мрднути, а онда ће бити проглашена независна албанска држава у српском оку, у српском Јерусалиму. И господин Ругова каже још нешто: таман посла Милошевић, Шешељ и овај ђавољи Аркан, да су они највећи непријатељи албанског државног интереса! Господин Ругова каже — то је Вук Драшковић! Не дао Бог да ДЕПОС и он дођу на чело Србије, препородиће земљу, обратиће ће, вратиће јој пријатеље, ојачаће Србију, иза њих ће поново стати Русија, Американци, Енглези и Французи и сан о албанском Косову оде у пропаст.

И тачно — отиш'о би у пропаст.

Размишљајте људи, објашњавајте народу елементарну ствар: да се разбије ова чамотиња и страх, можда је потребно да сви мало подигнемо тон и да одлучно саопштавамо истину.

И још нешто: намонтирали су, наместили, да избори буду баш на Св. Николу. Рачуница је јасна. Кажу овако: наши и онако не верују у Бога, неће ни славити него иду да гласају. А ови ДЕПОС-ови или ће да славе, или ће ићи на славу. Па ће бојкотовати изборе и Св. Никола ће да ради за комунисте. Молим вас, молим вас, објашњавајте свакоме ко жели промену да не сме бојкотовати, него нека прво гласа па онда нека слави.

И мени је Св. Никола крсна слава, али и ја ћу прво да гласам па ћу онда да славим.

Само тако можемо доћи до победе, до тог великог преокрета, до те промене, којој је име ДЕПОС. Ја поштујем сву демократску опозицију и свима су отворена врата да иду на заједничку изборну листу ДЕПОС-а. Има шансе, али помозите, молим вас, помозите вама, помозите нама, јер само помажући вама помажете Србији.

ШАБАЦ: ПОСЛАНИЧКИ КАНДИДАТИ ДЕПОСА У ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ УЖИЦЕ

СЛОБОДАН РАНКОВИЋ власник приватног предузећа „Грм“:

Доказ да сам на страни ДЕПОС-а јесте чињеница да је све у пословању „Грма“ чисто, иначе бих био тамо негде где су они.

Шта рећи о садашњој власти, о садашњем безвлашћу, о озакоњеном безакоњу не може се ништа друго рећи него да смо на ивици пропасти.

ВЛАДАН ДУГОЊИЋ власник „Агротрговине“:

Ове године сам се први пут бавио откупом вишка пољопривредних производа од сељака и својим произвођачима сам платио све поштено.

Ако будем изабран за народног посланика обећавам грађанима Шапца да ћу се залагати за све оне циљеве за које се залаже СПО и ДЕПОС, а то су: правна држава — владавина права, а не као до сада владавина силе, владавина једног човека. Залагаћу се за систем у коме ће сви радити и у коме ће за тај рад добијати своју плату, а не милостињу. Залагаћу се за систем у коме ће владати Влада, а не мафија изабрана вољом једног човека.

Боривоје Боровић, први на ужичкој листи ДЕПОСА, са Миленом Софронијевић и Владимиром Гајићем

Изађимо сви на изборе на Св. Николу и победићемо.

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ:

Шабац и Београд су једина два града у свету носиоци највишег француског одликовања Легије части. Ова два града су та признања добила за свој изузетан допринос победи савезника у Првом св. рату над агресорима из Беча и Берлина. То је доказ да су Србија и српски народ некада имали пријатеље и савезнике и у Европи и у свету. Међутим, тада је Србија била демократска парламентарна монархија на челу са владаром краљом Петром Првим Ослободиоцем.

Србија данас нема на кога да се ослони у свету, јер је комунистичка, ауторитарна и недемократска Србија данас има на челу Слободана Милошевића (звиздуци) и са њим желе да сарађују само исламске, фундаменталистичке тираније попут Ирака и Либије које воде диктатори Садам Хусеин и Моамер ел Гадафи. Србима у целом свету је више доста комунизма. Комунизму у преосталих месец дана, до Св. Николе, бројимо последње дане.

Све анкете истраживања јавног мњења показују да је ДЕПОС јачи од тзв. СПС и овде у Шапцу и у целој ужичкој изборној јединици.

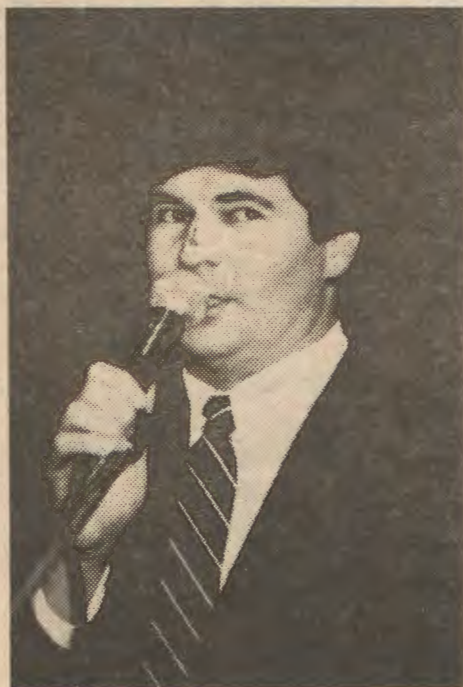

Шта треба урадити да бисмо живели боље, сигурније, лепше, хуманије?

За почетак је довољно да у што већем броју, по могућности сви, сви, сви, изађемо на бирачка места и заокружимо речи ДЕПОС — уједињена опозиција. Помозимо најпре себи, па ће нам и Бог припомоћи.

ДЕПОС и СПО ће вам пружити бољи живот ако победе, јер гори би тешко могли, чак и ако би то хтели. ДЕПОС не може да вам понуди ништа друго осим економског напретка, српског уједињења и повезивања са светом, јер све друго што не ваља понудила вам је ова тзв. Социјалистичка партија.

Нас не интересује ко ће бити други, ми смо убеђени да ће ДЕПОС бити први. Има шансе, а ускоро ће бити и свега другог.

**МИЛЕНА СОФРОНИЈЕВИЋ, ГОРЊА ДОБРИЊА, ПОСЛАНИЧКИ
КАНДИДАТ ДЕПОСА У ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ УЖИЦЕ**

ОСВИЈЕСТИТЕ СЕ, НАРОДЕ!

„Продаш краву, одеш у Пожегу да промениш у марке, да ти не пропадају паре, он ти иза леђа купи све! Па ти види ће ти је крава и зашта ти је отишла! Променимо то, па нек' буде и друго наопако, мењаћемо јопет! Није смак свијета!”

Где су нам пријатељи у свету, кога од наших политичара свијет прима: прима људе из ДЕПОС-а и прима Вука. Нама је вазда Русија била пријатељ, нама је вазда Америка, Француска, Енглеска била пријатељ, али нијесу Милошевићеви пријатељи.

Цијели ти свијет каже да не ваљаш и немој се инатити са цијелим свијетом. Ако ти цијело село каже да си свиња, нема ти друге, него да идеш у обор и грокћи.

Што Слободан Милошевић по овом кијмету не дође у Добрињу да прича са нама? Свим српским сељацима, и на селу и у граду, поручујем:

Милена Софронијевић на Депосовом митингу у Ужицу: „Ја, овако стара, нисам у ово пошла из неког бијеса, већ ми је догорчио живот!”

Водите рачуна, сад кад буде гласање кога ћете гласати и како ћете гласати, ако мислимо да се спасемо и да се извучемо из ове пропасти и кризе. Ово је да Бог сачува. Довели су до ништа, до крајњег стања и не знам на какав начин овај народ мисли да опстане и да живи. Новца нема, намирница нема, продавнице су празне, на пијаци нема ништа... Не знам да ли овај народ уопште размишља да се једном избавља из овог пакла. Ми смо као год у лагеру, у апсу, нема друге. Нити нас ко види, нити нам ко помаже, нит' је коме жао што ми вако пропадамо, и све због комунизма! Ниђе комунизма нема, само код нас! Свет је приговар'о и опомињ'о — Милошевић се прави луд, ко да он то не разуме шта му се прича, само тера његово. Ја не знам какву он душу има кад види до чега је народ дош'о, кад види ову беду, а неће да се склони. Можда он то и не види, и не знају, код њих је можда лепо, богати су, имају новца, имају луне стомаке, све... А да они виде у селу до шта је народ дошао, како се народ мучи, нити има нафте, ни са чим да обрађује. Ништа за пролеће немамо и ја не знам куда и како да кренемо на пролеће. Народ је изгубљен и нервозан и ја мислим да треба да поведете рачуна како и кога да гласате.

Гласајте ДЕПОС, гласајте Вука Драшковића. То је човек кога признају све државе, коме би сви дали помоћ, који би нас могао спасити. Ако вам је доста овога пакла, ако сте се напатили у редовима. Ако буде још гора зима — биће, и смрзних, то ћете видети. Они ће сад дати мало нафте и правити се добри док прође гласање. Да, видите после, кад стисне! Е, онда ћете видети шта сте урадили. Избавите се! Лани сте гласали комунисте, видите где смо дошли за годину дана! Па дајмо, сад гласајмо нешто друго. Дајмо некога другог, Бог га виђе, па нек су Цигани-Цигани, да видимо 'оће ли да буду бољи. Ако нису — сменићемо и њих, ал' док тако не почнемо да мењамо, да се сами бранимо, од нас нема ништа. Ви знате стару пословицу: мајка дете не узима док оно не заплаче, а ми исто: докле не почнемо овако гласно причати, докле не почнемо да кукамо и да их зовемо да виде како је — они неће знати како нам је. Додуше, виде они све, али се праве да не виде.

Ја мислим да је доста више те партије и да је доста тога комунизма. Сад нам је момент дошао да будемо људи, ако смо паметни да умијемо да се избавимо, да нас са неке стране сунце огрије, да почнемо да живимо ко' сав нормалан свијет, а не на овакав начин.

Не знам само ко воли овако да живи, коме се ово свиђа — овакав живот. Зато, сељаци моји у селу и граду, промислите добро како ћете гласати.

Гласајте ДЕПОС, гласајте Српски покрет обнове, јер они су ти који ће нас извући из овога.

Можда Вука неко мрзи, или га не воли, али нека зна да он може да оде ће' оће и да за Србију добије шта 'оће, али само ако он биде нека власт. Овако је у њих све.

Свијет не мрзи Србе, али мрзи комунизам, мрзе Србију као комунистичку земљу. Кад је Слободана пре неки дан један новинар питао зашто је Србија још увек комунистичка, он је рекао да то није истина и чак му слаг'о у брк да свуда у свијету постоје комунисти и да

Милена и Обрен Софронијевић у својој кући, са фамилијом и Вуком: „Не можемо више да плаћамо туђи неред!“

је то нешто сасвим нормално. Нек' покаже где их има оваквих, где је пример на коме он то може да докаже. Ниђе их ваких нема. Они су заузели сву власт и сањају како ће што дубље да проведу онај прави комунизам. Али, ваљда ће се и њима наћи наш Јељцин, да их предупреди.

У њих су паре, милиција, војска, све. Милиције никад више. Реци нешто — бидеш бијен, доћи да продајеш марке, да купиш нафту, они ти бар једно од тога иза леђа отму, гледају да те ољуште и униште до краја.

Освијестите се народе! Продаш краву, одеш у Пожегу да промениш у марке, да ти

**АКО ХОЋЕТЕ ДА ВАШ ПОСЕД
НЕ ДОСПЕ У ЛОПОВСКЕ РУКЕ
ГЛАСАЈТЕ ЗА**

ДЕПОС

не пропадају паре, он ти иза леђа покупи све, па ти види де ти је крава и зашта ти је отишла. Иди кући и кукај, њих боли брига — они крцкају твоју краву. То Милошевић гаји.

Променимо то, па нек' буде и друго наопако, мењаћемо јопет.. Није то смак света, нису они једини!

Ја, овако стара, нисам пошла у ово из неког беса, него ми је догорчио живот, до гуше и не могу више да живим на овакав начин. Ако може шта да биде боље, ако могу овако стара и неписмена овом народу штагод да објасним, да кажу: „Кад ова баба нешто зна, значи да ту нешто има, да има и бољих од ових!“

Милошевић је обећао да ће после избора сабрати неку деликатну Владу. Од кога да направи деликатну владу, де су му деликатни људи за деликатну владу? Он само може да каже: „Ти са те столице седи овде, а ти се промени тамо!“. Исто и исти ће остати и још горе ће нам зло бити! Све ће учинити да победе, па кад буду гласали у Скупштини све по њиховој, а ти седи тамо за вратима, излази из сале, баш је њих брига.

Драги народе, ја вас молим, промислите, прорачунајте, промените, гласајте штагод друго, гласајте ДЕПОС, гласајте СПО, па да видимо да л' ће бити боље, ако изгласамо Вука. Годину дана је доста да видимо да ли ради оно што је обећао, да ли је лепо почео да опоравља народ, да ли су људи задовољни... Ако није — сменићемо и њега, није једини и није смак свијета!

ОБРЕН СОФРОНИЈЕВИЋ СЕЉАК ИМ КУПУЈЕ СОЦИЈАЛНИ МИР!

Рођен сам у селу Горња Добриња и бавим се искључиво пољопривредом и желим да кажем коју реч о овим изборима...

Санкције, санкције, санкције! Стално трубе да су за све криве санкције. Ја им то не признајем, јер је ова држава била близу пропасти и без санкција. Ова је земља покрадена и опљачкана.

Сви функционери су максимално богати, остали грађани су сиромашни. Код њих нема средњег слоја, они су уништили средњи слој и са тим се одржавају на власти, јер тај средњи слој је за промене. Приватни сектор је за промене — то је код нас сатрто. Кад народ највише страда и кад се мучи, тада се појединци из владајуће гарнизуре највише богате!

Обећавају да ће се санкције укинути. Обећавају само до избора. Има паметних људи који знају шта је лаж, а има и оних које могу лагати ко малу децу.

Поручио бих мојим сељацима и ово:

Сељак је носио ову земљу и овај терет највише, и данас дању једини он износи све ово на својим леђима. Једини он привређује и купује социјални мир.

Нека комунисти добро упамте да им сељаци више неће куповати социјални мир, нисмо више у стању да продајемо 500 кило меса за кило отрова да покропимо кромпир и летину. Не можемо више да плаћамо туђи нерад!

У целом свету се плаћа рад и знање у нашој су те вредности уништене. Нит' се плаћа рад, нит' се плаћа знање. И они који раде и они који знају у овој земљи се сматрају лу-

Ужице, новембар 93.

дим. Овде се плаћа нерад и јавашлук. Наш сељак је радан, он хоће да производи, али хоће да зна зашта толико ради, да добије одговарајућу накнаду, да наша деца могу лепо да се обуку, да иду у школу, да изађу... То Слободана Милошевића и његову гарнизтуру не занима, само нас лажу пред изборе. Кажу како су сељацима дали нафту. Зашто нас у лице лажу? Истина је да су појединци добили нафту, али и њих је мали број, јер 70% није добило ништа. Дobili су само они који су добро повезани са влашћу, телефонски су једни другима јављали где се точи. Дијеле бонове, горива нема, а председник Милошевић каже да је нафта подељена сељацима и да новинари надувавају кад кажу да Србија гладује: „Глади нема!“ Кад председник државе тако каже, да л' он мисли да су сви сити ако је он сит?

Шта они овом народу и овој држави још треба да ураде, па да оду са власти? Ја вас само то питам?

Када је Вук Драшковић кренуо са својом странком, предочио Србији и српском народу шта треба чинити. Камо среће да смо га тада послушали, не би пали на овако ниске гране. Први је хтео вишестраначке изборе, демократску Србију, конфедерацију са Словенијом, хтео је све што би савремен свет могао да прихвати и подржи. Хтео је јаку и богату Србију, а то није одговарало садашњој гарнизтури којој је био циљ лично богаћење на рачун сиромаштва државе и њених грађана.

Драги моји сељаци, немојте гласати за оне који су се обогатили на нашој несрећи, који стоје иза највећих мафијаша. Како је могуће да они нису знали шта раде Језда и Дафина, шта раде њихове мувачнице, како је власт дозволила да народ буде тако безочно преварен? Како их није стид да после свега кажу: „слободан је народ да улаже где хоће и сам сноси ризик за свој улог“. Они су те банке одобрили и то су банке које раде у спрези са државом. Драги моји грађани, држава вас је опљачкала.

Ми сељаци смо огорчени и не можемо више да издржимо да нас неко пљачка! Гос-

поди на власти је потаман, имају све што им треба, а народ нема ништа. Сиротиња се, на жалост, не бори за промене, али људи — ово се мора мењати.

Овај српски народ мора да види да је СПС '90. имао 190 посланика и да од тада свака три месеца избацију по једну „стабилну владу“. Ниједна њихова мера за три године није дала резултате! Они немају ништа добро иза себе и шта више хоће!? Да им је било шта успело, од њих се не би могло живети.

Ова власт, ја не признајем социјалисте — част изузецима, је комунистичка и док је не променимо од нас нема ништа, бићемо у лагеру. Где год су комунисти владали земље су пропале, а народ је заведен у тешку беду и немаштину, где год није било комуниста народ је богат. Откуд то?!

Драги моји сељаци, гласајте за ДЕПОС, гласајте за демократију, гласајте за Вука Драшковића који је једини признати опозиционар, коме су сва врата отворена широм света и он је тај који нам може помоћи.

Не може земљу да води онај кога свет неће и с којим нико не жели да разговара. Да си најпаметнији, а свет те неће — склони се брата мили, нека дође неко други. Ниједна власт није Богом дана, па ни Слободан Милошевић, па ни Вук Драшковић сутра. Ако Вук Драшковић покаже резултате, ако одржи да ту реч, ми ћемо му обе руке пружити — подржаћемо га, а ако буде пропаст — одмах ћемо га мењати. Народ треба да схвати да треба вршити промене. Дошло је време да српски народ трећи пут не погреша, да добро отворимо очи и видимо шта радимо, за кога гласамо.

Поручујем мојим сељацима: гласајте ДЕПОС, гласајте СПО, гласајте за демократску Србију. Само тако ће нам свима бити боље.

ВУК СА СЕЉАЦИМА

ЧУКОЈЕВАЦ, СЕЛО КОД КРАЉЕВА

ПИТ'О СИ НАС, ВУЧЕ, КАКО ЖИВИМО...

Ова ситуација је у нашим рукама и све зависи од тога како ћемо се сада одазвати у ово тешко време. Ако се догоди да већина, ко прошлих година, гласа за црвене — биће грдно. Ја мислим да је доста било њихове лаже и њине мафијашке политике и да су дозлогрдили сваком који има главу на раменима.

Одазовимо се, браћо, овим изборима — српски, јер ово нам је последња шанса. Над-ам се да ћемо успети, ако да Бог.

Сељак, Чукојевчанин: ОПЕТ ИМАМО МИРКА И СЛAVKA

Да ли људи знају шта је ДЕПОС?
Знају људи, али веома мали број. Већина не зна — газе по њиховој води и никако да им објасниш. Како можеш да објасниш човеку који не зна честито ни да се прекрсти. Такви 'оће ову власт и ова власт такве тражи. Светац да му прича — не вреди им причати, не можеш да му докажеш. Кукају како им не ваља, а не зна откуд му то долази, не виде да им је зло дошло пред кућу и не виде да овај пропали комунизам сваке године спроводи изборе и сваке године нам, тобоже, нуде не-

*На прошлогодишњим изборима
Депос је у Чукојевцу освојио 95
одсто гласова. У Чукојевцу су се
ове године упознали унук Драже
Михаиловића и унук Драгослава
Рачића. Драшковић је много тога
рекао Чукојевчанима („Кад год
доћем у село, ја добијем крила“),
а богами су и они много рекли
њему.*

какву демократију, а завијају шраф до краја, до пуцања, и даље натежу, натежу... и иду даље, причају како су све политичке отранке равноправне у медијима. Међутим, да нисте дошли у Чукојевац, многи вас никад не би ни видели, не би ни знали како изгледа Вук Драшковић, преко њихове телевизије. Важно

је да њиховог Мирка и Славка стално прика-зују.

Многи чекају да нам некакав Аркан брани Косово, брани Српство, да брани српске иде-але. Ја мислим да тај не зна шта то значи, да не зна шта су људски идеали.

Тешко је наћи човека који хоће да говори оно што јесте, јер човек који каже оно што јесте погађа господина Милошевића и њего-ву свиту, не можеш да их заобиђеш, човече.

Шта је ДЕПОС знају они који читају „Српску реч“, али многе је од ње страх. Не сме народ да узме „Српску реч“ у руке, као да је нож. Није прочит'о ни буквар, а меша се у политику, одговара му систем, човече. Ништа не раде, а лепо живе. Сад кад огладне, ако нису сад, до пролећа ће бити сигурно, промениће мишљење. Засада он слуша Ми-лошевића који му каже да је за све крив неко други и да нас сви мрзе што смо најјачи и што смо Срби. Са том пропагандом он неће далеко стићи. Шта вреди кад човек сам није прочит'о ништа, а паметнијег неће да слуша.

Драго ми је да сте данас са нама Вуче, јер и ја сам био увек са Вама, и 9. марта кад је била она буна, кад смо рушили њихову ТВ-ку-ћу. Онда смо требали да идемо до краја, сад је за то касно: увели су плаћену војску, направ-или полицијску Академију, запослили непис-мене у милицији... Закаснили смо за тај начин.

Стакница Стале, сељак Чукојевчанин: КУМА ЈЕ У БЕОГРАДУ

Ако бисмо хтели да кажемо сву истину, требало би нам стотину сати, зато ћу нешто издвојити... Имам ту несрећу у односу на Ву-ка што сам мало старији од њега и мало ду-же сам се рвао са том бандом. Оно што је најопасније то је помућеност свести те феле. Нека ми опрости оних 10% људи, Срби су ста-до, чист чопор, на жалост.

У време када сам писао најбољу поезију, покојни др Тоде Чолак рекао ми је да сам рав-ван Лорки. Мало ме је преценио, желећи да ми да импулс да идем даље, и док сам се пео ка савршенству, деца су ми била све гладни-ја, све више сам понижаван и све веће мину-

Врање, новембар 93.

фото: Ђорђе ВУКОЈЕ

се сам добијао од народа који је о мени желе да суди.

Овај народ није достојан Вука. Што је Вук више љуби свој народ имао је све више опонената. Народ брка појмове, мисли да је лепо-ружно, а то је најопасније. Он не зна да разлучи сам шта је добро. Ово је земља без мишљења, изумимајући оних 10%, народу једино има смисла материјално и он се и сад бори да не мисли и то је та мука. Смита му истина. И овај режим, не да не воли истину — он је апсолутно не трпи, иако се само обрацем истине долази до правог пута, прогреса и савршенства. Они који носе истину у себи завршавали су увек у тамницама, они су збрисани да би се показало на примеру да је ово земља у којој не сме бити мишљења. То је парализа и крај.

Ја бих брату Вуку рекао, а и свима вама, нешто друго. Напију се људи, па кажу: „Да ми је један митраљез, све Шиптаре да побијем!“, а ја кажем: „Немој тако, пусти Шиптаре, Шитари су последице. Имаш у Београду КУМУ која све ово режира, остави се Шиптара и усташа кад имаш овде куму, јер он не зна ко је крив. Највише зла сељацима — и ја сам сељак — сељаци су племићи — су ми нанели на факултету црвени квази-интелектуалци. Они су били највећи поданици режима, они су највише зла починили, они су данас опет уз режим.

Оно што наш човек мора да открије јесте шта је то зло, ко га доноси и одакле оно долази. Кад то утврди знаће како се борити против тога зла. Ја бих ДЕПОС-у замерио, али не у буквалном смислу, што је то превише фина странка. Међутим да ли ви овна кад је наспрам вас тучете читањем „Оче наш“, Спинозом или га бијете мотком?! Најважније је то да је тренутно рак рана, а она датира има 50 година, тзв. вирус који се инкубирао и полако ровари, јер нема адекватних антибиотика (мислим на људе) да га збришу, и највише су нам зла нанели рђави Срби. Они нам ломе кичму. Кад је наопако, како то да Србију воде најгори?

Миграцијомridoшле Србе доводити из Црне Траве, Лике, Крајине, са Косова... Како могу косовског Србина прихватити, кад не зна трећи падеж?! Није Србин, али се назива Србином. Никад Србин није генералија, Србин је свест, убеђење. Џабе што се на „ић“ презива кад је у трећој интернационали. Он не може бити Србин. Ујединити Србе за њих значи ујединити Србе Црнотравце, Подујевчане, Нишлије, па их онда ујединити са црвеним Личанима и Крајишницима који 1943. год., као партизани, нису дошли у Србију да је ослободе него да је освоје, да би се сузбили племићки, шумадијски Срби. Да нас збришу биолошки — то им је једини циљ, све им се свело на то. То нема на кугли да неко дође и тако се понаша. Где је Милошевићу очевина, и не само Милошевићу? Чији је он!? Он је ушао нама у двориште, али је зато мој син и стотине хиљада шумадијских синова отишло да служи Готима. Уместо да мој син ради код капиталиста овде, мој мора да служи Немце, ал' зато косовски полумајмуни, жао ми је, немам бољи израз, заузеше сва наша места. То је злочин.

Међу Србима мора да се рашчисти: Кума је у Београду, све остало је небитно. Можемо

још само једном да погрешимо и ту је крај, нема више избора, нема више избора, више ни ја нећу морати да се бавим Србином.

Рајко Миловановић У ПАМЕТ СЕ СРБИ!

Никад наш народ у историји није био тупавији него ово неколико последњих година. Да може свашта да му се прича! Свашта! Да је црно-бело, да је зло-добро, да су санкције криве што у продавницама нема хлеба, млека, меса, воћа и поврћа...

Чим је Милошевић дошао на власт, ја сам заглавио робију, јер сам међу првима видео да нас води у зло. Две године су ме тамо држали, а комшије су ми се тада у лице смејале. На жалост, сада виде ко је био у праву и да Рајко није био глуп што се није слагао са мангуларијом и незнабошцима. Кад је мог'о ђаво да донесе благостање народу? Никад.

Гледам Слободана Милошевића пред новинарима пре пет-шест дана како убедљиво тврди да је сигуран у српски народ и — ево избора пред нама! Ако је то тако, онда они сигурно имају вештину и план да нас покраду и сигурно је да он више није сигуран у српски народ.

Пит'о си нас Вуче, како живимо... Нисмо необувени, нисмо гладни хлеба, али смо гладни правде и истине. Никакву стабилност немамо, нисачим нема да упоредимо наше производе, ни са каквом државном ценом и паром. Продамо данас кило кајмака, ми сутра пола немамо. Зато се 'ватамо за неку страну валуту и то за немачку пару, ваљда зато

што смо се борили против тог Немца, па нам сада дође његова пара у кућу. Ми се не покривамо, ни у ком случају ово што ми радимо, да сејемо пшеницу по овој цени ђубрива, семенске пшенице, нафте и другог, само улажемо, па кол'ко добијемо. Сељак не сме да дозволи да остави њиву у пологу и они то користе и веле „Србија је јака“. Јака је док још има изнемоглих чича и наших баба. Младих људи нема на селу. Све ће да раде, ал' неће да крче коров за другога. Они кажу: неће човек на село. Хоће — итекако, али само треба да буде стимулисан, да буде плаћен његов рад и његова производња. То му данас нико не гарантује, сем на папиру.

Купиш теле, храниш га две године и сутра за тог бика не можеш да добијеш онолико колико си дао за теле, а тако је у свему што сељак ради. Ми смо потпуно стали — радимо само за себе. Врло тешки дани иду и ако јопет изгубимо на овим изборима, а сигуран сам 99% да ће се то десити, на основу њихове лаже. Ја се извињавам што овако агресивно нападам, али ја мислим да ће нас они јопет пократи.

Нама је кукавица закукала 1934. године у Марсељу и до дана данашњег није престала, још се нисмо освестили. Имамо шансу да покажемо да нешто знамо, али ако и сада омашимо, не верујем да ћемо више икада имати шансе. И не заслужујемо ништа боље. У памет се Срби на Св. Николу.

РЕД И МИР НЕ ЗНАЧИ БИТИ МИРАН У РЕДУ

ДЕПОС

ПОРУКА ВУКА ДРАШКОВИЋА СЕЉАЦИМА РИТОПЕКА:

ОДМЕНИТЕ МЕ, БУДДИТЕ ДЕПОС!

ГАНЕ ПЕТРОВИЋ, сељак из Ритопека:

Интересује ме да ли Ви, Вуче, у Вашем програму предвиђате и даље ове лопове у плантажама и комбинати да остану, ил' да се врати сва та земља сељацима по целој Србији?

ВУК ДРАШКОВИЋ

Ја знам шта су они чинили арондацијом, и када је вама овде одузета земља, то су представили као надокнаду. Узима друштвени сектор јер је, ето, њему потребнији, а за квадратни метар земље вероватно нисте онда могли купити шибицу! То није била никаква арондација каква би изгледала по праву, него највећа могућа отимачина и пљачка. У нашем програму стоји да то мора бити **ВРАЋЕНО** домаћинима у њихов посед, и ја вам гарантујем да ће све бити враћено!

ГАНЕ ПЕТРОВИЋ

Ја бих само упитао ову нашу пропалу власт која води Србију: докле ће да је води и шта она мисли? Зашто не оде једнога дана сама, па да им лепо кажемо **ДО ВИЂЕЊА?** **ЗБОГОМ!** Лепо, да се опросте на Св. Николу, покупе своје кофере и да ОДУ.

ЖИКА („МАЧАК“):

У Београду је негде око 50 посто победила опозиција, као и у Ритопеку. Али, од 50 посто Београђана, што је око два милиона људи, ништа се није учинило. Ништа се није променило. Остали су директори комунисти, сви руководиоци су остали комунисти који и даље харају, а **ДЕПОС** ништа није могао да их спречи! Тако је и у Ритопеку. И за време Тита ово је овде било лепо. То је све сада уништено. Одбор у селу је још увек онај комунистички! А председник Месне заједнице — **ДЕПОС!** Како мислите да се борите против овога?

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Ја кад кажем да треба да освојимо власт, мислим да од 250 посланика имамо најмање 126, да бисмо могли да формирамо владу. Прошле године **ДЕПОС** је уместо тих 126 освојио само 50 посланичких мандата. Треба нам оних 126, да би оформили владу и да можемо не питајући ништа комунисте поништавати њихове и доносити нове законе, препорђавати и спашавати Србију. Ето, то нам

треба, још седамдесетак посланичких мандата да буде овај народ спашен, а то зависи од вас.

СВЕ ЋЕ ВАМ БИТИ ВРАЋЕНО!

МИОДРАГ ОБРАДОВИЋ, земљорадник

Молим ввас у име напаћеног српског народа да учините све и пропагандом и свакојако да се ослободимо од ове комунистичке напасти! Не може да се каже да је ово социјализам! Социјалистичка земља је демократска земља, а у овој владају **КОМУНИСТИ!** Ако једна званична власт дозволи себи такву глупост да толико обезвреди своју званичну валуту — то је незамисливо. У било којој демократској земљи да се овако нешто догоди, та власт ни 24 сата не би остала на своме месту!

У овој нашој напаћеној земљи, за четири дана се два пута мења цена хлеба. Хлеб који није ни цигара, ни пиво, није ни новина, хлеб који је живот једноме људском бићу — када

се то догоди једној власти, извините, **МАРШ НАПОЉЕ ТАМО ЊИМА!!!** Немају места у овој земљи!

Ово нама да се сада догађа, нама који смо се доста досад напатили! Земљу су нам узели, покрали пшеницу, уништили ми воћњак од 400 садница бресака да би поставили далековод и зната шта су ми платили? ! Паре је узела општина Гроцка!

Ми из Ритопека имамо посланика Дукановића. Тај је први тражио да ми земљорадници исплатимо порез на почетку године! Он је био највећи поборник тога да сељаци унапред плате годишњи порез!

Ради на томе да нас опљачкају! Е, не може то више овако.

Ако сами себи не будемо пријатељи, не може нам то бити нико други!

Хвала Вам што сте дошли овамо, желим вам од Бога здравље и Вама и Вашој супрузи, а у раду успеха на Светога Николу!

ВУК ДРАШКОВИЋ

ДЕПОС-ова већина у парламенту — сељаци-

ма враћено свако парче земље! Свима којима је ова власт икада било шта одузела — све ће бити враћено што може да се врати, ако у међувремену нека зграда није срушена, и нека друга направљена. А и у том случају ће се давати надокнада. Јер, ако не би тако било, онда би се легализовао, признао злочин.

Они су и Музеј револуције претворили у туђу кућу. Као што то ви знате, то није правила држава тада за српскога краља, него је то од апанаже, од плате своје он направио себи. Приватна својина је одузета и има да се врати, онеме коме закон наређује а то је — ог оца је остављено сину, престолонаследнику Александру Другом Карађорђевићу.

И у свим другим случајевима ће се такс поступати. Што се ДЕПОС-а тиче и Српског покрета обнове, ми у принципу сматрамо да су сви њихови закони од '45. године практично непостојећи. Не можемо им признати важност, јер иза тих закона није никад стајала воља народа, него батина! Ми нећемо да нам батина доноси законе, него ће их опет доносити народ!

Постављено ми је питање — ако освојимс већину у парламенту, како да победимс председника који неће да потпише закон? Нека ДЕПОС има већину у парламенту, да видимо тог председника који ће смети да не потпише закон!!!

РАДОЈЕ НЕШИЋ, сељак из Ритопека:

Хвала Богу да је дошао дан да дође један човек да обрадује овај српски народ и ове мучене и јадне сељачке села Ритопека.

Ритопек је село које је највише олјачкано од стране комуниста града Београда! Одузета нам је земља — куповали смо земљу. Мучили се да би остали живи. Сада наши људи раде, превоза нема, горива нема, нит' да напустиш, нит' да не напустиш — немаш где да живиш. А наши грађани села Ритопека који су купили земљу за своје паре, доживели су то да врше замену са Мађарима и Бугарима да би испразнили своју дедовину. Ми смо се с њима сродили и ако треба да помогнемо једни другима. Али, ту нашу земљу коју смо ми купили преко, не опраштамо! Наша дедовина да нам се врати како и треба а оно што смо купили да остане и даље наше!!!

Такву једну ствар може да нам помогне само ДЕПОС!

ТРУЈТЕ СА СВИМА!

СЕЉАК ИЗ ВРЧИНА:

Наше село Врчин је једно од највећих у Србији, ваљда треће или четврто. Боримо се у Врчину са комунистима, јер се зна да су они тамо много зла народу починили. Толико се боримо да смо их скоро и победили.

Али, зашто посланици и људи из ДЕПОС-а не крену по селима и да нам помогну да направимо још онај мали корак, што кажу, да их дотучемо. А не да у ове три године ни један из ДЕПОС-а није овамо дошао, иако се ми оволико боримо и прогањају нас као псе по Врчину?!

Па питам вас г. Вуче, 60 хиљада становника има код нас, кад би могли да дођете у Врчин и да нам помогнете да онај мали, околски корак још направимо? Да их победимо.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

У Србији има неколико хиљада места, у свако од тих места желео бих да дођем. У многим сам био, у Србији нема човека са којим не бих желео лично да се рукујем — али то изгледа није могуће. Ја нека места нећу моћи да обиђем. Преко телевизије не могу говорити, јер нам је забрањено, не дају ми приступ државној телевизији, преко студија „Б“ нешто и видите, али мислим да је најважније што говори и мисли сељак. Веруј ми, више теби верују у Врчину, теби, него што верују мени! И ја бих био срећан кад би Ти мене у Врчину одменио и окупио људе. Пустите посланике! Слажем се ја, нису ишли довољно по селима, нису имали власт, нису имали одговорност. Али, када ДЕПОС освоји већину, ја лично ћу бити шеф тој скупштинској већини, да видимо мајчинога сина који ће ми седети у канцеларији у Београду, а да неће ићи међу народ и неће слушати народну муку, неће да се бори за народ.

Зато, Ти мене брата одмени, одмени ДЕПОС, буди ДЕПОС причај овде шта људи причају, окупи око себе људе, и то је највећа помоћ Врчину.

Наш је циљ — узети већину у парламенту, оформити демократску владу, најурити ове који воде низбрдо и одмах приступити обнови и трговачких, економских и свих веза Србије са читавим светом.

Нека ми сад сви овде кажете да нисам добар Србин, ево мога принципа: ако вам сутра у тој новој демократској Србији Вук Драшковић буде за кило трешања давао мање него Словенац, и давао вам са месец дана закашњења, продајте ономе ко вам даје одма' паре и ко вам даје скупље. Тако ћете штитити српски национални интерес и свој интерес! Нема ту приче. Само назадни људи вас могу учити — не тргуј са Словенцима, не тргуј са Русима, не тргуј са било киме. А њима, фали ли нешто? Како их није срамота да у ово доба буду онако дебели? Ако ништа друго!

Онда када сви из врха Социјалистичке партије и њихове слуге буду имали по једно милион марака на својим приватним рачунима у иностранству тада ће објавити — национални интерес је испуњен! А ви Срби макар тада и не постојали и макар и Србија не постојала! А на путу су да то учине.

Александар Путниковић, сељак из Ритопека:

Молио би Вас да нам објасните како ћемо се из овога морално извући? Сваки Србин би морао да зна да одвоји лаж од истине. Све што кажете и све што сте написали, све је истина. Али, када ће овај народ то да поверује?

Овај народ у Ритопеку је једна српска буктиња неугасива. Овде је српство било најугроженије у целој околини Београда. Па је ипак ДЕПОС тек у другом гласању победио.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Нећу много да објашњавам те њихове лажи противу мене. До '51. године три и по милиона људи прошло је кроз затворе. Од '44. године до краја '46. 250 хиљада Срба из Србије је убијено. Страх се увукао људима у кости. Унуци памте батине дедова! А лаж, лаж, нон-стоп меље. То је овде једини млин који добро ради и по принципу: не лажи ситно, не мељи ситно, јер у природи је људској, ако слажеш крупније, више ће људи натрчати и поверовати у то. Зато нећете поверовати ако кажу да сам, рецимо, направио неку колибицу на Равној Гори за себе, или Маљену. Рећи ћете, није тачно, шта ће он горе у беспућу, у планини. Шта ће му колибица. Али ако вам објаве, као што су објавили да ми је ЦИА, као агенту, дала вилу на Женевском језеру, нађе се много људи да кажу — јесте, иначе не би смели објавити!!! Тако нешто крупно не би смели објавити да није тако!!! И кад су то објавили, ја сам покушао да идем на ТВ Србије — нису дали. Ја сам онда сазвао конференцију за штампу — ту рекао: јесте, ја сам амерички шпијун, тачно је то, дали су ми ту вилу на Женевском језеру, али ја сам истог тренутка отрчао код председника Србије, поклоних му ту кућу, зграбио он кључеве, ено их код њега — он живи у тој вили, па то сад расправите с њим!

Али, та прича није могла да дође до народа. А право да вам кажем, колико се народ бије, и колико се народ лаже, ја сам срећан што има оволико народа кога није убила ни лаж, ни батина и цаба им је! Пашће. Ослободићемо се. Ничија није горела до зоре, неће ни њихова. Пашће сигурно!

Суботица, новембар 93.

НЕ ТУЖИ ВОЛА, НЕГО ГАЗДУ!

Петар Бивалски, из Сомбора

Ево, ја имам бонове од септембра месеца и нисам добио гориво. Нисам добио ове године ништа горива, а имам двадесет и нешто хектара земље. Знате како они то деле: телефоном јаве својима и они подигну.

Вук: А откуд они знају ко је за кога?

Петар Бивалски: А, они знају, миришу они по носу, лисице. Они су опасни. Штапају новац, а неће да га примају. Што га онда штапају? Траже сад од нас кукуруз и пшеницу! А ми испоручили летос све. И сад ти то дође као онај присилни откуп. А немам, ја сам све предао. И сад они кажу, дај ми поново 8 кила пшенице и 8 кила кукуруза за литру дизела! Немам, испоручио сам летос.

И онда, ето, бонови ту, гориво не могу да добијем, тешка ситуација. А овај пропадајући новац, дотераће нас до просјака. Верујте ми, тако ми крста, да ће на пролеће више од 50 посто земље остати необрађено, ако се не побољша стање. Овако ми не можемо да радимо.

Драгомир Јовановић, пензионер

Додоше овим људима пензију за три килограма хлеба. Е, сад људи постављају питање — дали су ми задатак да вам поставим питање: докле ће опозиција да ћути и да гледа да овај народ пропада?

Вук Драшковић: А зар опозиција ћути?

Јовановић: Чекајте, треба да се подигне овај народ на ноге!

Вук Драшковић: Нека пензионери гласају за опозицију и биће спаса.

Јовановић: Пазите, они су употребили убеђивање народа тиме да су они људи за мир. Људи се сад плаше рата.

Вук Драшковић: А ко је водио рат?

Јовановић: Па, они. Причају стално на телевизији да су они за мир. Међутим, ја први њих упоређујем са фашистима. Фашисти су имали један задатак, убијали људе метком. А они убијају на други начин, без хране и лекова. Мало подмуклије. Значи, треба неко подићи овај народ! Доста више, догде је дошло! Ја имам 63 године и хоћу да идем!

Милошевић иде тамо, пије виски, свашта, а овде овај народ нема ништа. Треба дигнути овај народ на ноге, човече божији! Или сте сви пустили да пропаднемо начисто.

Онда затворите фабрике, распустите људе. Данас ти дају пензију за три килограма хлеба, а сутра ти дижу струју хиљаду посто.

Вук Драшковић: А ви мени кажете да ти исти пензионери који су гладни, да верују да су социјалисти за мир?

Јовановић: Има неких који верују, међутим, сад се мења ситуација. Сад је догрдило. Сад се види, нису ни људи сад толико остали гупави. Сад се види. Ко су? На пример, ја их знам ко су! Како сам ја за време Тита дизао револуцију у овом граду у младости, па се ни сам плашио, иако ме је УДБА тамо шћапила, ја се не плашим данас ни ових! Ако имам 63 године. Ако треба да идем на Милошевића, ићи ћу. Да он иде за Женеву, Брисел, а да му овде народ нема за три килограма хлсба, не може тако!

Да поставим ја вама питање: зашто је опозиција цела ћутала до сада? Ја знам да није ћутала сва, али мора то на други начин. Кад дигну струју 1000 посто?! Синоћ, у 5 сати, су ми искључили струју. Интервенисао сам, звао ме је диспечер и рекао ми да им попуштим к....!

Радивој Михајловић,

Вук Драшковић: А која је то опозиција ћутала? Шта може још да ради опозиција?

Јовановић: Може да ради. Треба да дигне овај народ на ноге.

Вук Драшковић: Ако већина гласа за њих, не можемо.

Јовановић: Они купују гласове. Они лажу. Они ће нас и сад лагати. Они сад узимају из Крајине и Српске републике гласове. И то они краду, они ће нас и сада покрасти.

Ја сам разговарао са секретаром Социјалистичке партије и знате шта каже: Ја сам му рекао у брк да се они гоне у материну од овог народа. И он то мени признаје, јел' те? Доста је знате и њима, овима који су мало „нижи“! То само ови министарски, они фотељашки. Маргит Савовић. Јесте ли је гледали пре неко вече?! Глупача обична! Постављена само зато да би се рекло — поставили смо Мађарицу да штити интересе! А глупача једна, није знала нашој госпођи Весни Пешић да одговори ништа! Глупача. Села у фотељу, плаћена добро. Милошевић и сва та банда, па пуна је Грчка њихових капитала. Мисле да ми не знамо!? Зна народ то. Зна народ то.

Жена без лека

Ја знам да ћу настрадати у овом граду, знате?

Радивој Михајловић, професор у пензији: Ја сам просветни радник у пензији. Имам 15 милиона пензије. Пишам им се на тих 15 милиона! Не морају ни то да ми дају! Да вам кажем: народу не треба оружје! Батинама ћемо их истерати! Батинама, разумете?! То су гадови једни.

Имамо ми и социјалисте пензионере, комшије, које ће сада гласати за ДЕПОС. Комшиница моја каже: како сам била гупа кад сам плакала кад је победио СПС. Сада ће гласати за ДЕПОС! Ал' је таквих мало. Они су људе везали за стан, за пензију коју нису заслужили и цабе је сад то!

...

Пензионерка: Да вам само једно кажем: данас ми треба 100 милиона за два лека. А колика ми је пензија — 568.000 динара! Она зелена, не знам друге паре.

Вук Драшковић: А који вам лек треба?

Пензионерка: За срце ми треба лек. Аминопирин.

...

Јовановић: Да ли овај што нам седи на грбачи може да уведе ванредно стање пре избора, или чак и после, у зависности од резултата?

Драшковић: А јел' Ви мислите да је сада редовно? Нека ДЕПОС освоји већину у парламенту, нема тог ванредног стања које он сме увести. Онда је готово. Преко ноћи ће бити готово. Будите сигурни.

Рајка Влашковић

Јовановић: Може Уставни суд да поништи изборе?

Драшковић: Ама какав уставни суд!

...

Рајка Влашковић: Једна је паљевина била на салашу мог оца на Спасовдан. Било их је и 5—6 у Сомбору. Јавни тужилац не зна ко је то урадио. Ми смо били кооперанти Пригревице, код Јове Остојића, молили смо позајмицу и јавно је речено да за **Рајку Влашковић** и њене родитеље нема позајмице!

Вук Драшковић: Зато што сте гласали за ДЕПОС?

Рајка: Јесте. Сомборска општина нам није банке дала. Рекламирају се, пригревичка општина нам није дала. У сомборским новинама се описују да је било 12 милиона штете (то је онда било 30 марака). Ја сам дала деманти да сам толико за лекове дала. Кад сам молила за гориво, за 12 километара, дошла сам из Новог Сада, рекли су ми: влада не признаје екстремне случајеве. Била сам код Бербера,

Драгомир Јовановић,

немају у буџету, нигде није било. Значи, њима није битно да континуитет једног човека са 10 хектара земље, пољопривредника који је у годинама, да он настави да живи. Није им било битно. То је било ноћу у пола три. Он је до 12 и 15 читао „Српску реч“, јер му је ја доносим уназад. Није горело ништа није знао.

То се дешава и Буњевцу, који је газда, домаћин!

Земљу уопште нису вратили. Само Чичовачким салашима, јер су они комунистички настројени.

Сомборски функционери су колонисти, они долазе и преко реда у „Задругарку“ где је Гојко Ђурица директор који се рекламира сваки дан на „Сомборским новинама“ и каже: ми идемо даље, пред нама је будућност — и узимају нафту преко везе, уместо да дају својим кооперантима који имају највише земље и дају највише производа. Њима њихов производ не исплате ни после три месеца!

МИЛАН ПАНИЋ, ГОСТ ДЕПОСА НА МИТИНГУ У КИКИНДИ

ЗА ЈЕДИНСТВО ПОД ДЕПОСОМ!

Вук је казао једну врло важну ствар за вас: ова неодговорна група људи која води нашу земљу — да ли смо им ми дали шансе прошле године или су ту шансу они украли. специјално у Кикинди? Они су имали још једну годину могућности коју су изиграли и довели нас у гору трагедију него где смо били прошле године. На несрећу, ја сам тада казао: економија ће пропасти, пензионери неће добити пара, биће више незапослених, радње ће бити празне — на несрећу, ја сам био у праву. И зато је време, за све вас који сте овде дошли и за које знам да подржавате бољи поредак, да не говори један другом: „Вук је казао...“! Сваки од вас мора да промени и да убеди бар 10 оних који су гласали прошли пут за оне који су их довели у овакву ситуацију, да гласају за промену, за људе који се уједињују, за демократски покрет ове наше земље, свих националности, свих вера, свих етничких група — тачно као што је Вук казао. Ја'о то тотално подржавам.

Ја долазим из земље где сам научио да су људи свих нација свих вера и етничких група, свих раса, научили да живе заједно. Тамо се

живи добро са Муслиманима, са Мађарима, Хрватима и свим другим.

И ви овде живите тачно као што ми живимо у Калифорнији. Ово ЈЕСТЕ Калифорнија! Али је ово боље него Калифорнија, Вук није знао — ово је богатија земља од Калифорније. Оно је пустиња коју су људи као ви направили богатом земљом.

Овде ћемо бити поново богати ако променимо овај систем. Вечерас, са помоћи Вука Драшковића, бићемо богати — ујединићемо тотално опозицију, или демократски покрет. Зато сам дошао. Вук се сложио, ја не могу да имам бољег сарадника. Сада ћемо да видимо ко је вера, а ко је невера!

О санкцијама.

Наравно, ови људи су уништили ову земљу. Ја не могу да верујем да мајка која има дете у Београду и која је гласала за социјалисте прошли пут, овог пута кад нема млека, да ће опет гласати за социјалисте!

Ја хоћу да се обраћам социјалистима, не вама. Ви ћете да гласате за Вука и ДЕПОС, ја то видим.

Ми морамо да убедимо те јадне људе који

не разумеју да није понос бити сиромаш, да није понос бити гладан, да је то срамота! И да су унесрећили и осрамотили нашу земљу не само пред вама, него и пред целим светом! Не могу да говорим у свету — нико их не слуша!

Панић је радио за вас. Дао 150 говора, 50 сати на телевизији, а ви то никад нисте видели! Али то није важно. Важно је да неко у иностранству говори за нашу земљу, јер њих не слушају. Тачно што каже Вук: вероватно се плаше чак и да оду тамо. Ко зна где би завршили. Ја мислим да је Милошевић смислио да ме смести у затвор. Ја се надам да неће. Али нека га, ми можемо да верујемо у кривицу док се не докаже да је неко крив. Можда су криви, можда нису, то није наша ствар.

Санкције... имам врло лошу вест да вам јавим! Слушајте шта вам кажем: неће се скинути санкције док се не промени овај режим!!!

Ја вам то кажем, јер сам био у уједињеним нацијама. Они нису били, јер су врата скоро затворена за њих. Санкције се неће скинути.

Ако дође помоћ која долази сада, за коју Вук моли и ја и други, то ће бити хуманитарна помоћ. Јуче — прејуче, ја сам тражио 10 милиона од Француза, тражио, молио их! Добио смо пола милиона лекова као помоћ. И други ће нам слати. Сви хоће да дају помоћ. Али, то је помоћ земљи којој не треба помоћ! То је помоћ земљи коју је ова група људи направила сиромашном.

Избори.

Ја верујем у изборе. На несрећу, немамо ту телевизију, Вук каже — ви сте наша телевизија. На несрећу, они могу да вас убеду да умрете гладни, па срећни! На несрећу, они могу да вам кажу да је понос бити сиромаш!

Наш начин је миран начин промене овог система. Ми нисмо за реваншизам. Ми смо дошли из цркве, ми ћемо им опростити за све грехове. Само хоћемо да оду негде, макар где! Ми хоћемо да променимо ову власт мирним путем, изборима јер није вредно да наша деца морају да гину да би ми променили власт. Они морају да разумеју да морају да оду мирним путем — изборима.

Социјалисти, гласајте за ДЕПОС!!!

Немојте гласати за оне који нису за јединство, јер ми морамо бити уједињени. За јединство под ДЕПОС-ом! И под Вук Драшковићем! А, имамо их још неколико и морамо им помоћи.

Моја слава је Св. Никола. Ја се надам да ћете ми дати презент за Св. Николу — победу демократске групе у Југославији и Србији.

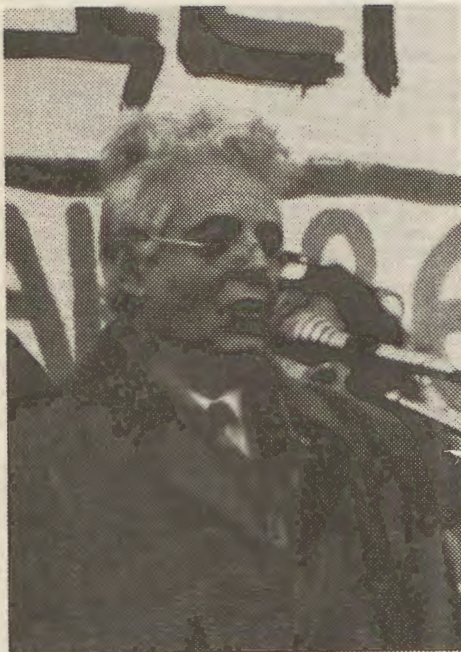
За Кикинду!

КИКИНДА: ПОСЛАНИЧКИ КАНДИДАТИ ДЕПОСА У ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ НОВИ САД

Милан Миковић, адвокат из Панчева, први на изборној листи Депоса

Браћо и сестре, дошли смо данас овамо да се обратимо СВИМ грађанима овог дела Баната и да им кажемо: ништа нам нико и никада није био ближи но циљ којем тежимо и то — заједно. Заједно са свима онима који су вековима на овим просторима, заједно са свима онима који су касније дошли на ове

просторе. Не правимо разлику ни по вери ни по нацији, нити разлику између радника и сељака! Време је тешко, најтеже у ових пола века! У овој ситуацији, трудимо се да окупимо све оне који су свесни чињенице да само заједно можемо да се изборимо са овом ситуацијом.

Милорад Лукић, свршени богослов, кандидат Депоса из Зрењанина

Поштовани Кикинђани!

Ја бих хтео само да вам упутим један апел: ако желите да у нашој Србији нестану беда, сиромаштво, неизвесност, социјална несигурност — гласајте за ДЕПОС! Гласајући за ДЕПОС, гласали сте за промене на боље, за будућност и опстанак ваше деце и вас самих!

Од вас драги Кикинђани, зависи да ли ће вам после Св. Николе бити боље или ћемо упасти у још већу беду.

ДЕПОС је тај који жели, хоће и може да Србију извади из ове беде.

ЖАРКО ЈОКАНОВИЋ, представник Нове демократије

Драги пријатељи!

Сви ми овде добро знамо да режим Слободана Милошевића сваки дан у Србији прави још беднијим и горим и сиромашнијим. Морамо том режиму једном рећи НЕ! НЕ краху и пропасти Србије, да кажемо да има шансе али да то нису они који су до сада владали, него да се та шанса зове ДЕПОС.

Уверени смо да овога пута демократија и ДЕПОС морају победити у Србији. Све мимо

тога била би чиста катастрофа за наш народ и нашу децу. Молим вас да учините све, да до Св. Николе што већем броју људи објасните због чега је важна победа ДЕПОС-а, због чега је важна промена.

Ми можемо вратити Србији понос, она може бити лепша, паметнија, богатија и успешнија. Србија којој ће се у свету дивити и коју неће презирати и стављати у изолацију.

Победићемо! Живели!

ВИЛОВО: МИКА ВЛАОВИЋ, ПОСЛАНИЧКИ КАНДИДАТ У ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ ЗРЕЊАНИН

НИЈЕ СРАМОТА БИТИ СЕЉАК

Нећу седети, кад-Ви стојите даме и господо.

Шта да кажем после Вука? Вук је толико опширно испричао све, да скоро остајеш без речи.

Почећу са економским програмом наше странке за село и пољопривреду. Ако ДЕПОС добеди на овим изборима, што мислим да је сигурно, вратиће част и углед сељаку и сељачкој домаћинској кући. Све што сељак произведе, откупиће и то по цени за само 20 посто нижој него која је на пијаци и обавезује се да ће и то исплатити најдуже за 48 сати! То је сигурно нешто у односу на ово кад чекамо по два месеца новце, и кад уместо 25 марака обећаних за 100 килограма пшенице добијемо три марке за које купимо литру нафте!

Друго, ја мислим, у овој богом даној земљи да има хране не за Југославију! Сетите се само — хранили смо ми целу Југославију и храну извозили. Сад од те Југославије остала половина. И шта та храна ради? Санкције су, нема извоза, а глад је! Да ли ви у то верујете да се та храна не извози и новци не стављају на друге рачуне? Сигурно извозе и то они који пред народом глуме да су патриоти. Стављају паре на њихове рачуне у иностранству.

У овој земљи има посла. Бедно је и тешко видети људе кад дођу празници, Ускрс и Божић, кад крену колоне из Војводине према Немачкој, а они се бусају у прса да су добили рат од Немаца!!! Сад тренутно у иностранству из Војводине можда ради 100 хиљада људи!

А ДЕПОС вам тврди да у овој Богом даној Војводини има посла још за милион људи и из других крајева да дођу! Овде, ако се не могу терати бесна кола, мерцедес, или тако нешто, хране имамо! Кад би производили, кад би држава поштовала наш рад и нашу муку, имамо хране да хранимо пола Европе.

Још нешто би вас молио. Окрените се: кад погледамо овде, све су млада лица, младост и лепота. Крените по кућама и убеђујте старе који не могу да дођу, бабе и деде, да гласају за ДЕПОС, да и њима поврате име и углед сељачки. Јер за ових 50 година комунизма било је срамота рећи да си сељак. Кад је неко неког хтео да понизи, најгоднија му је реч била „сељачино једна“. А пре рата, то се стари добро сећају, била је дика бити богат сељак. Том су момку нудили девојке! А за ових 50 година није могао ни да се ожени!!!

Не знам шта да вам причам шта све нису урадили. Кад би набрајали сва зла, не би могли до ујутру набројати! Кад би се још само сетили оне нуле које су на инфлацијама поскидали, да направе од њих точкове за воз, имали би за те брзе пруге и да попуне све композиције са точковима!

Зато вас молим, 19. децембра изиђите и дајте глас ДЕПОС-у. Убеђујте комшије, пријатеље и рођаке, и ако се тако уради, победа је наша

СРБИЈА ДАНАС

ВУК ДРАШКОВИЋ И ДЕПОС У НИШУ, 29. НОВЕМБАР 1993.

ДА ЛИ ЈЕ ИСЛАМСКА ДРЖАВА СРПСКИ НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

Браћо и сестре, грађани Ниша! Недалеко од нас, од Ниша, одавде, село је Топоница, а у селу Топоница болница, а у болници полумртви, или полуживи људи. Ти пацијенти нису пацијенти него костури. Та болница није болница него логор. Аушвиц! Ето шта нам је учинила власт која јаше Србију и која се после свега јавно поноси свим што је — каже — учинила, јер је све што је учинила и Топоница и ти костури у српском националном интересу. А ево још једног примера како они воде бригу о српском националном интересу. Кадрирајте, ово је вожд Карађорђе! 40 година нису дали ОНИ да му се име помене! Улица његових није било, споменике његове су порушили, у подруме сакрили, под девет брава закључали — а данас ставили војда Карађорђа на новчаницу која је јефтинија од тоалет папира који се њоме купује. И

Дочекујући лидера СПО у препуној хали центра „Чанр“ уводничар је рекао: „И рече Бог — нека буде светлост, и би светлост. Пролазило је време, и Србијом завлада мрак. И рече Бог — нека се Србија ослободи страха. И би — Вук Драшковић“.

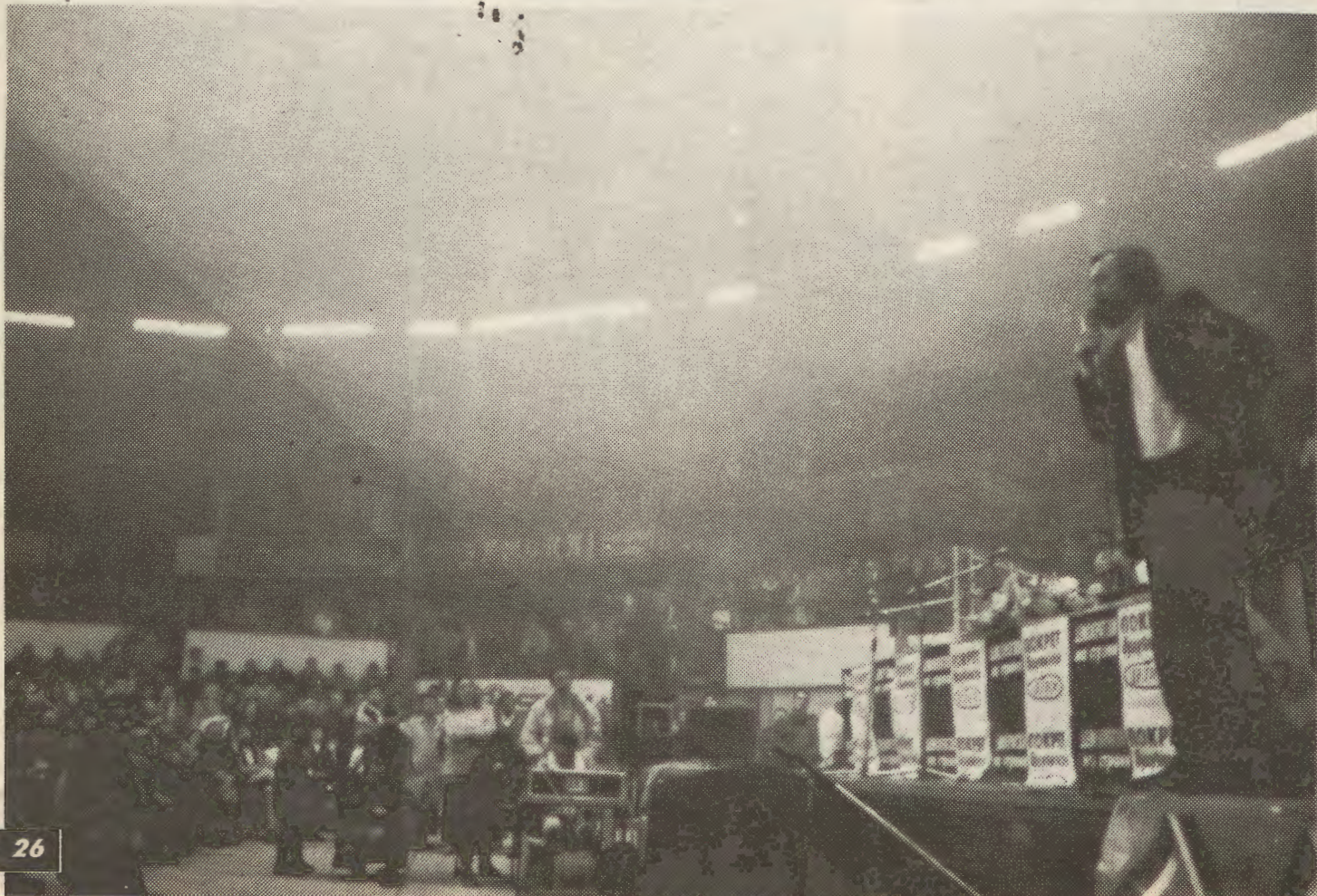
Следе изводи из обраћања Вука Драшковића

Карађорђа тамо нам ставили, и Његоша, и Вука, и Доситеја, и Андрића — све српске Ловћене и врхове ставили на њихове паре, на њихов тоалет папир.

Господо, оставите те светиње, не припадају вама. Ви са њима немате никакве везе. На ваше паре стављајте ваше Бице, Буце, Баце, Михаље, Маргите... сликајте их! Безвредно на безвредно! ТАКО ТРЕБА!

... Јасно је дакле да Социјалистичка партија Србије у спашавању отаџбине нема шта да тражи нити је то у стању да учини. Све и да хоће. Све и да уме. Са њом нико неће да разговара.

Да ли на политичкој позорници Србије има још неких странака, групација које тврде да могу укинути санкције, помирити нас са светом? Има их много. Има их много које и преко телевизије, преко новина, по митинзима, по радио станицама обећавају народу — уки-

нућемо санкције, значи, извући ћемо Србију и српски народ из међународног затвора.

Али, могу ли из међународног затвора извући Србију оне политичке странке чији лидери не смеју да се усуде да изађу један корак изван Србије, јер они би одмах у било којој земљи света пали у затвор и били ухапшени! Не могу. Један од њих потписао се на петицији ових дана — грми преко телевизије — тражио укидање санкција од Бутроса Галија! Да преко лидера једне демократске опозиционе странке — тражи се потпис и од мене, да му ја дам испред ДЕПОС-а на тај документ — петиција Галију да укине санкције! Ја одговорим: „Оћу. Потписаћу је ако гарантујеш да ћеш лично у Њујорк однети ту петицију Галију.“

Е, он не може изван ове државе да изађе јер ће пасти у затвор. Не може ни ову државу из светског затвора да вади.

... Ових дана сам нека писма писао на високе адресе и рекао сам да ме није стид што молим за свој народ. Нека буде стид онога ко је Србију, која може да храни 60 милиона људи и млеком и хлебом и житом, месом, довео на грани да 70% становника у овом часу буквално гладује.

Да пензионери дижу руке на себе, да нам се студенти самоубијају или бестрага беже из ове земље бестрагије. Нека њега буде стид ко је то направио од Србије, а ја се нећу стидети да клекнем сутра било где, на било ком месту, да ни једно дете српско не би заплакало, да ни један грађанин Србије не би морао клекнути, да моја отаџбина не би морала клекнути... Све се мора чинити. То је српска традиција. Тако је Немања чинио! Тако је Милош чинио! И Карађорђе је то чинио! Сви су то чинили који су се понашали домаћински.

Не може српску државу водити онај ко за сваког њеног грађанина није спреман да учини оно што ће отац учинити за рођено дете. Не може се нико инатити у главу Србије и њених грађана. Може, ако је инација толики, али оставку прво дај па се онда инати с ким год хоћеш у своју судбину и у своју главу. Али, док водиш државу мораш да браниш народ и да будеш спреман на сваку жртву да се не би народ жртвовао, да не би држава пропала.

... Они причају — не може да се пробије истина о Србији! Поломише се, неће свет да чује истину о Србији.

У овом тренутку, на 30 светских језика, упоркос санкцијама њиховим (ја то зовем ЊИ-ХОВИМ санкцијама а не руским или америчким!) превод се моји романи о најболнијем питању, о геноциду над српским народом од '41. до '45. године.

Е, па ко каже да не може да се пробије истина о Србији?!

Ти исти нека се склоне и све друге санкције ће одмах пасти!

... А, кад сам већ у Нишу, зашто они нека јавна већ обећања крију од Србије?!

Рецимо, поодавно су, пре две године, одвојена, па у међувремену закључана и залеђена, огромна финансијска средства Европе за изградњу једног великог пројекта до кога је у Европи много стало. То је ауто-пут, који ће имати пет трака у једном и пет у другом правцу, и железничку пругу поред ауто-пута, модерну. Возови ће се кретати брзином од преко 200 километара на час и све би то ишло од Будимпеште, преко Суботице, па преко

Вуков рођендан прослављен у Нишу

Београда, Ниша, Скопља, до Солуна, од Солуна један крак према Цариграду, други крак према Атини.

Наша Србија је за тај велики пројекат елиминисана док је у затвору. Док су ови на власти нико динара уложити неће, а Европи се жури, и ако 19. децембра ови опет победе, покраду, (учине нешто, али испадне да су победили) од овог великог пројекта — НЕМА НИШТА! Спремљен је резервни пројекат и биће скупљи за Европу, а иде Будимпешта — Букурешт — Софија — Цариград — па да једна побочница креће Тирана — Скопље — Софија — Варна. Па кад се једнога дана и скину санкције, саобраћајно, комуникацијски оста Србија под санкцијама. А само на овом пројекту за наредне три године запослило би се 300 хиљада радника и већ у старту би сваки радник, сваки пројектант, сваки инжењер имао плату свог француског, енглеског, немачког колеге!

Победом ДЕПОС-а почиње и ово да се гради!

... Њима је реално оно што приказују у временској прогнози. Дг ли оно личи на државу? Шта је оно? Кад би оно биле границе државе, 500 хиљада војника би требало да имамо у сваком часу да је бранимо. А осим тога, откуд то испадне српски национални интерес — борба за исламску државу? Поломили су се борећи се да се створи исламска држава. Можда је то турски национални интерес, пакистански... али српски није! На чијем простору се ствара, господо исламска држава?

На чијој је то земљи Сарајево? На чијој је земљи Мостар? Купрес? Озрен? Све, све сем западне Херцеговине? То је историјски, језички, културни, национални простор српског народа...

А ви, пошто појма немате ни о српској историји ни о традицији, који сте до јуче на све то плували, налетели на удицу Франје Туђмана да се створи исламска држава на српској земљи. Ако се Туђману ствара исламска држава, нека је ствара у Загорју, немамо ништа против, али на српској земљи неће бити

исламске државе. Али, велики патриоти потписујте ова год хоћете дајте 3%, 4%, већ сте дали 50%, што да не дате и ових 3% — то Српски покрет обнове и Делос не обавезује, јер ништа што сте урадили од 44. од како сте једни са запада преко Дрине, а други, исти такви, под истим заставама, са истока, преко Русије, ушли у Београд, све од тада што сте учинили биће проглашено нелегитимним, криминалним, па и сви ваши потписи по свим Женевама, Хаговима, ми то не признајемо!!!

Ми ћемо другим путем. Ми хоћемо да се помиримо са нашим браћом Муслиманима, да живимо заједно!

Ми кад из Београда пружимо руке помирења у Сарајеву, на Палама, у Книну, и тамо ће се на власти појавити људи који су од почетка били против мржње, противу лудила, противу ислама, међу браћом. Брзо ћемо се споразумети о свему. Јер, како то да не можемо да се помиримо са Мехмедом — Мешом Селимовићем, једним од највећих српских писаца?! Како то да не можемо да се помиримо са Скендером Куленовићем, који нам је оставио у аманет Стојанку мајку Кнежепољку, једну од најдивнијих, најпотреснијих српских поема? Ко је родио Мехмед пашу Соколовића? Српска мајка. Ко је био брат Мехмед паше Соколовића? Макарије Соколовић, патријарх српски! Не можете да се помирите са браћом рођенога језика, истога порекла, исте културе, исте муке, несреће, среће, памети и глупости а можете свако вече да причате како је неко од ваших тркнуо до Садама Хусеина и до Гадафија, традиционалних ваших пријатеља! Са тим муслиманима бисте се ви мирили и помирили сте се, а са својом браћом и комшијама нећете, не можете! Па ако не можете у Босни, у Херцеговини шта мислите са њима да радите у Рашкој? Како ћете живети са Бугарима овде? Са Мађарима, са Русинима, Румунима, са 33% људи, несрба, у овој Србији? Да можда не мислите да нам донесете кључ са Пала у Србију као пример и узор одбране националног интереса. Хоћете да Београд изгледа као Сарајево. Још само то нисте учинили!

Не, не, тим путем НЕ.

... Нико није побегао од Срба, нико. Побегли су од овог зла од кога бежи и Србија. 400 хиљада младих Срба из Србије побегло је од овог режима од '90 године!

...Знаете ли како изгледају редови пред амбасадама у Београду? Срце пуца човеку — најдивнији део Србије, најмудрији, љуби се кад добије пасош и види да добија визу да бежи из отаџбине! Срећна омладина — несрећна земља у којој је то тако! Па кад и ово мало побегне, а они доле прогласе то што планирају, ко ће ићи да брани Косово, на пример, господо из СПС-а? Зар ваши СКОЈ-евци из '41? Је ли мислите с њима да браните Косово?!

...Према томе, браћо и сестре, највећа грешка коју бисте могли да направите је да из неког очајања 19. децембра не изађете на изборе! Неизласком на изборе, ви заправо гласате за продужетак власти ових.

СПОНА

— Да ли нам помаже ово што „Спона“ дели суботом? Хвала Богу да помаже, ово је за нас сиротињу душу дало. Греота је за нас који чекамо овде пет сати, а радили смо 40 година. Јуче сам примио 10 милиона пензију, шта са тим да радим? (Ђурић Тихомир, 67 година, радио у ПКБ Београд)

— Како да живим од 12 милиона динара, које сам примио? Ово је велика помоћ за сиротињу. Није важно како се зовем, срамота ме је да кажем.

— Српкиња сам и верујем овим женама из „Споне“ које нам помажу. Лепо је то да се неко сетио народа да помогне. Верујте ми да јутрос нисам имала за хлеб. Моја пензија је тачно толика да имам за килограм кромпира. Пакет од „Споне“ је богат, заиста нисам очекивала.

— Жена и ја смо пензионери и не питајте како живимо. Она је примила пет милиона и није могла да дође да стане у ред да чека, јер је болесна. Нисмо имали месо за ручак већ две године. Имамо таман толико пара да можемо да купимо пакло шибице и извршимо кремацију. Јел' вам јасно како нам је?!

— Јуче сам добила пензију десет милиона, ходала сам цео дан и нисам могла ништа за то да купим, да ли верујете? Ово је ужас шта раде од нас — радили смо толике године, а данас дрхтимо сатима у реду да би нам неко уделио помоћ. Срамота! Држава нас је опљачкала — ја сам дала зајам за Србију 1989. и изгубила две хиљаде марака. Све смо изгубили и сада нам делите милостињу да преживимо. Баш власт брига, још кажу „Што им дајете“, то је срамота!

— Ћерка ми не ради шест месеци, имам болесно унуче и нисмо могли да купимо млеко за дете. Велико хвала, пуно сте помогли. Примила сам десет милиона — како да платим кирију, струју, унуче ми је болесно, не могу да му купим лекове... не могу да живим... дошло ми је да просим на улици...

— Дошао сам сам јер је мама болесна. Све нам треба. Не сећам се када сам јео чоколаду, има три-четири године... (дечак, 10 година)

— Професор историје сам у пензији. Супруга и ја имамо 27 милиона. Како да купимо хлеб за те паре?

— Запослена сам, али не примамо плату. Немамо шта да једемо. Други пут долазимо суботом на Трг Слободе за помоћ коју дели „Спона“. Морам долазити, јер деци јутрос нисам имала за хлеб. Сви ћемо гласати за вас, сви, сви!

— Радим у „Омникомерцу“, живим сам и не могу да преживим. Следио сам се на овој зими, али морам да стојим у реду јер нам нико други не помаже.

— 42 године сам радила, имам десет милиона пензију, шта да вам кажем. Рођена сам Београђанка, муж ми је архитекта, а стојим у реду за милостињу, па ви видите докле је дошло!

ПЕТАК 12. 11. 93.

Сутра ће бити велико дељење хране на Тргу слободе. Још једном проверавам многобројне људе добре воље који су укључени у акцију. Радно време је одавно завршено, напољу је мрак, а ми смо још у „Спони“. Зовем пекара Почековића и очекујем да ме обрадује, да каже да је све у реду, да хлеб већ излази из вреле пећи... Али... још једно „али“ у низу. Нема амбалаже за хлеб. Узбуна! Зовем Студио Б, Б 92, у етар пуштамо апел да сви који имају амбалажу поможу. Поноћ је, а телефони још увек ћуте. Београдски хотели немају или неће да дају, Млинско-пекарска индустрија такође. Молимо пекара да хлеб стави у велике кесе.

СУБОТА 13. 11. 93.

Јутро је, а град је мртав! Напољу ледена киша, ледени ветар брише све пред собом, саобраћај не ради. Све жене „Споне“ су ту. Камioni не могу да возе робу коју смо тешком муком прикупили. Хлеб је спреман — али у пекари. Како га допремити до Трга? Не одустајемо!

Студио Б почиње своје вести овако:

„У граду је све стало — само „Спона“ ради!“

Уливају нам нову снагу. Делићемо храну испред наше зграде, а хлеб ће добити сви који дођу на угао Булевара револуције и Гајевог улице: Глад је гора непогода од лошег времена. Напаћени људи стижу пешке, промрзли су, а ипак стрпљиво стоје у реду очекујући нашу помоћ. Хиљаду људи тога дана преживљава голготу да би, кад се врате кући промрзли, могли да спреме себи оброк.

Одлучујемо да акцију наставимо и сутра на Тргу слободе

НЕДЕЉА 14. 11. 93.

Још један ледени дан. Ипак, на Тргу је око две хиљаде људи. Делимо хлеб, пиринач, пасуљ, кромпир, јабуке, шећер, кафу...

За једну кесу хвата се бар десет руку. Кеса се цепа, драгоцен садржина расипа се по улици. Сви су у грчу. Ипак, акција је успешно завршена.

ПОНЕДЕЉАК 15. 11. 93.

Поново све из почетка. За суботу све мора да буде спремно. Организација мора да буде боља. Сарадња са МУП Стари град је изванредна. Молимо их за помоћ у одржавању реда. План је направљен, биће добро.

УТОРАК 16. 11. 93.

У просторије улази млада жена, за руку држи дете. Испод капе и шала назире се румени, промрзли обрашчићи седмогодишњег дечака. Прича потресна, а опет тако слична многобројним које слушам ових дана. Срце ми је стално устрептало, већ се плашим бола који ће сигурно уследити. У празну торбу стављамо оно што тренутно имамо у просторијама. Жао ми је што нема више.

— Хвала вам, хвала вам у име овог мог детета!

Дете вуче мајку за рукав, прво полако, затим мало јаче, али жена не може да прекине излив туге — зна и сама да ће јој бар на трен бити лакше.

— Мама, мамиче, немој више да причаш, молим те! Идемо брзо кући да једемо.

СРЕДА 17. 11. 93.

Планирамо посету Студентском граду. Правимо пакете који ће обрадовати студенте — лепиње, паштете, воће, шећер, кафа, цигарете, средства за хигијену.

Најављујемо посету управнику Студентског града. Драго му је, очекује нас. После десетак минута зовемо поново да се распитамо о броју соба. Управников глас промењен, леден.

— Немојте долазити сутра. Нећемо вам дозволити улазак у Студентски град. Ви сте партијска организација. То је наређење нашег директора.

Одговарамо да ћемо ипак доћи. Дижемо на ноге сва средства јавног информисања, и домаћа и страна.

ЧЕТВРТАК, 18. 11. 93.

Све жене „Споне“ на челу са својим председником г-ђом Даницом Драшковић, храбро крећу на Студентски град. У мислима ми је врло интересантна слика — студенти унутра, директори и милицији на капији а жене које носе помоћ са друге стране капије. Батина се изгледа више нико не плаши, то је једино што је још преостало овом режиму.

Све је у реду. Пуштају нас у Студентски град. Слика иста као на Тргу — много руку које се отимају за један пакет.

СУБОТА, 20. 11. 93.

Велики дан је опет дошао. Са њим је опет дошао ледени ветар, олуја, вејавица и колапс у граду. Питам се кога то Бог кажњава!? Поново се не дамо, радимо без обзира на све. Жене су стварно издржљива бића.

На Тргу слободе окупиле се највише људи до сад. Око три хиљаде. Толико је и подељено пакета.

Враћамо се у просторије, правимо одмах планове за следеће дане. Јављају нам за успешне акције у Лесковцу, припремају се акције у Инђији, Пожаревцу, Смедереву, Кикинди... Цела Србија је у знаку „СПОНЕ“.

Марија Карлеуша, „Спона“

КОЛОНА

За десет и по месеци динар је реално девалвирао за 424 милијарде процената, а само у периоду од 21. октобра до 21. новембра за 31.700 посто.

Милошевића, Шаиновића, Божовића, Дачића и Перчевића то ни најмање не брине. Они се ионако служе само маркама.

Социјалистичка партија Србије не брине да ће остати без гласача.

Пензије су толико мале да пензионери не могу да купе ни пиштољ, ни отров, ни уже...

Др Војислав Шешељ је најзад постао антифашиста.

Почео је да ради против интереса сопствене странке

Слоган Савеза комуниста — покрета за Југославију гласи:

„И СРЦЕ ЈЕ НА ЛЕВОЈ СТРАНИ.“

А где је мозак!

Једно недавно проведено истраживање показало је да само 56% грађана има намеру да изађе на изборе.

Остали имају намеру да изађу из земље.

— Зашто су социјалисти и комунисти левицари?

— Зато што раде по систему „лева рука — десни џеп“.

Најновији број листа „Интервју“ донео је наслов: „Ко то убија у Београду“.

Свако зна да нас социјалисти убише у појам.

Народна банка Југославије је саопштила да од 1. децембра престаје да важи седам, новчаница.

Од 1. јануара идуће године престаће да важе и све остале новчанице. У оптицају ће бити само девизе.

Влада Србије је донела уредбу на основу које су и приватне апотеке обавезне да издају лекове на рецепте. Власници тих апотека одбијају да се повинују владиној одлуци.

И тако: пара нема ни за лек, а лекова нема ни за паре!

Др Мирјана Марковић, прва на листи Савеза комуниста у изборној јединици Смедерево каже у интервју познатом комунистичком билтену „Вечерњим новостима“:

„Устаће левица, видећете“.

Живи били, па не видели!

У „Политици“, листу коју уређује будући зет Слободана Милошевића, пише да радници Електропривреде Србије истичу следећи захтев:

„Плате морају да прате пропаст динара“.

И плате и све остало пратило је динар. Све је отишло у пропаст.

Пише: Александар ЧОТРИЋ

Новине пишу да пензионери у Београду све више краду брашно.

Ко од њих има срећу да га ухвати добије по три оброка дневно. Остали и даље морају некако да се сналазе.

На конференцији за новинаре Савеза комуниста саопштено је да они очекују да постану друга политичка снага у Скупштини.

За сада су прва политичка снага у Толстојевој 33.

После скандалозних извештаја о стању у душевној болници у Горњој Топионици код Ниша, саопштено је да у СР Југославији има пет таквих лудница.

Она најпознатија у Београду распуштена је 20. октобра.

Др Драгољуб Мићуновић, (ваљда) председник Ђинђић Демократске, најављује да ће савезни посланици на силу ући у здање савезног парламента.

Баш дивно! Сумњамо да ће господин Мићуновић имати успеха у својој намери, јер то није успело чак ни Дани Драшковић.

Жељко Ражнатовић је уложио милионе марака у своју кампању. Одштампао је толико плаката, а сад виси на свакој бандери.

Ускоро ће му бити довољна само једна.

„Вечерње новости“ у „празничном“ броју новина на насловној страни објавиле су:

„Пред састанак у Женеви

Договор топи санкције“.

Док се то догоди нас ће санкције да замрзну.

У већ поменутој новини Милошевићева супруга износи „мишљење“:

„У највећем делу бивше Југославије бивши комунисти делују илегално“.

Ево, на пример у Србији. Делују под илегалним именом Социјалистичка партија Србије.

Шешељева влада у сенци је добила и први званични позив из иностранства.

Позвани су у Хаг.

Регионални одбор Демократске странке Србије за Косово најавио је да ће уместо скуписа зборовата пружати лекарску помоћ.

Онима који су доведени у таквој ситуацији, а и даље гласају за СПС, лечење је више него потребно.

Живко Тоталовић, председник Српског покрета обнове у Шапцу, рекао је на једном промотивном скупу Делоса:

„Калигула је свог коња увео у Скупштину, а Милошевић је своје коње из ње истерао“.

У једном енглеском градићу, у локалном пабу недавно је одржано светско првенство лажова.

Милорад Вучелић, генерални директор Радио Телевизије Србије, службено је био спречен да учествује на првенству. Иначе, победио би убедљиво.

Демократска странка Србије има слоган: „Глас наде“.

Штета само што им је странка постала безнадежан случај.

Аркан има кућу на пет спратова, компанију, цистерне, бензинске пумпе, продавнице, менаџнице...

То је доказ да се поштеним радом у животу све може постићи.

Ниједан народ не воли слободу као Срби. Када српска војска ослободи неку територију, сви други народи тај простор напусте.

Социјалистичка партија је једна слободарска организација.

Решили су да се ослободе радикала.

Слободана Милошевића нећемо протеривати.

Он мора да остане у ЗЕМЉИ!

Ако и ове године не будемо уписани у бирачке спискове, ми ћемо њима све по списку.

Владу Николе Шаиновића не треба на пат, већ уза зид.

На прошлим изборима народ је од социјалиста добио само обећања, а на овогодишњим неће чак ни то.

Данас јеси, сутра ниси. Таква глад влада.

И социјалисти деле хуманитарну помоћ. У виду плата и пензија.

По граду Београду саобраћавају војни аутобуси. То сигурно није Милошевићева идеја. Он на улице главног града зна да пошље само тенкове.

У Словенији су екс-комунисти поклонили држави зграду Централног комитета вредну десет милиона марака.

У Словенији се и даље води кампања против српског руководства.

Милијана Балетић, новинарка РТС, прича за „Политику експрес“:

„Открила сам да иза договора око бомбардовања Срба стоје Јевреји“.

Љуби је чика-Хитлер тако паметну.

Једва чекамо Нову годину.

И Никола Чаушеску је ликвидирали негде око Нове године!

Комунисти су постигли изванредан успех на изборима у Пољској.

Можда ће комунисти из Србије ипак имати где да побегну.

Комунисти су нас упропаштавали пуних педесет година.

Зато са њима треба по кратком поступку.

Ако нисте знали, Елену Чаушеску су пријатељи звали:

„Миро!“

Власти кажу:

„У Србији нема незадовољних“.

Још мало, па неће бити никога.

Распуштање народне скупштине је последња реч „технике државног удара“.

Ми смо превазишли комунизам. Комунисти су већ узели према потребама.

Колико се председник Милошевић излаже ризику, говори податак да је само паре склонио на сигурно.

Злочин се не исплати. Све док се не постане омиљени председников опозиционар.

Атлантида је нестала са лица земље, а нико не зна како и зашто.

А да на Атлантиди нису владали комунисти?

Комунизам је у Србији дошао на тенковица.

А помоћу њих је 9. марта 1991. и остао.

Нико не зна где се фалсификују марке и долари.

Динари се фалсификују у Народној банци Југославије.

Члан Странке српског јединства је и Џеј Рамадановски, истакнути српски националиста. Ко не верује, нека још једном прочита његово име и презиме.

Нисте ви незадовољни него сте потпали под дејство непријатељске пропаганде!

— Шта са Стефаном Грубачем после избора?

— Нека уређује затворске новине!

Можете да бирате: хоћете ли да живите са нама, или нећете да живите.

Некада су Срби живели много боље, али тада су били без икакве будућности.

МИЋА ПОПОВИЋ, АКАДЕМИК

ПУВАЦИЈЕ ПРОТИВ ПУВАЛА

„Човек би очекивао да у овој беди људи гласају против произвођача беде. Али, српски народ је један потпуно непредвидив народ који се понаша, живи, умире, малтене уз инат! Од свих елемената пред ове предстојеће изборе, највише се бојим српског ината према онима који су моћни у овом свету — против Америке и Запада. Ако се деки да ова француско-немачка иницијатива о скидању или ублажавању санкција буде делотворна, онда ће то бити огромна помоћ владајућој странци да настави да влада. Запад ништа не разуме, или неће да разуме, шта се у Србији дешава. Он непрекидно ради у корист комуниста. Какав му је то интерес, Бог ће свети знати“.

Разговарала: Славница ЛАЗИЋ

Водећи сте сликар своје генерације. Да ли се и у овим мутним временима понекад машите кичице?

Пре свега, да ли сам водећи сликар своје генерације, то ја не знам. И не могу да пристанем на такву форму. А да ли се машам кичице, стално је се машам, зато што кад то не бих радио, не знам шта бих радио! Узгред буди речено, пошто пушам само три цигарете дневно, мени је боравак у атељеу и сликање, најбољи начин да заборавим оно време кад би са великим задовољством запалио цигарету.

Шта је једног сликара Вашег формата навело да се укључи у политички живот?

Ја мислим да је и сликар, као и свака друга професија, пре свега везан, на неки начин, за савест времена. Оно што је данас политика, то је и мање и више од политике. Мање зато што су политичке борбе заиста неполитичке, сурове и скоро бесмислене, а више зато што се ради о судбини једног народа. Сликари и уопште уметници, је човек који не може да пренебрегне главно питање — шта са својим народом данас, шта га чека сутра и шта може да се уради за његово боље сутра.

У АКАДЕМИЈИ — НИ ОПОЗИЦИЈА НИ РЕЖИМЛИЈЕ

Редован сте члан Српске академије наука и један од кандидата за председника ове куће. За Академију се говорило да је једно од упоришта владајуће странке. Колико има истине у томе?

Па, знате шта, то је било врло сурово — рећи да је Академија била упориште владајуће странке. Узгред буди речено, у Академији има толико чланова који се нису понашали према правилима и захтевима владајуће странке, а да им се због тог свог понашања никад никакво зло није десило. Ја сам увек спреман да браним политику и понашање досадашње управе, мада, наравно, не знам каква ће бити исход избора кроз неколико дана.

Какво је сад преовлађујуће политичко расположење у Академији?

Пре неколико месеци се поставило питање: да ли да се одобри — то што Ви кажете — Академији приближавање режиму. И на том нашем редовном годишњем састанку такозвани опозиционари су добили велику већину у односу на такозване режимлије. Јер, нити су ови опозиционари у правом смислу речи опозиционари, нити су они владајући у правом смислу речи слуге режима.

Какво је, по Вашем мишљењу, место Академије? Како она треба да се постави у српском друштву у овом тренутку у коме се налазимо?

Ја сам увек мислио да се тзв. деполитизована Академија не може да одржи. Поготову у временима када је политика везана за судбину једног народа, нашег народа. Ја мислим да ће Академија морати да заузме један врло чврст став и да покуша да буде озбиљан и квалификован саветодавац друштву.

Били сте ангажовани у Депосу. Уместо оног ранијег, сада постоји другачији Депос. Шта можете о томе да нам кажете?

Ја сам увек у Депосу био тзв. ванстраначки члан. Нисам припадао ни једној странци, а Депос сам схватао као једну могућност да се овом режиму, који није имао снаге да се избори ни за један бољитак, на неки начин стане на пут. Депос се из различитих разлога не распао, него раслојио. Из Депоса нико не може да буде избачен, из Депоса се само може изаћи. Према томе, ако постоје неке странке које су изашле из Депоса, то не значи да Депос са оним странкама и са оним ванстраначким људима не може да опстане и да дејствује.

ТРИ СРБИНА — ЧЕТИРИ СТРАНКЕ

Шта је по Вама кључни моменат? Због чега су странке — оснивачи изашле из Депоса?

Па, ту се ради само о Демократској странци Србије. Ове остале странке нису изашле из Депоса. Да ли је ДСС имала утисак да је на последњим изборима, баш зато што је припадала Депосу, прикрађена за један одређени број гласова, ја то не знам. Људи из те странке, већина, су ми на неки начин пријатељи и драги људи, и никад од њих нисам успео да добијем прецизан одговор. Велика је штета и велика несрећа српског народа што опозиција у овом тренутку није чврсто уједињена, јер је ово моменат када сви треба да знају против чега су, а не за шта су! Кад би ова власт на овим изборима или на следећим, била укинута, или бар редуцирана, лако би се после нијансе или мале разлике између партија различитих програма укинуле, или бар договорно укинуле.

Од када постоји институционализована опозиција, стално причамо и стално се боримо са чињеницом да опозиција не може да се уједини. Шта је то што спречава српску опозицију, сада када видимо на чему смо, да се уједини? У чему је ту проблем?

Проблем је у српском менталитету! Ви знате да постоји једно скоро златно правило — да чим постоје три Србина, одмах постоје и четири странке. То се и сада показало као тачно. Неки врло умни људи у овим странкама, који вуку странку, умни људи не могу да се ослободе тог основног синдрома српског народа — да се не разједињују кад је уједињење нужно потребно, кад је уједињење практично једини спас.

Сада када знамо како ствари стоје, да ли сте Ви за излазак на изборе или не? Постоје ту различита мишљења — Либерална странка каже: никако док се не испоштују услови; остали ипак излазе на изборе... Шта Ви мислите?

Пред прошле изборе, Депос у коме су биле и остале странке, укључујући и ДСС, имао је један велики састанак, сећам се, у Сава центру, на коме се тај проблем расправљао. Мој најближи пријатељ, Борисав Михајловић, био је тврдоглаво за то да се изађе на изборе. Ја сам онда веровао да на изборе не треба изаћи. И кад је дошло до гласања, да не бих дао свој глас онима који мисле слично као ја, и да не бих засметао свом најбољем

другу и пријатељу, и куму, Борисаву Михајловићу, ја сам једноставно два минута пре гласања — отишао. Десило се да је гласање завршено на тај начин што је она страна која је била за то да се изађе на изборе са једним гласом победила. То значи да сам за те прошле изборе на одређени начин, никад се те гриже савести нисам ослободио, био на неки начин одговоран и уплетен.

А сада, не знам одговор као савет другима. Ја лично ћу изаћи на изборе кад су се најјаче странке у Србији одлучиле да на те изборе изађу, мада ћу поново да будем велики песимиста. Мислим да под овом влашћу избори не могу да се обаве, ни солидно ни озбиљно, догод је телевизија практично заплена од стране власти и догод је једнима страшно лоше а некој скоро већини и у унутрашњости и у сељачкој Србији и није тако лоше. Наша власт има услова да опет буде победник.

СКУПШТИНА — ЖЕЛЕЗНИЧКА ЧЕКАОНИЦА

Јесте ли укључени у садашњу предизборну кампању? Ако нисте, да ли бисте се укључили?

Нисам моментално, зато што имам проблема овде, у Академији. Не могу да се располутим на два дела. Био сам обећао Вуку да ћу да се ставим, због подршке, на једну његову листу, али кад сам овде, у Академији послушао савет неких пријатеља да се кандидујем за председника, ја сам наравно одустао да се кандидујем за, не дај Боже, народног посланика. Јер кад бих морао да проведем само 24 сата у оној чамотињи, у оној ужасној, оној црној железничкој чекаоници, која се зове „сала“ српске Скупштине — мислим да бих умро!

Претежан број ваших колега, из тзв. ванстраначког дела Депоса, определило се за бојкот избора. Како Ви на то гледате?

Па знате шта, и јесте и није. Једни су за, једни против, мислим да је то сада питање личне савести и личног става. То су људи које ја веома ценим и њихов друкчији став од мога, ни мало у мојим очима не умањује њихову вредност.

Када бисте се одлучивали између странака које излазе на изборе, на чијој би страни биле Ваше симпатије?

Мислим да бих остао близак Српском покрету обнове, који је, ако ништа друго, најоптимистичкији у својим предвиђањима и плановима. Мада ја нисам оптимиста.

Ваше мишљење о лидерима опозиционих странака у предизборној кампањи?

На то питање је заиста врло тешко одговорити. Мислим да су шансе оног лидера којег ја најмање волим — највеће. Према томе, шта нас чека 19. децембра, то сасвим лепо може да се предвиди. Мени је слава 19. децембра и тог дана ћу се помолити Богу да се било шта на боље промени и знам да ми он ту молбу неће услишити.

Шта мислите о изгледима Депоса на предстојећим изборима?

Стално читам у новинама ове разне прогнозе и не умем да се снађем. Да ли је рејтинг Депоса заиста толико опао или се држи на истом, да ли је рејтинг неких скоро комич-

них политичких личности, као што је Аркан, толико порастао да може да се замени са рејтингом једне друге комичне личности какав је био Шешељ — ја то не знам.

Г. Коштуница је одлучио да на изборе изађе сам. Да ли мислите да ће му тиме шансе бити веће? Значи, без окриља Демоса?

Ја сам сигуран да ће му шансе бити мање, али ако он мисли да ће му бити веће то је сигурно производ неког његовог, или његове странке, озбиљног испитивања јавног мњења.

ПРОВИНЦИЈУ НИКО НЕ ПИТА

За разлику од ранијих предизборних кампања, ова кампања је у знаку несташице животних намирница и вртоглавог пораста цена. Хоће ли то битије утицати на исход избора?

Знате шта је најстрашније: што неће. Човек би очекивао да у овој беди људи гласају против произвођача беде. Али српски народ је један потпуно непредвидив народ, који се понаша, живи и умире, малтене уз инат! Ја се од свих елемената пред ове предстојеће изборе највише бојим српског ината према онима који су моћни у овом свету. Против Америке и Запада. На шта ће то да изађе, не знам. Али ако се деси да ова француско-немачка иницијатива о скидању или ублажавању санкција буде делотворна, онда ће то бити огромна помоћ владајућој странци да настави да влада. Запад ништа не разуме, или неће да разуме, шта се у Србији дешава. Он непрекидно ради у корист комуниста. Какав му је то интерес, Бог ће свети знати, али је то његово понашање било и остало непромењено.

Има гласина да СПС намерно дозвољава дивљање цена да би изазвао нереде и увео ванредно стање. Постоји ли уопште могућност увођења ванредног стања?

Ја мислим да те гласине нису реалне. Јер ванредно стање значи аутоматски излазак на улице. Пошто један део народа који би прихватио ванредно стање ипак не чини већину. Већину чине људи који би се против ванредног стања побунили. Поред тога, ванредно стање не значи санкционисање мишљења већине, него значи ућуткивање већине у великим градовима, пре свега у Београду. У историји Србије се зна да су велике промене почињале и завршавале у Београду. Ја сам већ довољно у годинама да се сећам 27. марта '41. Тај датум је произвео и инаугурисао Београд. Шта је у то време мислила провинција, њу нико ништа није ни питао.

На ванредно стање би се, међутим, поново огласио Београд. И ја не верујем да је нашој владајућој странци стало до тога:

Мислите да би ипак Београд устао?

Па, вероватно. Зато што не би имао шта да изгуби. Јер, ванредно стање, то је тотална фашизација не само ових медија: телевизије, новина — него фашизација пијаци!

Да ли ће Шешељ поновити свој успех са претходних избора, или ће доживети потпуни изборни пораз?

Ни једно, ни друго. Успех од прошлих избора не може да доживи, јер му неће помоћи онако ефикасно српска комунистичка елита, како му је помогла на прошлим изборима. А да доживи тотални пораз, и то не може. Је-

дан одређен број људи који је за њега гласао на прошлим изборима просто из инерције ће да то учини и на овим. Иначе, мислим да ће Шешељеву улогу преузети Аркан, што се сада већ прилично види и по медијима и по телевизијским вестима и по његовој сигурности када иступа на зборовима.

Али, то су све претпоставке. Код нас постоји једна странка која држи власт у рукама и која без велике невоље и без велике крви ту власт пустити неће!

Како оцењујете изборне перспективе Арканове странке?

Он ће на неки начин вероватно да замени Шешеља, мада не верујем да ће да постигне његов број гласача и посланика. Знате, ја не мислим ни да је Шешељ Спиноза, али је Шешељ ипак човек који сувисло говори и који има неке убедљиве реченице, са главом и репом. Овај човек је, оно што српски народ зове „пуваџија“. И он из тог свог основног опредељења и статуса не може да изађе.

ВУЧНИ КОЊИ И ОСТАЛИ

Да ли су после сукоба Мићуновића и Ђинђића, изборне шансе ДС умањене, и ко би од њих двојице био успешнији у предизборној кампањи?

Пре свега, Ђинђић је млад човек и то је његова велика предност. Ја Мићуновића познајем, ценим и волим. Не знам тачно шта се међу њима десило, али не верујем да ће Демократска странка да доживи нарочито велике промене, ни набоље, ни нагоре, у овим садашњим условима.

Хоће ли СПС на овим изборима добити већи број гласова него раније?

Па може се десити, мада ја то из чистог принципа песимизма тако кажем. Волео бих да моја тврдња није тачна. Али знате, у овом народу, ми стално говоримо о томе како се трпи. Трпи Београд. У селу нацепају дрва, изваде из трапа кромпир, скину са тавана пршуту, из каце донесу купус — и наставе да живе онако како су живели и њихови чукундедови.

На неким изборима, ово београдско незадовољство вероватно неће бити одлучујуће.

Ако СПС не добије већину у Парламенту, може ли ипак доносити скупштинске одлуке уз помоћ својих сателита?

Па не знам кога рачунате у сателите? Вероватно само Аркана, јер, Шешељ је доживео да га СПС иштутира из авлије. Мада је он врло много помагао и српске комунисте и давао им на неки начин легалитет. Ако Аркан заиста замени и бројем посланика Шешеља (ушта не верујем), онда ће он бити тај вучни коњ који ће да помогне да се ова кола узбрдо извуку.

Ако опозиција освоји већину у будућем парламенту, шта би најпре требало да уради?

Врло је тешко рећи шта је опозиција. Јер, опозиција је до те мере разједињена да она не верујем да је у стању да било какав заједнички програм створи. Да је умела да га створи пре шест месеци она не би била у ситуацији не само да изгуби на изборима, него Милошевић не би ни расписао изборе јер би био свестан да би га опозиција победила. А њему је било јасно да несложни Срби њему врло много помажу.

Уколико се ствари не промене, како видите Србију за 10—20 година? Шта са овим режимом, шта са опозицијом, шта са свима нама?

То је заиста једно врло хипотетично питање. Шта би било да је моја баба имала трољу — дал' би постала тролејбус — ја то не знам.

Европа се уједињује. Али у потаји, Европа се и разједињује. Тако да се положај Србије не може предвидети. Не може се предвидети пре свега зато што не може да се предвиди положај Русије која је по природи ствари била и остала наш једини ефикасни заштитник. Ако Русија буде заиста прегажена од тзв: америчког начина живота, Србији се црно пише.

ДУШАН МИХАЈЛОВИЋ, ПРЕДСЕДНИК НОВЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

БАЛКАНСКА ЗАХВАЛНОСТ

Пошто је резултат владавине социјалиста једино ТВ-дневник, једино њиме могу да напуне стомаке оних којима је напунио главе

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Ваша странка је једна од оснивачких странака ДЕПОС-а. И овог пута излазите на изборе под истим именом, али у једној дружби коалицији!

Нова демократија остала је у ДЕПОС-у свесна чињенице да само удружена опозиција може бити прави противник владајућем режиму.

ДЕПОС је та формула и најважније је то што су је СПО и Нова демократија спасили и сачували могућност да јој се врате и придруже сви они који припадају демократској опозицији.

Шта бисте сматрали изборним успехом Ваше странке?

Сваки резултат бољи од прошлогодишњег.

Колико би најмање а колико највише места могао освојити ДЕПОС?

У овим условима тешко је предвиђати резултате избора.

Толико је јој непознаница да су могући изненађујући обрти. Зато је могући распон изузетно велик, од минимума посланичких места до посланичке већине, а има шансе.

Ако СПС-у не пође за руком да постане већинска странка у скупштини, са којим другим странкама ће бити у савезу?

То њих треба питати. Нисам склон олаким квалификацијама, тако да ћу остати без одговора на Ваше питање.

Уосталом, за мене проблем и не би била сарадња са СПС-ом, већ принципи и односи у тој коалицији. ДЕПОС неће никоме бити фолклор и декор, понајмање СПС-у. Али, нужда све мења, па ће можда променити и СПС. У том случају, равноправна служба народу и његовим виталним интересима представља племениту обавезу сваке демократске политичке опције.

Постоји мишљење да ће после ових избора знатно опасти утицај СРС-а, а да ће доћи до извесног пораста утицаја СН-ПЈ. Шта ви на то кажете?

Шта се баби хтело, то се баби снило, каже наш народ.

Колико ће утицати на изборни успех опозиције монопол владајуће странке на државној ТВ?

ТВ дневник је једини резултат владавине социјалиста који они сваке вечери нуде бирачима. Пошто других резултата немају, остаје нам нада да ће ТВ дневник напунити и стомаке онима којима је напунио главе.

У ком делу Србије ће, по Вашем мишљењу, ДЕПОС постићи најбоље резултате?

Не знам у ком делу Србије ДЕПОС неће постићи најбоље резултате!

Да ли на ставове бирача више утичу програми странака или угледне страначке личности?

Сматрам да на ставове бирача највише утичу угледне страначке личности које се доследно држе програма странке, односно заједничких опредељења и циљева демократске опозиције.

Кад погледате цене у продавницама, не чини ли Вам се да се ова власт не плаши социјалних немира?

Тачно, ова власт се не плаши социјалних немира. И нема разлога за то. Њој је, захваљујући ТВ, пошло за руком немогуће. За лоше резултате њене владавине криви су други, крива је опозиција сви су одговорни сем ње саме. Власт је успела да толико осиромаше народ да од борбе за дневно преживљавање нема времена и снаге за размишљање.

Ако не успе демократска опозиција, отворен је простор за диктатуру.

Има ли изгледа да се у Босни постигне неки компромис зараћених страна и како би се то одразило на изборно расположење у Србији?

Мир у Босни потребан је свима и не би смео да буде ничији изборни поен. Још мање би са миром смели калкулисати у предизборне сврхе. Злоупотреба светиње мира тежак је грех и не бих га ником саветовао.

Како се то ипак користи у политичке сврхе, остаје нада да ће то народ санкционисати ускраћивањем поверења господарима рата.

Говори се о постепеном или привременом укидању санкција. Колико су реалне ове две могућности и може ли то бити од одлучујућег значаја за резултате избора?

Код нас се одавно свашта говори без икакве одговорности за казану реч. Ваљда се рачуна да ће упорним понављањем реченице: „Сутра се скидају санкције захваљујући мудрој политици СПС“, народ заборавити због чега су уведене санкције, као и да ће поверовати да ће њихово укидање бити заслуга СПС-а!

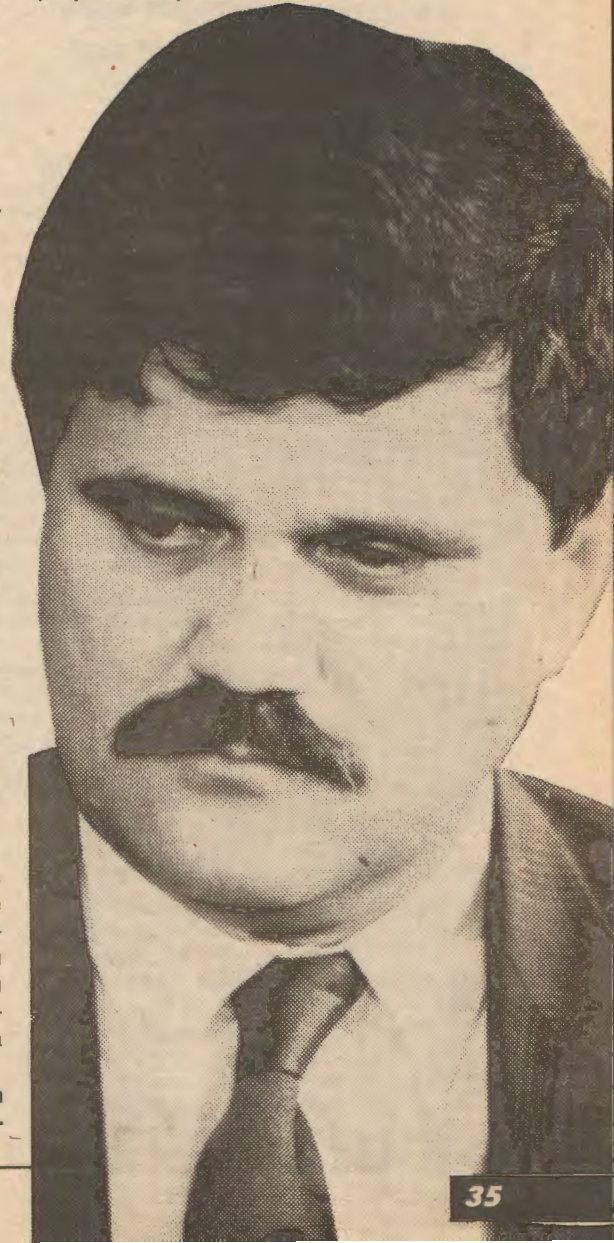
Има мишљења да, у коалицијама типа ДЕПОС, СПО увек губи, а мале странке про-

фитирају. Ваш коментар!

СПО је неоспорно највише дао ДЕПОС-у, али је највише и добио.

Друго је питање то што је СПО неким организацијама и финансирао стварање странке и добијање посланичких места. Захвалност није вољина балканских политичара.

Ако сте мислили да је Нова демократија мала партија, нисмо се увредили. У односу на Голијата и Давид је био мали. За нас је Голијат СПС, а СПО „велики брат“, са којим желимо да учествујемо у обнови грађанске Србије. Колико смо јаки и широки, показује то што смо заједно са вама сачували ДЕПОС, удружену опозицију, отворену и за све оне који су кренули па залутали.

РАТОМИР ТАНИЋ, ПОТПРЕДСЕДНИК ГРАЂАНСКОГ САВЕЗА

ХОЋЕ ЛИ КНИН И ПАЛЕ НА БЕОГРАД?

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Ако у патриотизам спадају плате од десет марака месечно, побити и убогалити хиљаде Срба, присилити на бег стотине хиљада младих, произвести белу кугу, покрасти милијарде долара, натерати пензионере на самоубиства, покварају Србију са целим светом онда... Шта онда?

Пред прошле изборе у ДЕПОС-у нису били вољни да прихвате Вашу странку као коалиционог партнера. Шта се од онда променило?

На прошлим изборима и сам Грађански савез је био коалиција, а не јединствена странка. У тој коалицији биле су четири странке: Реформска странка, Републикански клуб, Народна сељачка странка и Лига социјал-демократа. Након прошлих избора од Републиканског клуба и Реформске странке формиран је Грађански савез као једна странка. Такође су дефинисане све тачке политичког програм које унутар Грађанског савеза као коалиције нису биле решене и то је, верујем, појаснило ствари око политичког профила Грађанског савеза. После тога се могла направити успешна сарадња и са осталим чланицама ДЕПОС-а.

Да ли је ваше приступање ДЕПОС-у израз блискости програмских опредељења или је израз потребе за привременим предизборним споразумом?

Ако имамо у виду да су СПО и Вук Драшковић главна моторна снага новог ДЕПОС-а, онда постоје значајне политичке сличности и велики степен међусобног разумевања и уважавања. Прво, ми смо одувек ценили чињеницу позитивне националне енергије Вука Драшковића и СПО-а, насупрот деструктивних национал-шовинистичких политика у Србији и у осталим деловима бивше Југославије. Друго, за уважавање је истрајност и храброст коју су и Вук Драшковић и СПО показали у четири године опозиционог деловања у Србији. Треће, када је реч о сарадњи, поготову у иницијативама које су ишле ка томе да зауставе ратни пожар, ту је већ постојала сарадња између нас и СПО-а још пре две године. Мислим конкретно на „Округли сто“ власти и опозиције у Сарајеву. Дакле, иако постоје извесне разлике између Грађанског савеза и осталих чланова ДЕПОС-а, политичке сличност су много веће и оне су пресудно утицале на наше опредељење да приступимо ДЕПОС-у. Нарочито значајним сматрамо став који је ДЕПОС-у заједнички, а то је да српско национално питање не може бити успешно решено без претходног демократског преображаја саме Србије.

У сваком случају, наше чланство у ДЕПОС-у не сматрамо привременим предиз-

борним споразумом и надамо се да ћемо после избора моћи да допринесемо неопходном груписању опозиционих снага око заједничких питања, и јачању самог ДЕПОС-а.

ПРИВАТНЕ КОМБИНАЦИЈЕ

Можете ли нам рећи колико је посланичких места стављено у изглед Грађанском савезу?

То, наравно, зависи од броја освојених мандата ДЕПОС-а. Ако пођемо од једне релативно скромне процене да ће то бити око 50 мандата, ми можемо рачунати на 5% од укупног броја, а то је између два и три посланика. Наравно, ако број буде већи или мањи, самим тим се увећава или смањује број посланичких места Грађанског савеза.

Хоће ли ДЕПОС у садашњем саставу постићи боље изборне резултате него што је то био случај на прошлим изборима?

Пре свега, треба рећи да је ДЕПОС јако оштећен понашањем Демократске странке Србије, која је изашла из њега, и Ђинђићеве фракције у Демократској странци, која, за сада, одбија удруживање у ДЕПОС. Када је стваран нови ДЕПОС основна идеја била је да он окупи шест-седам странака демократске опозиције Србије и такав ДЕПОС сигурно би победио на републичким изборима. То није никаква моја имагинација или приватна рачуница, већ се ова тврдња ослања на чињеницу да постоји преко 35% апстинената, а то су потенцијални гласачи неке од странака демократске опозиције. СПС има стабилно бирачко тело, између 20 и 25%, док су поменути апстиненти, ако изузмемо Албанце, грађани који су против режима, али не желе да гласају ни за једну опозициону странку, већ за удружену опозицију. Другим речима, да је ДЕПОС наступио као коалиција шест-седам странака демократске опозиције, могао би са сигурношћу рачунати на гласове барем половине апстинената, јер би они у удруживању опозиције видели реалну алтернативу постојећем режиму. Самим тим успех ДЕПОС-а био би сигурно већи, а и Милошевићев режим би, видевши пред собом удружену опозицију, морао да попусти. Овако, у ситуацији саморазбијања опозиције, бојим се да ће ДЕПОС остати на нивоу прошлогодишњих резултата, и остаје ми једино да се надам да ће грађани Србије управо ту опструкцију од стране дела опозиције протумачити као знак да треба гласати за ДЕПОС.

Желим да истакнем да у Србији уопште није главни проблем колико је Милошевићев режим јак и колико народ воли Милошевића, јер нити је тај режим толико јак, нити народ воли Милошевића, већ је главни проблем у томе што је опозиција слаба и разједињена, па грађани Србије не виде алтернативу режиму. О томе треба да воде рачуна они опозициони прваци који производе ту слабост и разједињеност.

Зашто до тог фамозног уједињења опозиције и после пет покушаја не долази?

Зато што неки опозициони лидери или једноставно неће да се удруже, или имају неке своје приватне комбинације, верујући да ће сами успети да изађу на крај са Милошевићем. Но, на тај начин, свесно или несвесно, само помажу Милошевићу и продужавају агонију Србије. Колико ми је познато, Вук Драшковић је уложио велике напоре у покушају удруживања, велике напоре начинио је и Грађански савез, у деловима странака које се нису удружиле у ДЕПОС постоји такође воља за удруживањем, али њихови прваци једноставно опструирају то удруживање.

Може ли се десити да СПС сама или са својим савезницима освоји већину у Скупштини?

Сама не може, јер ће на овим изборима СПС забележити даљи пад, пошто ни на који начин не могу да прикрију своју одговорност за беду Србије. Са савезницима можда може, али у овом моменту није јасно који би то савезници могли да буду и неће ли то, ако буде савезника, бити исто тако кратког даха као и брак између СПС и Шешеља, пошто је у природи овог режима да искористићава и одбацује своје савезнике.

У сваком случају, због крајње недемократске атмосфере у којој се врше избори, мислим да ће свака влада под доминацијом СПС бити привремена.

Ко ће од тројице следећих лидера — Шешељ, Коштуница и Ђинђић, бити успешнији на следећим изборима?

Мислим да ће Коштуница и Ђинђић у сваком случају бити успешнији од Шешеља, јер је овоме забрањен улазак на ТВ Србија, а друга двојица су, колико видим добродошли гости. У ситуацији када ТВ Србија пресудно обликује јавно мњење, и са режимским причама са којима излазе Коштуница и Ђинђић, мислим да ће они имати краткорочни успех.

Како тумачите одлуку ванстраначког дела ДЕПОС-а да на изборе не изађу?

— Мислим да је то грешка, те бежање од одговорности и обавеза.

РИЗИК ПРОПАСТИ

Какве су шансе помпезно најављивање Арканове странке српског јединства?

Искрено речено, чудим се било коме ко је данас, после Шешељевог искуства, спреман да постане извођач прљавих радова за СПС. Конкретно, мислим да је за Странку српског јединства намењен само један део улоге који је раније био намењен Шешељу, а то је ширење страха. Не верујем да та странка има озбиљне изгледе, али је не треба ни потценити.

Има политичких аналитичара који тврде да удруживање СПО са тзв. малим странкама увек иде на штету СПО-а и да ће то бити и овога пута када улази у коалицију са Грађанским савезом и Новом демократијом. Ваш коментар?

Када је реч о Грађанском савезу, не верујем да то може штетити СПО-у, већ управо супротно — Грађански савез Србије има један угао гледања на национални интерес Србије, који може бити комплементаран са СПО-овим националним програмом, а и у међународним активностима, које Грађански

савез има веома развијене, верујемо да може доћи до сретног уклапања, нас и СПО-а.

Као један од потпредседника Грађанског савеза и једини Србин из Србије у врху странке, веома сте позвани да нам растумачите замерку која се стално упућује Грађанском савезу да је анационална странка. Шта Ви на то кажете?

Грађански савез Србије има једно релативно специфично тумачење националног интереса Србије, које је од стране лажних патриота било проглашено анационалним, па чак и издајничким. То уопште није тачно. Ми смо се од почетка распада Југославије суочили с болном чињеницом да у међународном интересу Србије иступају или људи који то питање злоупотребљавају за личну корист или људи који једноставно немају појма о каквим је проблемима заправо реч. Наше је тумачење да је национални интерес Србије, па отуда и српског народа, не само у демократизацији, него и у стварању мудре изbalансиране политике на простору Балкана те да Србија као најјача држава на Балкану мора развијати пријатељске односе са свима који ту живе. У супротном, долази до груписања осталих народа и држава против Србије и до великог ризика пропасти саме Србије. Зато смо се ми залагали за дијалог, а не за ратове које не можемо добити, зато смо се залагали за очување и напредак Србије као државе свих њених грађана. Свесни смо да је скоро 30% становништва Србије несрпског порекла и да у ситуацији грубе употребе силе и самој Србији прети дезинтеграција. Зато смо против тога да којекакви политички дилетанти олако посежу за силом, тим пре што је Србија слична негативна искуства већ два пута доживела у овом веку, и сваки пут се дилетантско третирање српског националног питања и националног интереса саме Србије, завршавало катастрофом по српски народ и Србију. Иначе, то што су нам лажне патриоте пришиле етикету „издајника“ нас уопште не секира јер сам српски народ има чувену пословицу када лопов после крађе бежи и виче држите лопова! Другим речима, свој негативни учинак по Србију ти људи су покривали проглашавајући искрене патриоте издајницима. Коначно, мислим да је данас све јасно, јер се ефекти политике српских „патриота“ виде у беди Србије, па нека они докажу да је патриотска политика свести грађане Србије на 10 марака месечне плате, побити и убогаљити ни за шта хиљаде Срба, присилити на бег из Србије више од 100 хиљада младих људи, произвести почетке беле куге, пократи од српског народа милијарде долара, натерати пензионере на самоубиства због глади, посвађати Србију са целим светом и остало.

Ја мислим да су управо такви резултати издајнички са становишта националног интереса Србије, а да је наша политика грађења разумевања и међународног помирења патриотска.

СНАГА У ЕКОНОМИЈИ

Ако опозиција добије већину у Скупштини, шта ће се после тога догодити?

Уколико би се после тога опозиција наконд удружила, онда би било шансе за демократски и економски преображај Србије. Уколико остане разједињена и антагонизирана, могуће је да ће Милошевић извести државни удар, тако да од такве већине ни разједињена опозиција ни Србија неће имати користи. Зато се надам да ће доћи барем до постизборне коалиције демократских снага.

Верујете ли у могућност завођења ванредног стања у Србији?

— Мислим да је то могућност коју не можемо искључити из наших процена.

Због чега изостаје издашња помоћ Запада у обарању Слободана Милошевића? То Вам питање постављам јер сте један од људи у Грађанском савезу који је задужен за међународне односе?

На почетку кризе у бившој Југославији Запад је начинио две капиталне грешке. Прва је та што поред кривице српског национал-шовинизма није сагледао и кривицу осталих национал-шовинизма на тлу бивше Југославије, а друга је та што је прихватио Милошевића као меродавног преговарача у име Србије. Из те две грешке произилази и недовољна помоћ српској демократској опозицији, јер Запад није на време разумео колико је важно извести демократски преображај Србије, односно колико је бескорисно убеђивати Милошевића да постане демократа, и миротворац.

Јесте ли монархиста или републиканец? Верујете ли у обнову монархијске државне свести у Срба?

Ја лично сам републиканец. Али, уколико би престолонаследник био изабран на демократским изборима, а не извикан на митинзима, прихватио бих тај резултат. У обнову монархистичке свести не верујем из простог разлога што и сам претендент на престо избегава да седе у Србији и ту политички делује, већ из иностранства шаље некакве посланице. За престолонаследника, као и за г. Панића, вреди исто правило: ко хоће политичку моћ у Србији, нека изволи да живи у Србији и трајно ради у њој, делећи све наше бриге, страхове, неимаштину и остале недаће.

Заговорници идеје велике Србије проглашавали су Грађански савез за издајника српске националне идеје. Како је могуће да се данас удружујете са типично националном странком каква је СПО?

Заговорници идеје велике Србије углавном су били брутални национал-шовинисти. СПО никад није био таква страна и мислим да у нашем удруживању са СПО-ом нема ничег чудног. Што се саме идеје велике Србије тиче, ја мислим да је то најкраћи пут за уништење саме Србије. Поготову ако се таква велика Србија ствара на силу, без договора са осталим народима и са међународном заједницом. Грађански савез, наравно, јесте за заштиту српског становништва ван Србије и за њихове најшире политичке, територијалне и остале аутономије, али идеја велике Србије онако како је данас презентирају режим и његови сателити уништава и Србе ван Србије и саму Србију. Основ решења српског националног питања, које је објективно отворено након распада Југославије, лежи у стварању демократске јакне Србије, којој ће због тога гравитирати и други народи, па се онда питање велике Србије неће постављати у територијално-политичком контексту. Свим заговорницима идеје велике Србије препоручио бих да прво одмере трошкове и остварљивост те идеје, као и жртве које треба поднети, и да размисле — није ли боље да величина Србије лежи у њеном угледу и утицају на Балкану, него у опустелим територијама. Данас се величина једне земље мери њеном економском снагом, а на Балкану, када је реч о Србији, посебно је важно да она има улогу фактора стабилности у региону и да као таква буде призната као користан партнер међународној заједници. Само таква Србија може остварити заштиту Срба ван Србије. Ако све гледамо кроз територије може нам се лако десити да се уверимо да крајњи циљ Срба ван Србије нису ни Книн ни Пале, већ нова, трећа по реду у овом веку — окупација Београда и Србије. Оне политичке снаге у Србији које то подржавају не могу сматрати патриотским нити их било ко, ко истински води рачуна о Србији може сматрати озбиљним фактором у решавању српског националног питања.

ГЕНЕЗА ЈЕДНЕ ПРОПАСТИ

„КАКО СМО СИСТЕМАТСКИ УНИШТАВАНИ ОД ИДИОТА“

НЕ ПОМАЖИТЕ ВИШЕ, ПРЕКЛИЊЕМО ВАС!

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

Изгледа да је српска влада одлучила да све оне са приходом већим од пет марака по члану домаћинства сматра тешким богаташима. То је поуздан знак да би ускоро свако ко буде виђен са векном хлеба могао да буде проглашен класним непријатељем. И тако девет милиона пута.

Да би се кренуло у рат против целог света, па био он оправдан или не, неизбежан или не, неопходан или не, није довољно **расписати Зајам за препород Србије и склепати Устав преко ноћи**. То су знали и позитивни и негативни творци светске историје, то је знао чак и Хитлер који је пре свог освајачког подухвата ставио Немачку на ноге и напавирчио два до три савезника. На жалост, наш банкар, увек тако довољан сам себи, није имао жељу да се бави тривијалним стварима као што је могућност Србије да се испружи зарад његових идеала. А идеал му можда и није био лош, „Сви Срби у једној држави“ и даље

гордо звучи, али се то не остварује тако што узмеш циглу па звизнеш суседа по глави. Наравно, могуће је чак и тако, али за то су потребне две ствари које он није имао — **углед и новац**. Прва ствар је његов лични проблем под условом да нам омогући ову другу, а он је као банкар могао да зна да се „Србија сагнути неће“, само ако буде могао да јој плати за то.

Било како било, наш председник је уз свесрдну подршку СПС-а (или је то био СПС уз подршку председника) кренуо у борбу за „српски национални интерес“. Пошто је тема овог текста начин на који је владајући клир довео до апсолутног сиромаштва своје грађане није на одмет да се подсетимо са којих позиција је наша агонија стартовала.

У тренутку када је СПС ступио на политичку сцену, за просечну плату грађанин је могао да купи 639 килограма хлеба. До почетка рата са Хрватском та бројка је пала на 441 килограм, а до босанске драме на само 146. То је сасвим довољан показатељ економске цене, коју су грађани били принуђени да плаћају владајућој партији **много пре санкција, па чак и пре рата. Дакле, почели смо да заостајемо истог тренутка када је СПС отпочео своју каријеру**, и то у оном времену када је срушен Берлински зид и када је капитал кренуо ка Истоку. Одговор на питање зашто део тог капитала није стигао до нас (тада нисмо били прогнани и презрени од целог света) свакако не лежи у чињеници да смо били напреднији и богатији од других комунистичких држава, јер као такви само смо представљали добру подлогу за улагање, већ у чињеници да је академик Марковић као први идеолог владајуће странке јасно свету ставио до знања како **презире и Регана и Тачерку** и све оне који би радо подражавали Запад. Ако се томе дода чињеница да смо јавно морали да презремо све „издајничке“ подухвате Анте Марковића који је покушао богохулну ствар, да друштвени капитал претвори у приватни, онда нам већ постаје јасно зашто се великим силама Румунија учинила zgodнијом за инвестиције. И Словенија, али **за ту дрскост смо је оштро казнили санкцијама**, мада су нас оне удариле више по цепу него Словенце. Кад вођа дели пацке он не пита за цену, а и зашто би — **то плаћа народ, а не он.**

Шта би било кад би било можда је јалово питање, али оно се намеће у свакој анализи нашег слома. Да је СПС којим случајем прихватио понуђену руку Запада (у оном времену када нам Запад није био смртни непријатељ) на нашој територији би се наша представништва „Шела“, „Боша“ или „Ценерал електрика“, можда и неке друге велике фирме, које не би лако прешле преко одлуке да се Србији заведу санкције. Да је било какав капитал био уложен тешко да бисмо сада роптали од глади. Али, владајући режим није желео свет у Србији много пре него што је тај свет постао „лош“. Владајући режим је желео да Србија постане једно велико предузеће којим ће они управљати, а то нас је довело до тога да ће Савезни завод за статистику тешко моћи да израчуна колико грађанин сада може да купи хлебова за своју плату из једног сасвим баналног разлога — **нема хлеба.**

ПРОТОКОЛАРНА КАТАСТРОФА

Да је владајући режим седео скршетних руку, да није доносио ни један закон и да није бринуо ни о чему, тешко да би **земљу која није знала шта ће са житом** довео у ситуацију да нема хлеба. За тако нешто се ваљало добро потрудити. И они су се потрудили. Улетели су у рат без покушаја да га избегну и без идеје да остваре какву-такву ратну привреду. Улетели су у рат када је национални доходак већ толико опао да се постављало питање преживљавања и у мирнодопским условима.

Наравно све је то учињено у великом стилу — помагали смо оружјем, храном и животињама. За патриотизам то није било много, ако се не дода и службених 8% друштвеног про-

извода (неслужбено 20%) који и сада под санкцијама издвајамо за Крајине, а то је цена коју не би могле да плате ни Британија ни Немачка, а да их при том не погоди инфлација. Уосталом, стручњаци су давно израчунали да је сасвим богата земља у могућности да издвоји само 1% друштвеног дохотка, а да се то не одрази катастрофално на њену привреду.

Тако нас је рат у ком нисмо довео до тога да се трошкови живота подигну за 65 пута, да се бројка незапослених погне на 1.125.000, а да 70% радника падне испод егзистенцијалног минимума. То је била наша стварност у тренутку када су нас погодиле санкције. Међутим, и тада је постојала нада да се нешто учини да је било ко од владајућег клира покушао да схвати шта то у ствари значи. Није. Владислав Јовановић је одмахнуо руком и рекао: **„То је протоколарни документ, коме не треба придавати сувише важности“**, а Радоман Божовић је додао: **„Моруће је у великој мери релативизирати њихове последице“**. Општој неозбиљности и nonшалантности се придружио и председник Милошевић који готово да је уживао у чињеници да ће бити главни глумца у трагедији која нам се спрема. **„Није тачна формулација питања како преживети у условима санкција. Напротив, формула мора да буде како убрзати развој у условима санкција користећи компаративне предности наше привреде“**, истакао је Милошевић у тренутку када смо већ седам месеци грцали у санкцијама.

Да је враг однео шалу и да полако тонемо било је јасно већ у новембру 92. када је одржано саветовање економиста. Том приликом је Савезна влада понудила програм (последњи програм који је на нешто лично) уз помоћ кога би се у року од 2-3 месеца инфлација свела на неколико процената. Републичка је, као и увек, имала своје идеје које су експерти назвали **општом конфузијом**. Пошто је у игри била само једна **небитна ствар као што је стандард грађанина**, Савезна влада је одмах после избора добила шут карту и играчка је могла да почне.

ZODNI BIRACHI

За почетак је одлучено да се све машине у Топчидерској штампарији новца добро подмажу и оспособе за даноноћни рад. Било је потребно много, много новчаница да би се штрицнула финансијска инјекција свим оним

гигантима, тако омиљеним нашем послератном режиму и тако непродуктивним чак и у срећнија времена. Рачуница је била једноставна: ти гиганти који су увек пословали са позитивном нулом сада су нас водили у катастрофални губитак, али он није био важан уколико се узме у обзир чињеница да је сваки од њих запошљавао на десетине хиљада људи тако **згодних за бирачку машину**. Па, зар је битно да ли Раковица ради уколико доноси пресудне гласове на изборима.

Таквој одлуци је придодата још једна — нико не сме бити отпуштен већ ће људи ићи на плаћене одморе. Била је то сасвим zgodна одлука за народ који није баш волео да ради и коме се више свиђало да се развлачи за исте паре, да су којим случајем санкције потрајале само који месец. Међутим, оне су трајале и трају толико дуго да су условиле да предузећа потроше своју суштину у борби да плате намет, који им је држава ставила на врат. Узалуд су економски стручњаци упозоравали да су откази неминовност и да о тим људима мора да се стара држава, а не предузећа. Држава је то решавала елегантније, штампала је новац, и задржавала привид нормалног живота. Инфлација је расла и расла, са њом нису губили само они који нису радили већ и они који су радили, сиромашили су сви рачунајући и предузећа.

У целом том хаосу Слободан Милошевић је и даље гордо узвикивао да Србија неће гладовати. Да се којим случајем консултовао са сељацима можда смо и могли да му поверујемо на реч. Међутим, новац није штампан за сељаке, њима је влада наменила само по које обећање.

У тренутку када је свима било јасно да нам биолошка егзистенција зависи од сељака Влада је за откуп жита понудила 37 фенинга по килограму. Мада то није 40 колико даје Немачка и мада су наши ратари велику количину бензина куповали на црно за девизе ипак је звучало као колико-толико разумна цена. Да је остварена. Међутим, Влада је узела жито, готов новац није припремила (ваљда су јој се баш у то време поквариле машине у Топчидеру), девизни курс диригован код уличних дилера је полудео (ваљда случајно) и **зарада сељака се свела на 5-7 фенинга**. Многима се то није свидело па су повукли жито у амбаре или попалили поља да би засадили рентабилнији диван чак и где му место није.

Сељак-сточар није прошао боље, а самим тим ни ми. Сем ниске откупне цене меса стоку су погодиле и болести попут бруцелозе и трихинозе. Ветеринари су на то указали републичкој влади, која је одмах реаговала — учинила је све да заташка ствар. Много стоке је поумирало, а Влада се испрсила са феноменалним успехом — и под неправедним санкцијама је успела да подигне продуктивност у козарству и крзнарству. Проблем је наступио онда када смо схватили да нам те бунде и кожне предмете нико неће поделити, а да хране нема. У радњама се појавило месо по цени од 20 ДМ, кекс од 40 ДМ и чоколада за кување за 10 ДМ. Друге две ствари су значиле да више нећемо радовати своје малишане, прва да им нећемо обезбедити праву кичму, здраве зубе и зиму без туберкулозе.

Услед апсурдне политике коју је наша Влада водила према сељацима нису страдали само људи из града већ и сељаци. Остали су без могућности да набаве ново гориво, ново ђубриво и све оно што им је потребно за наставак производње. **Одлучили су да то наплате**, од кога другог до оних гладних из града. Изнели су на пијаце свој кромпир од 3 ДМ и своја јаја, којих се за пензију може купити само десет. На тај начин смо доведени у ситуацију да се загарантована цена рада изједначила са вредношћу дневне потрошачке корпе. А месец има најмање 30 дана, још увек.

ИМАО, НЕМАО, СВЕЈЕДНО

То би било сасвим довољно да се једна нација биолошки уништи да се којим случајем у сламирацама није задржала и по која марка која је одолела старој девизној штедњи, Дафини и Језди. Ваљало је и то прикупити — па, зар нису сви стручњаци света дошли до закључка да нема социјалног бунта у фази тоталног сиромаштва. Неки глас је јавио: „Сад!“ и жирални откуп је почео. Људи су јурнули са својим девизама одушевљени невероватно повољним курсем не узбуђујући се због чињенице да неће добити готов новац већ само могућност чековног плаћања. Када су „обогатени“ изашли из банака били су затечени пописима у радњама и невероватним ценама производа. Сви производи су усклађени са тим вештачким надуваним курсом марке, а самим тим су директно ударени по џебу они који марке уопште нису имали. Али то није крај приче. Неки глас, вероватно онај исти, је у једном тренутку узвикнуо: „Доста!“ и жирални откуп је стао. Али не баш на време. Беобанка је последњег дана куповала марке по курсу од 2 милиона све до 20 ч, а онда је сутрадан стигла наредба да се признају само оне уплате до 11 ч и да остали морају да врате новац. Сви они који су потрошили новац били су принуђени да замене марке код уличних дилера да би вратили дуг, што и не би било страшно да којим случајем дилери нису држали курс на 500.000 тј. четири пута неповољније од жиралног откупа. Грађани су, да би могли да врате својих 10 марака, покорно однели 40 и сви су били задовољни. Курс је враћен на нормалу, само су цене у радњама остале усклађене са вредношћу жиралног откупа девиза. **Постали смо још сиромашнији.** Несрећници чије су сламарице празне, јер

су једном имали поверење у државну банку, такође су постали добра мета. Понуђено им је да месечно подижу 20 ДМ у динарској противвредности. Наравно не новчаној. Они који су имали чековне књижице прошли су још како-тако за разлику од пензионера и свих оних који не поседују текуће рачуне. Њима је новац исплаћен на штедне књижице, са којих нису могли да га подигну први дан, други дан, трећи дан... Уз упорност и добру срећу неки су стигли да ућаре чак и по 3 ДМ. Уосталом, ако су већ скоро све приватне фирме пропале зато што нису у могућности да извуку свој новац и по недељу дана из СДК зашто правити питање око неког гладног и опљачканог појединца.

СИРОМАШЕЊЕ НА КРУПНО

Из свих неколико примера би се могло закључити да онај који има девизе и који их ни за шта на свету не вади из сламарице сем у случају директне куповине не може бити осиромашен. Може. И за то се постарала наша Влада. Најсигурнији начин је да цене скоче у девизама. А то ни је немогуће извести, бар не нама, довољно је **произвести несташнице**. Најочитији пример за то је бензин који је пре годину дана (у условима рата и санкција) вредео на црном тржишту испод две марке док му сада цена иде и до три. Да би се до тога дошло радило се дуго и систематски. За почетак су са наше сцене нестали они људи који су могли да пробију блокаду и увезу нафту и њене деривате. Прво је нестало Јездимира Васиљевића, а онда и министри Сава Влајковић и Велимир Михајловић. Док је одлазак гасда Језде, човека који је пробијао све блокаде и који је био веома потребан земљи под санкцијама која је желела да опстане, још увек обавијен тајном у вези министара све је јасно. Они су довозили, увозили или набављали нафту, а за то су узимали лепу наградицу. Сада су у затвору и после суђења ће морати да врате ту наградицу која ће износити чак и један фенинг, чиме ће држава изаћи као морални победник. Било би то дивно да су којим случајем сви лопови иза решетака, а да неки други министри увозе нафту. Али, авај, то више не раде ни Румуни, наша последња узданица. Од када је **наша Влада одлучила да им дрпи по 50 марака за улазак у земљу**, нису више тако расположени да нам довозе драгоцену течност. Колико се наша држава окористила тим прописом зна само она, мада ми не видимо да је процветала. Видимо само да је бензин скупљи, да се трошкови сељака повећавају и да ће нам храна бити све недостижнија.

Дакле, сиромашимо на крупно. Али, сиромашимо и на ситно. Сиромашимо на сваком кораку где се срећемо са СПС-ом, а то је сваки који направимо.

Рецимо, аконтација за телефон. У неко срећно време можда сте позвали рођака у иностранству и попричали са њим читавих 5 минута. Од сада па надаље мораћете да плаћате унапред за тај разговор мада сте свесни да га више никада нећете обавити.

Или сте можда били луди, па сте купили маркицу за превоз. Од ваших тридесет дана вожње неће остати ни десет, остале ћете пешачити трошећи своје последње ципеле у сазнање да нове још дуго нећете купити.

Незаобилазна ставка су и комуналије. Грејање се плаћа током целе године, такође и топла вода без обзира да ли ће је бити или не. Тренутно нема ни једног ни другог. Људи који живе у насељима са топлим водом дошли су до спасоносног решења када су схватили да се читаве зиме неће окупати — почели су да греју воду у машини за веш и да њоме пуне каде. Дакле, плаћају парно грејање и греју се на струју коју такође плаћају, плаћају топлим водом и греју је на струју, наравно, опет је плаћају. Када се једном неко десетио да упита зашто плаћа грејање до 21 степена када му у стану није више од 15 са највишег врха је стигао одговор да мора због енормно високих трошкова одржавања грејног система. У том је пао снег и сви смо могли да приметимо да се прво отопило на оним местима где пролази топлотвод. То би требало да значи како инсталације нису постављене добро и како у овој страшној несташници мазута ми одвајамо још једно парче хлеба од уста да би смо загрејали улицу.

ПРЕХРАЊЕНИ БОГАТАШИ

Има тога још, још и још. У читавој плејади неспретних или нехуманих гестова власти која све дубље завлачи руку у наш џеп још један се издваја по свом готово гротескном безобразлуку. То је случај оних жена које су навршиле 35 година радног стажа и којима су предузећа поднела да потпишу папир да ће радити до 40 година. Несуђене пензионерке су одлучиле да продуже свој радни век не би ли се нешто пристожнијом платом од могуће пензије прегурале ова страшна времена. Оног тренутка када су ставиле свој потпис уручено им је решење о принудном одмору. Уместо својих давно зарађених пензија добиле су могућност да бирају између половине минималца и превремене пензије далеко мање од оне која им припада. Или можда да се запосле у некој другој фирми?

Последњи статистички подаци су више него поражавајући — највећи проценат становништва, чак 48,3 одсто, има мање од 10 марака месечно по члану домаћинства. Друга категорија која иде од 10 до 20 ДМ обухвата 23,5, док је оних са примањима преко 50 ДМ има само 9,2 одсто. И док је свакоме јасно да је преко 70 одсто људи испод сваког егзистенцијалног минимума Влада доноси пропис да се основне животне намирнице неће делити свима као у септембру већ само **најугроженијима којих има око милион!**? То би ваљда требало да значи да се у септембру прешла па је бесплатно хранила богаташе, али да ће сада исправити своју грешку. Када у децембру људи буду умирали по улицама видећемо чега ће се досетити.

Дошли смо до оне тачке када не смемо да заспимо са динарима у новчанику, јер ћемо се уместо са 10 пробудити са пет марака. Али ако нам се то ипак деси није на одмет да се подсетимо да су у Немачкој 1923. плате дељене два пута дневно и да је запосленим људима давана пауза да одмах за то нешто купе. Међутим, Немачка је имала Хитлера који је умео да обори инфлацију. Ми имамо само Милошевића

КАД ЈЕ ОПСТАНАК ЛУКСУЗ

ПЕНДРЕЦИ У КОНТИНУИТЕТУ

Један дневни лист забележио је пре неки дан да је у једном од нових београдских насеља госпођа понудила бунду од визона за џак кромпира. Сељак се прво нећкао, али је пресудило то што се његовој жени бунда допала. Трампа је направљена, мада се не зна у каквом је стању била бунда. Зна се само да ће се у општој беди и беспарици из куће износити мање и веће драгоцености и мењати за хлеб насушни. Девизне резерве становништва се тање, плате су недовољне за хлеб и млеко, а о пензијама је срамота и говорити. На предизборном митингу Депоса, у једном од војвођанских градова, пензионерка је пришла Вуку Драшковићу и показала му чек од пензије чији је износ 286.000 дин (као кутија шибица) и два рецепта за неопходне лекове, који коштају 100 милиона динара.

Економисти кажу да још нисмо дотакли дно кризе. На жалост, многи грађани, поготово припадници некадашње средње класе, то дно су дотакли. Немају новца за лекове, чај, воће, месо одавно нису видели. Људе треба посматрати, загледати пролазнике, а не мимолазити их расејано. Слика коју ћемо видети више је него туробна. Већина је у тесним, старомодним капутима и јакнама, излизаних потпетица, подераних чарапа, похабаних ташни, а толико некада лепих и негованих жена данас негује седи израстак на разделку. За фарбу више нема новца. Једна туба турске боје кошта пет, а словеначке 10 марака, на црној берзи наравно. Паста за зубе, паста за обућу, сапун, детерџент, дезодоранс, постали су прави луксуз, недостижни сан за становништво које никад није ни сањало да ће доспети у овакву ситуацију. Женске стране новина су пуне рецепата како да се довијате у кризи. Од тога како се прави ембарго колач до тога како се прави домаћи сапун или домаћа боја за косу.

ТВ УМЕСТО ГЛАВЕ

Да ли нас је држава сасвим занемарила и препустила сопственом счају? Рекло би се да није. Постарала се да добијемо вентил, да се испразнимо, да наши животи протичу у редовима и гласнијем или тишем гунђању због невоље која нас је снашла. Људи у реду за млеко, хлеб, цигарете, трамвај, за пензију или делић плате који се може добити у банкама у кешу, имају осећај да нису сами, да нису они једини губитници, јер још толико десетина хиљада сународника је у истом положају. Делимо сви исту судбину, а они којима је и у овој ситуацији лепо — обично уследи такав коментар у реду — они су мафија. На тај начин најлакше је утешити се, поготово ако се угроби млеко, две векне хлеба, или ако банка одрешу кесу па дозволи да се на чек подигне 30 или 40 милиона динара.

Ако држава има пара за увоз оружја и полицијске опреме зашто не увезе лекове који многим значе живот?

Пише: Милица ЛУЧИЋ ЧАВИЋ

Тако наш живот пролази у реду и путовању. Трошимо га на ногама. Када би се сабрало време које се у току дана проведе у редовима у самопослузи, банци, пошти и у градском превозу лако би се дало установити да смо окупирани чекањем и гурањем потрошили бар пола дана и спасили су усамљеничке море да је само нама и нашој породици тешко. Свест да је у питању колективна невоља јесте утеха, али танка. Отуд толико туробних лица, толико очајних и депресивних људи, који су заборавили да се смеју и буду раздрагани.

Вести о инфлацији од више хиљада процената и процене да би она у децембру могла да износи између 25 и 30 хиљада процената само појачавају тескобу, страх и неизвесност. Да ли зато државна телевизија прикрива овакве информације? Пре ће бити да се недовољне вести крију као змија ноге гајећи илузију да тако народ неће знати колико је неуспешна социјалистичка влада. Ако их сервира понекад гледалишту, и то на кашичицу, обично сву кривицу сваљује на санкције. Одређени део популације, који није занемарљив, хвата се на тај мамац, јер „уместо главе има телевизијски екран“, и мозак који се олењо и заборавио да ради на принципу здраве логике.

Једино тако може се објаснити да се у кору осућује немилосрдни Запад и ембарго што болесници у Топоници код Ниша умиру масовно у психијатријској болници, гладни, без лекова и грејања. Онај ко логички размишља и има бар мало информација зна да су сељаци ове јесени заборавили њиве са купусом, јер није имао ко да га бере. Зна такође да несташнице млека, хлеба, меса, дрва и угља, немају никакве везе са санкцијама. Све су то на-

ши производи и болница у Топоници, као и многе друге, могла је да их набави да је имала новца. То што није имала пара за ове сврхе ствар је погрешне домаће политике, којој је важније да новац гласира у фабрике које не раде, и банке које га одмах у дилу са црним тржиштем претварају у девизе. Слично је и са увозним лековима. Ако држава има пара за увоз оружја и полицијске опреме и ако та трговина тече у континуитету, онда се поставља питање што уместо смртоносне робе не увезе лекове који многим живот значе.

КОЊИ И ТРКЕ

Мислити главом а не екраном увек је важно, а у предизборно време и пресудно. На жалост, екранских мозгова је много. Ваша новинарка је пре извесног времена на препуној станици трамваја бр. 11 код Калемегдана ненамерно слушала разговор постарије жене и човека. Огорчена што трамваја нема, и што ће тешко ући у њега кад наиђе, жена је причала да је прошли пут гласала за Шешеља, али сада неће јер види на ТВ „да је он бандит“. Мислила сам — каже — да зато овог пута и не излазим на изборе, али сада за инат хоћу и гласаћу за социјалисте, јер они једини вреде. Како Небојша Човић каже на ТВ, ово све у градском саобраћају прави нам опозиција, намерно. Зато за њу никада нећу да гласам“.

За опозицију неће гласати ни они којима је ускраћена информација шта опозиција нуди за излазак из кризе. Тако је велики предизборни митинг Депоса у Кикинди 28. новембра, на коме су говорили Вук Драшковић и Милан Панић, остао незабележен на државној телевизији. Али је зато простор добило десетак патуљастих, анонимних странака, које осим круга сопствене фамилије немају другог чланство. У централном Дневнику њихови „лидери“ износили су „своје“ програме, који не представљају ништа друго него терање воде на воденицу социјалиста.

Све што има почетак има и крај. Тако је и са нашом кризом. Немачка је после Првог светског рата имала инфлацију већу од наше, латиноамеричке земље су биле донедавно рекордери у порасту цена. Решења за излазак из беде и сиромаштва нису толико компликована колико се сада чини. Неопходно је само стално имати на уму да власт која од 1987. године држи све дизгине у својим рукама није успела да нас поведе у срећнији живот. Шта гарантује да ће то урадити сада ако поново добије бирачко поверење? Народ каже „Коња који трку добија не треба мењати“. Али ова трка је одавно изгубљена.

ПРВО ПРАВИЛО УСПЕШНЕ КАМПАЊЕ

ПРОТИВНИКА НЕ ПОМИЊАТИ

„Бирач је дете, он хоће да му причате бајку, хоће наду. С њим треба опрезно поступати и зато се треба чувати претераног умножавања порука... Зато кандидат не сме искувише да говори, не би смео да се појављује искувише често и да држи дуге говоре“, упозорава Жак Сегуела, највећи светски произвођач политичара.

Када је Теодор Рузвелт кренуо у председничку кампању за првог човека САД почело је истраживање јавног мњења с томе ко ће и за кога, али и зашто гласати. Ајзенхауер је то надградио ангажовањем експерата за медије и за његово име се везује израда првог предизборног тв-спота. Међутим, тек од Џимија Картера, у предизборној кампањи се види, а данас и масовно примењује, метод „производње“, а не голе продаје политичких идеја и кандидата за Конгрес. То говори о политичком маркетингу као непрекидном прилагођавању и дневном реаговању на бирачко тело. За време председничке кампање, Роналд Реган је ангажовао читаву армију медијских стручњака, комуниколога, социолога, психолога, лингвиста који су чинили председничков тим за image. Сва ова искуства из САД као колевке политичког маркетинга, говоре да се у креирању једне политичке линије и прихватањивог политичког кандидата полази од аполитичности, а не поли-

тичности људи. Када је бивши амерички председник Џорџ Буш најавио своју кандидатуру за ову функцију, његов тим стручњака спровео је анкету у једном супермаркету на југу САД. Од свих анкетираних, 44 одсто није имало појма ко је Буш, а камоло којој странци припада и какав му је програм. Задатак његовог тима отуда је био да тих 44 одсто незаинтересованих увери како им баш Џорџ Буш нуди оно што је највише потребно. И успели су у томе, јер је њихов кандидат четири године био становник Беле куће.

И искуства са последњих америчких избора су за наше прилике врло илустрована. Победа тандема Клинтон — Гор, вратила је после дванаест година демократе на чело САД. Кампању је у својим рукама држао Франк Грир, председник агенције „Грир — Марголис — Мичел — Гранвал“. На бази једне неуспеле кампање када је промовисан Волтер Мондејл, ова агенција изградила је потпуно нову идеју пласмана на политичко тржиште Била Клинтона. Њихов кандидат гостовао је у шоу програмима Арсенија Хола, свирао саксофон, давао интервјуе у аутобусу који је кружио с краја на крај земље, са челичним кациогама био међу радницима у челичанама, западне Вирџиније, а стизао је и да се поигра, наравно пред новинарима са малишанима у парку. Када је све изгледало готово потрошено, Клинтон је на тржиште избацио нови „производ“ у облику последњег демократе који је становао под кровом Беле куће — Џимија Картера. Право са фарме кикирикија Картер је изашао на улице Вашингтона да прочета са својим партијским колегом доказујући, да фармери са југа могу да имају итекако значајан политички утицај, иако их је штампа готово целу деценију, ударала по ушима. Тада се писало да је Картер мешавина сељачке неотесаности и опасне амбиције. Картерова порука тадашњим бирачима гласила је: „Све што не волите у Вашингтону можете приписати председнику Форду“.

Пише: Војкан РИСТИЋ

МИТЕРАН — ПРОМЕНА СЛОГАНА ПРЕКО НОЋИ

Управо ту, Жак Сегуела као да је изградио имиџ највећег светског „произвођача“ политичара. Овај Француз је главни стратег успешних изборних кампања Фелипеа Гонзалеса, Џорџа Буша, Франца Враничког, Мелине Меркури, Леха Валенсе, Михаила Горбачова. Оно што је посебно занимљиво, Сегуела је након распада комунизма у источној Европи усталичио и Жожефа Антала у Мађарској и Жела Желева у Бугарској. Написао је књигу „Не реците мојој мајци да се бавим пропагандом“. Ипак, његов „производ“ за сва времена је Франсоа Митеран с којим је Сегуела по-

НОВАЦ И МЕДИЈИ

У изборној трци 1989. године Борис Јељцин је учинио нешто што је до тада било незамисливо у Русији. Примио је новинаре и фоторепортере у својој кући где је његова супруга припремила ручак за све њих. Након ручка одиграо је са новинарима шаховске и тениске партије.

Анализа последњих избора у Великој Британији показала је, између осталог, да су сви тв-спотови лабуриста имали потпуно исти ефекат као и вест ББЦ-а: да је фунта скочила у односу на долар. Свака сличност са нашом ситуацијом је намерна.

У Колумбији је 1990. године предизборна кампања била најкрвавија: у току ње живот су изгубила три председничка кандидата и неколико стотина полицајаца, судија, новинара и политичара...

У Јапану је до скоро важило правило да посланици буду и главни дародавци у својим окрузима — да шаљу поклоне и чашћавају у кафанама. Сваког посланика ово је годишње коштало 7.000.000 долара. Новац је уопште један од основних „подмазивача“ јапанског политичког система. Са 400 милиона јена изван је пораз, са 500 милиона гарантована победа.

љу будућност, што се везује за одговор Роналда Регана на питање: „Који вам је дан најлепши у Белој кући?“ Одговорио је: „Сутрашњи“.

У поређењу са светским достигнућима у политичком маркетингу, код нас се за три године напредује споро и примерено окружењу у коме се одвијају изборне битке. Понешто се и научило. Тако је, рецимо, готово шокантно за оно време (1989. година) деловао почетак кампање македонских комуниста који су испред зграде ЦК организовали рок-хепенинг на коме се тадашњи челник комуниста Петар Гошев појавио у панкерској униформи и са минђушом на увету. Није изостало ни грчко пиво. Рикард Гумзеј, загребачки модни креатор, лично је радио на имиџу Фрање Туђмана. Милан Кучан је цепао „пенџета“ путујући по местима Словеније и објашњавајући људима своје циљеве, али и демантујући оптужбу политичких конкурената да је Србин. У својој председничкој кампањи слично је поступао и покојни индијски председник Раџив Ганди који је обишао више од 500 изборних јединица и одржао више од 170 митинга. Изборни штаб словеначке коалиције Демос, у кампањи за избор Пучника за председника, стартовао је са изгледима 95:5 (безнадежно), а завршио се трку са поразом од 60:40 и незваничном констатацијом ангажованих стручњака за маркетинг: „Требало нам је само месец дана више до победе“. Отуда и теза да се једна кампања не завршава и предизборним ћутањем, већ се прави резултати понекад могу дочекати и након неколико година. Код већине наших странака догађало се да, услед незадовољства изборним резултатима, заборава на бираче. То објашњава и Драган Сакан из Студија маркетинга „Сачи и Сачи“. Странке се још увек уместо бирачима баве конкуренцијом.

„На тржишту идеја власт се осваја искључиво маркетингом“, каже Сакан, уз напомену да је за победу на изборима у Србији потребно уз врхунске стручњаке и око милион долара. Ова агенција (њена британска централа, наравно) три пута је доводила и одржала на власти Марга;ет Тачер у Великој Британији, правећи такозвани „пакет хтења“ који не може да се „проба“. Све је, наравно, урађено уз претходну сондажу јавног миљења које се радило сваких два дана у току кампање. Ова агенција, и поред понуда код нас, није радила ни једну политичку кампању.

Од свих политичких партија, и вођа владајућа странка и Српски покрет обнове, према анализама досадашњих избора учинили су највише на политичком маркетингу, додуше из различитих позиција и са различитом количином новца за ове сврхе. Победнички слоган „Тако треба“ многи приписују старој кухињи за политички маркетинг. Милан Панић је такође у својој кампањи донео нешто ново, али ипак су најинтересантнији били наступи неких страначких првака у необичним ситуацијама. Тако је Драшковић рецитовао „Мостарске кише“, Михајло Ковач није свирао попут Клинтона саксофон, али је на телевизији певушио староградске песме, па је чак снимил и плочу. Покушај да се за све новине направи један портрет Вука Драшковића, врло је сличан оном по коме је у кампањи направљено неколико стотина фотографија осмеха председника Митерана.

Колико се до сада научило, а и колико ће пара бити потрошено за политички маркетинг (преко пет милиона марака децембра 1992. године) видеће се после избора, као и то колико су политичке идеје биле добро амбалажирани да на Светог Николе уз посне сармице и рибу некоме донесу и парламентарну политичку моћ.

беђивао на изборима 1978., 1981. и 1988. године. Откривајући како је успео толико пута са Митераном, овај припадник „партије пропагандиста“, каже да није у питању нешто толико специјално, колико грешке француске деснице. „Рецепт не постоји. Постоје само нека правила која треба схватити. Од Христа па на овамо сваки политичар је имао неки свој мот по коме је било довољно да се спозна цела политика. Сетите се само Наполеонове руке преко груди, која симболизује моћ, Черчилова два прста у облику слова „V“, што симболизује победу, Хитлерове испружене руке, која јасно асоцира на претњу или Де Голових руку подигнутих увис, које су Французи доживели као позив на национално јединство. За успешну политичку кампању потребно је смислити само једну једину реченицу која ће бити мото кандидата. Ја верујем да та реченица треба да буде сасвим једноставна, али и помало — поетична. За Митерана сам најпре смислио девизу „Мирна снага“ која је постала његов знак распознавања. Када је последњи пут победио слоган је гласио: „Уједињена Француска“, коју смо смислили у последњи час. Првобитно за главну Митеранову изборну парољу изабрали смо: „Има још много да се уради“, али већ уочи промоције целокупног материјала, конкуренција је изабрала нешто што је било врло слично. Променили смо све у току ноћи што се показало успешним,“ препричава своја искуства у једном недавном интервјуу Сегуела.

Искуства овог стручњака говоре да је кампања од почетка до краја морала да се води као једна целовита прича. За ту причу прави се посебан сценарио и разрађују сви неопходни детаљи. А, као и свака прича, она мора имати занимљиву фабулу, напетост, обрт, изненађење. Важно је први започети кампању, али је исто тако битно да се кандидат пред бирачима појави и последњи, када се сви „истрче“. То ствара напетост. У изборној кампањи не треба бити сувише рационалан, нити сувише конкретан и реалистичан. Бирачи се, што су показала истраживања у Француској, највише „пале“ на емоције и реагују у суштини ирационално. У општа правила спада и то да се никада не изговара име противника, јер то може само да му служи, као што копија увек служи оригиналу. „Бирач је дете, он хоће да му причате бајку, хоће наду. С њим треба опрезно поступати и зато се треба чувати претераног умножавања порука. Претеривање може да изазове збуњеност код бирача. Они могу да постану презасићени од кандидата кога им препоручујете. Зато кандидат не сме исувише да говори, не би смео да се појављује исувише често и да држи дуге говоре“, упозорава Сегуела.

СРБИ НЕМАЈУ ПАРА

Ипак, теоретичари политичког маркетинга много полажу на саму завршницу изборне кампање, на финале и завршни ударац који се чува за последњи дан. Митеран је тако дан уочи изборне ћутње у свим великим француским листовима објавио писмо — поруку бирачима, што је представљало његов изборни програм, који нико не може да нападне због кршења изборне ћутње. Без обзира на прошлост, кандидат мора бирачима понудити бо-

СЛОГАНИ

Слоган је најважнији детаљ једне изборне кампање. Он је печат који оверава и сједињује све елементе програма једне политичке странке. ХДЗ је у Хрватској имао више слогана, али је победнички био онај: „Зна се“. Уз то су ту и „Хадезеовац никад неће издати“. На мајицама ове странке био је натпис: „Хвала ти боже што сам Хрват“, а продаване су и конзерве са домољубним чистим „зраком“. Савез социјалиста Хрватске је поручивао: „Људи, не бојте се“ док је Рачан изговарао: „Ми мислимо озбиљно“. У Црној Гори комунисти су 1990. године победили са два слогана: „Ми знамо како“ и „Године почињу јануаром“. „Са нама нема неизвесности“ и „Тако треба“ победили су Демосов мот — „Гласање је избор — од избора зависи како ћемо живети“. На провокацију коалиције Демос „И ово је Србија“ (беда, редови, одлазак влади), социјалисти су у свом споту одговорили „Није на продају“ мислећи опет на Србију. Демократе су играле на карту: „Вратимо осмех Србији“, док су радикали сугерисали: „Нека најбољи победи“. Левница је тврдила (а и овога пута је тако): „И срце је на левој страни“, док је СКПЈ имао слоган: „Са нама поново у миру“.

ЖЕНЕВСКА КОНФЕРЕНЦИЈА

фото: Хидајет ДЕЛИЋ

САД ИЛИ НИКАД

У Женеви се, кажу, не памти такав телефони (провод) као за овај 29. новембар, који је прослављен у остатку Југославије као државни празник. А то што те државе више нема уопште није битно. Чег се нема па вријеме, заједно са ријеком, и даље тече и не застајкује. Биће да је опет у питању нека међународна завјера али у овом случају против хрватског председника Туђмана, који некадашњи Дан републике не слави ни у сну. За Изетбеговића се, додуше, не зна, али је мало вјеровати да му миришу било какви „остаци комунизма“ с обзиром на његово вишегодишње робијање у том систему.

У главном, за велики састанак у Женеви може се рећи да је радно обиљежио Дан (непостојеће) републике и баш је лијепо што се на тај (непостојећи) празник сјатило толико свијета са свих страна кугле земаљске и то све угледне личности од којих су многе раније успјешно радиле на растурању Југославије, а сада је, као, хоће да крпе и, можда, поново састављају.

На почетку женевског скупа, уз присуство између осталих, председника Србије и Хрватске — Милошевића и Туђмана, представника зараћених страна у БиХ, представника САД и Русије и више од пола аутобуса министара и осталих, видјело се да је свако дошао са својим чврстим ставом и да нема одступања. Заправо, свако је прво показао

или колико људи још треба да помре да би сваки господар почео да гаси пожар у својој шуми

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

гдје га сврби и не покушавајући да добро чује другу страну која другачије мисли.

Господин Изетбеговић је одмах издекларовао својих пет услова за било какве будуће преговоре и договоре. Ништа ново:

Прво ријешити све хуманитарне проблеме, а то подразумева веома много практичних потеза. За овај захтјев везан и онај у коме се каже да је неопходно ослободити све путеве којима пролази хуманитарна помоћ.

Друго, повратак свих окупираних територија. Овако срочен захтјев могуће је тумачити на бар 200 начина. Један је, ипак, најближе истини: Изетбеговић сматра да су окупиране све оне територије на којима је муслимански живаљ био већински прије рата.

Треће, скидање ембарга на увоз оружја Муслиманима како би могли „да се бране“.

Четврто, прелазни период од пет година у коме би међународне снаге гарантовале мир. Већину мировних снага у том периоду

чинили би амерички војници, односно припадници НАТО пакта.

ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЈА — „РЕЗЕРВНИ ПРОБЛЕМ“

Изетбеговић није заборавио да каже како ће се БиХ демилитаризовати онда кад то учине Србија и Хрватска. То, другим ријечима, значи — НИКАД. Јер, свако спомињање демилитаризације у било ком дијелу Балкана повлачи увијек исто питање и одговор: учинићемо то кад учини та и та земља или та и та страна. Пошто се тако нешто никада до сада није догодило поготово на Балкану, па чак ни у много сигурнијим подручјима, ово питање ће се вјероватно повлачити као резервно на свим будућим мировним конференцијама, али од тога неће бити ништа. Само његово постављање у овом тренутку звучи донекле нереално, без обзира што су сви свјесни да без смањења наоружања или потпуне демилитаризације на балканским просторима нема сигурнијег и трајнијег мира.

Колико год у Сарајеву кукају да немају оружја и да никада током рата нису били у „равноправним односима“ са својим непријатељима, у Београду је почело на сва уста да се објашњава како „Југославија нема вишкова оружја“ скрећући пажњу свјетској јавности да је у вријеме када се говори о могућностима ублажавања санкција не прозивају и за

вишак оружја. Свијет, међутим, вјерује да је већина оружја бивше ЈНА припала управо „остатку Југославије“ и да Срби БиХ без тог оружја не би ни издалека били тако ефикасни на бојном пољу. Осим тога, Изетбеговић је у току састанка у Женеви споменуо да снаге из Србије у све већем броју стижу у Олово и Брчко и да је „само гола фраза то што се често говори да Србија није умијешана у рат у БиХ“. Додуше он је овога пута у приближно истој жестокој форми говорио како о Србији тако и о Хрватској. Очито је, чак да није имао довољно правих ријечи да прокоментарише Туђманову тврдњу како Неум није погодан за муслиманску-босанску луку из еколошких разлога. Туђман је, наиме, тако говорио коментаришући захтјев Изетбеговића да Муслимани добију излаз на море и то баш у Неуму. Касније је Фрањо од Загреба додао да нема уопште никаквих проблема да лука Неум буде излаз на море за унију босанских република. У том случају значи, еколошки разлози се једноставно бришу. Другим ријечима, Хрватска ће учинити све да будућа Босанска, претежно муслиманска држава не добије излаз на море. Око тога ће се још доста крви пролити, а питање мора постављаће се у све ширем смислу и све ће се чешће протезати и на Хрватску, којој је, практично, у некој данашњој расподјели припала практично целокупна јадранска обала и у тој „расподјели“ БиХ је

рече један избјеглица из Сарајева. Пажњу свјетске јавности привукле су и ријечи председника Србије Слободана Милошевића, који је био конкретан у својим предлозима, а његов иступ један страни колега који је пратио овај скуп овако је прокоментарисао: „Имао сам утисак да он свијету држи лекцију, као што је недавно читао буквицу уредницима главних београдских гласила“.

Милошевић је у први план, како се и очекивало, ставио скидање међународних санкција, па онда остало. Доста је поједноставно ствари инсинуирањем да Муслимани и Срби преговарају око Сарајева, а Хрвати и Муслимани око изласка на море. Уједно, по његовим ријечима, послје тих договора све три стране треба да потпишу мировни споразум, а све остале ствари рјешаваће се у ходу. Највјероватније је да би Милошевић Изетбеговића најрадије видео у Београду, као недавно Абдића, али на то ће се очигледно дуже чекати.

Док је писан овај текст, конференција у Женеви је тек почела. Оно што је одмах на почетку обехрабрило јесте чињеница да нико није спреман на било какве уступке. Једноставно, свако се заклонио иза своје оgrade и ту, за њега, свијет почиње и завршава се. Обехрабрило је посебно што нико од европских министара или посматрача на конференцији није изражавао било какав оптимизам

врха, и то не само врха, не пита колико ће још жртава пасти, а босански народи, као и остали, хоће да живе. Ако немају право на то онда је све исувише глупо и сулудо да није вриједно отиска писаће машине нити пажње читалаца...

МУСЛИМАНСКА ДРЖАВА ПО ОВЕНУ

Оно што у овом тренутку представља велику загонетку јесте предавање које је одржао у Лондону један од копредседника Мировне конференције о бившој Југославији, лорд Дејвид Овен. Он, наиме, тврди да ће бити створена муслиманска држава на дијелу БиХ и да он нема ништа против тога да се српски и хрватски дио БиХ временом прикључи Србији и Хрватској. То значи, БиХ би у политичком и географском значењу постала муслиманска или бар претежно. По ријечима господина Изетбеговића у тој будућој Босанској држави живјело би преко 80 посто Муслимана и она би „била муслиманска колико је Француска“ то што јесте.

Овен је један од првих европских политичара који је рекао да „Европа нема разлога да се боји појаве муслиманске државе у свом окриљу“, уколико дође до чврстог споразума између трију националних заједница. Овен, међутим, заборавља да су хришћан-

САД ЗНАЧИ НИКАД

остала потпуно кратких рукава. Постојала је једна прича да је Босанцима и Херцеговцима дато тек толико мореке обале да њихови функционери могу да изграде виле. И ништа више. Око изласка на море муслиманске као и српске стране у БиХ ломиће се још многа копља, а чак ни најбољи познаваоци прилика у овој средишњој републици некадашње Југославије не знају како ће се практично, на терену ријешити та питања. Ако ће те пролазе или прелазе чувати снаге УН онда ће испастаи скупља пита од тепсије. Додуше, политичари имају исувише времена за нагађања и погађања, а у свему томе је најтрагичније што исцрпљени народ нема нимало времена да чека. Већ се појављују информације о умирањима од зиме, глади, а због недостатка лијекова да се и не говори. Потпуно су у праву стручњаци који тврде да ће само изузетно јаки организми успјети да преживе ову зиму у Сарајеву, Зеници, Тузли и другим градовима у околини. Тако јаких организама, међутим, веома је мало с обзиром на исцрпљеност од рата (19 мјесеци).

САНКЦИЈЕ, ПО КО ЗНА КОЈИ ПУТ

Због економских санкција у Србији и Црној Гори осјећа се све већа исцрпљеност становништва и све мањи имунитет код људи, а овдје се у односу на дијелове Босне захваћене ратом живи „као у рају“ — како недавно

веома варљив, кад је рат у БиХ у питању и југословенска криза уопште. Дакле, Европа на овај начин признаје да не може много да учини, а најодговорнији људи са Старог континента стално понављају да, ће уколико се не нађе рјешење, доћи до катастрофе. Такве констатације и најтеже падају. Јер, индиректно признање Европе да не може помоћи, а прогнозира да је на помолу катастрофа — доказ је до каквог апсурда је доведен рат у БиХ. Ко је временом томе највише допринео исто је толико апсурдно данас утврђивати док се не нађе спас за стотине хиљада угрожених који ће тешко преживјети зиму.

Додуше, било је упозорења да би конференцију у Женеви требало одложити јер није довољно припремљена (Момчило Крајишник), али се Европљанима веома много журило. Једна од карактеристика односа Европе према рату у БиХ јесте управо журба, али на погрешан начин. Журили су када су признавали неке бивше југословенске републике, а сада им је стао да пресвијеку „босански чвор“ — па коме шта припадне.

На садашњем састанку у Женеви чак и највећи оптимисти нису могли да очекују да се било шта ријешити. Рат у БиХ створио је своју „логику“ у којој све више преовладава схватање да био што је силом заузето силом се једино може и вратити. За жртве више нико не пита. Људи су престали да буду чак и статистичке категорије и нико са политичког

ско-муслимански односи на Балкану већ увелико нагрижени, нарочито послје рушења бројних богомоља, нарочито муслиманских у Бањалуци, Бијељини и Требињу и то ван ратних дејстава. Та неједна нису ваљда починили вјерници, али свеједно, ожигљци су остали. Осим тога, чак и код доброг дијела српских интелектуалних кругова свако спомињање муслиманске или „исламске“ државе на Балкану изазива тоталну одбојност. Није то више ни апатија нити мржња „према турској вери Мухамедовој“ него посебан осјећај, који су покушали да ми објасне неки отворенији људи. Током рата створен је између људи са различитих страна исувише велики јаз захваљујући и медијима, који су из „патриотских разлога“ углавном једнострано извјештавали. Тако да су кољачи увијек искључиво били на другој страни. Заправо, у свим информацијама са ратишта „њихови су нападали наше, а наши су морали да одговоре ватром“. Нешто се очигледно не слаже, али зар у рату мора нешто да се логички слаже?!

Стварање муслиманске државе изазиваће нова подозрења. То је једино сигурно. Као што је, уосталом, изазувало и стварање српске и хрватске (непризнате) државе. Ту врсту подозрења господи у Женеви не могу да схвате. У томе је један од највећих проблема.

ПОСЛЕ СУСРЕТА СРПСКИХ И ХРВАТСКИХ САМОСТАЛНИХ ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА У ЗАГРЕБУ

НОРМАЛНИ МИ

На контролној станици, тамо где се из Београда излази на аутопут према Новом Саду, припадник полицијских снага је погледао личну карту и питао куда путујемо. Одговор „у Загреб“ није му, бар према изразу његовог лица, значио баш ништа. Можда је и заборавио где се тај град налази, можда једноставно није ни хтео да зна ако је у некој релативно скорашњој ситуацији ратовао негде на тим просторима и понео лоше успомене, било да је њему учињено нешто нажао, било да је он другом причинио патњу. Овако или онако, та појединост је поново подстакла на размишљање и вратила тек можда мало стишане недоумице. Двдесетак људи, чије ће име и презиме бити „самостални интелектуалци“, кренуло је на неку врсту аргонаутског знатихељништва и, на први поглед, авантуризма. Водила их је племенита намера да после две године отуђивања, систематских завада и крварења зарад ирационалних и лажно конотираних интереса највећих народа у овом делу Балкана, срочених незлачки, али не и без предумишљаја и зле намере у право народа да самоопредељење, седну за сто и разговарају са својим загребачким пријатељима. Надали су се да ће на тај начин зауставити политикантске хистерије на обе стране, чији је једини циљ, саможив и до злочинства доведен, да сачувају сопствене позиције, чак и по цену истребљења Хрвата и Срба, да рат као једини занат коме су вични заштите од опасног приближавања све масовнијих миротворачких захтева. Упоредо са надањима постављало се и питање: да ли је протекло време, са оним што је собом донело, препрека која се не може савладати или ће пред стрпљивим и на разумевање спремним неимарима бити отклоњена? Све се то догађало у раним поподневним часовима 19. новембра 1993. године, уз додатни, рекло би се, лош предзнак: на пут се кренуло са великим закашњењем због крајње неодговорног понашања и непословности Путничке агенције ФУДЕКС. Плаћени аутобус није дошао по путнике.

РЕЛЕЈИ

Претпоноћни и рани јутарњи сати наредног дана донели су прва охрабрења и радости. Пружили су бар почетне нагвештаје да дуги пут кроз снегом и ледом одевене панонске равнице није узалудан. Долазак београдске групе очекиван је у Загребу са нестрпље-

Покушај да се учесници округлог стола из Београда врате назад аутопутем Загреб — Београд пропао је. Самозвана власт квази-државе РСК брутално је показала сву своју нецивилизованост. Државна телевизија Србије ће то приказати као провокацију и као доследан став крајинских власти према београдским уљезима.

Пише: Владан А. ВАСИЛИЈЕВИЋ

њем и топлином. Опет мало симболике. На мађарско-хрватској граници у Терезином Пољу, тамо где је војна контраобавештајна служба припремила компромитујуће материјале о трговини оружјем, стављене на располагање господарима рата у Београду и злурадо дочекане од идејних творца наопако српске националне политике која ће бити тиме потхрањивана, али ће и сама потхрањивати исте идеје и у Хрватској, овога пута није било тешких камиона са смртоносним товарима. Изостала су и завереничка сашаптавања, договарања пролога за катаклизму, која ће неочекивано брзо доћи. У аутобус је најпре ушао један од домаћина, проф. **Озрен Жунец**. Послован, ујурбан, тек мало опуштен сазнањем да се стигло после огромне неизвесности и вести по којима се могло закључити да је група настрадала у саобраћајној незгоди, можда и намештеној. Није ни чудо, четири стотине километара, колика је раздаљина између Загреба и Београда, данас се тешко савлађује, теже него раздаљине до Аустралије, Сингапура, Кине. Не помаже ни најсавременија техника. Телефонира се или шаље факс преко Лондона, Женева, системом релеја који су у давна времена били пресудни за настајање свемоћног „Ројтера“, на пример. Подарио нас је Жунец најновијим бројевима „Еразмуса“, „Ферал Трибуна“, „Глобуса“, „Вјесника“. И док се уз кафу зачињао разговор, измењивали утисци, гранични

органи су дискретно обавили поверени им део посла. Веома професионално. Два дана касније Жунец ће причати, док се седело у пријатном амбијенту „Балтазара“ у Горњем граду, како је замољен да први успостави везу са београдском групом да би се разбио евентуални страх или бар nelaгодност у сусрету са полицијом познатом искључиво по карактеристикама, које је о њој давала штампа у служби режимских потреба.

Закашњење у поласку добрим делом ће бити надокнађено и тако што ће саобраћајна полиција омогућити да се под њеном пратњом аутобус креће изван редовног режима саобраћаја, путем који је иначе веома неповољан за возњу.

Конечно, и добродошлица у Хотелу „Интерконтинентал“ је показала да између два сусрета пријатеља, знанаца, једнаких по перу, научним трагањима, уметничким обликовањима стварности, нема дугих раздобља помрачених помрачењем свести самозваних државотвораца и властодержаца. Ма колико да су они хтели да владају по старом, опробаном правилу подела и завада, били су немоћни пред разумом који се сачувао од изазова непоштења и поткупљивања.

НАПАДАЧИ ЗАОБИЂЕНИ

Округли сто „Срби и Хрвати“ окупио је око 40 интелектуалаца. Било их је 14 из Београда, 23 из Загреба и по један из Сплита, Глине и Бакова.

Речи првог председавајућег, професорке **Весне Пушић**, да се не треба задржавати на ономе што се догодило и зашто је до тога дошло, већ да се треба окренути будућности и потражити најреалније излазе из садашњег беспућа умногоме су одредиле атмосферу у којој су разговори вођени. Деликатност тренутка, обостране хипотеке које су наметнуте, али и подложне обавезном скидању ако се жели напред другим правцем, мукотрпност тражења упоришних тачака иза којих би се могло стати и гарантовати у разумној мери њихова валидност, изискивали су да се разговор без ограда, опуштено и са сазнањем да једино висок степен толеранције приближава различите ставове, који су овде били неминовност. Зато је јавност била искључена из рада округлог стола и то се показало итекако корисним, мада је условило и злобне опаске медија да затворена врата у Музеју „Мимара“ будно надгледа полиција. Жунец ће и то објаснити оне вечери у „Балтазару“.

Жеља домаћина је била да надлежне службе флакшају само прелаз преко границе. Оне су се побринуле да спрече и сва друга евентуална непријатна изненађења, што је одговарало укупној ситуацији и односима између држава. Једноставна логика: ваља предупредити све

рабрење које не треба и не сме да буде потцењено. У саопштењу које су потписали сви учесници разговора, без икаквих ограда, говори се о међусобним сукобима народа на простору некадашње Југославије па се основано поставља и питање одговорности свих

тичара, тачније речено политиканата, како на позицијама власти, тако и у опозицији. Данашњи сој родољубаца мора да добије припадајуће му место у даљим проценама за излазак из рата и разарања, пошто су им итекако помогли и допринели. Овде, истини за вољу,

НОРМАЛНИ ОНИ

што се може.

Јасно је да је проналажење нових и рационалних решења морало да враћа саговорнике и на сва спорна питања из недавне прошлости, уз нагласак на opakости и једног и другог национализма, цивилизацијска назадовања у приступу националном питању и на непоштовању основних постулата демократије, као кључне претпоставке да се опасне замке избегну. Није прећутана ни неодрживост постојећег стања у Хрватској, која нема јединствене државне територије и могућности неметаног комуницирања унутар државе. Наравно, узет је у обзир и положај Срба и њихов преваходни интерес за трајно решење односа са Хрватима. При том су учесници разговора са обе стране показивали велико разумевање и смисао да се дође до одговора који неће запоставити тек започети дијалог, већ напротив који ће га подстићи у највећој могућој мери. Тврдокорност су једино испољили саговорници из Републике Српске Крајине. Понављали су лако препознатљиву тезу званичног Београда о апсолутној немогућности заједничког живота Срба и Хрвата у Хрватској. Таквим унапред и необразложено постављеним тезама супротставили су се учесници разговора Срби са других страна, што се показало веома делотворним. Управо међу људима с којима су успостављене везе на самом доласку налазило се највише оних који су рођени и одрасли у источној Славонији, коју су морали да напусте. Један је приповедао да свој живот дугује **Вукашину Шошковићу**, што је истовремено могло да послужи и као објашњење за његову погибију, поготову када се има у виду понашање загрижених крајинских Срба и у овим разговорима и пуно разумевање неформалних саговорника на путу за Загреб и из Загреба за злу коб која их је снашла, без острашћивања, без мржње. По свему судећи индотријација није свуда достигла исти степен, па је и толерантан став приликом разговора око односа и даљег живљења Хрвата и Срба у Хрватској био итекако толерантан. Исто ће се догодити и у вези са **кривицом за нападачки рат**. То питање је једноставно остављено по страни, бар за сада. На завршној конференцији за штампу домаћиниће због тога бити суочени са извесним непријатностима, које ипак нису добиле нежељени исход. Међу новинарима и осталима који су присуствовали на конференцији питања око тога су наишла на осуду, а не на подршку доказујући тако да трезвености има више него што се сматра. Још једно

за последице до којих је дошло. А за расправу о томе треба обезбедити одговарајуће услове, сада сасвим сигурно непостојеће.

ОСВЕТА НА ОСВЕТУ

Комплексу питања о будућности Хрватске, Хрвата и Срба у њој пришло се уопште веома опрезно, промишљено, уз стрпљиву и свестрану процену релевантних околности. Упозорено је на бесмисленост појединих решења око српске аутономије и на опасности које их прате. Наиме, формално већ је дата аутономија у 11 општина, у којима су Срби већинско становништво. Али, испољава се тенденција да се кроз ту аутономију покидају природне везе са залеђем и привредним, културним, здравственим центрима, искључиво да би се у највећој могућој мери показало и доказало ирационално одређено српско право на државотворност. Могући исход на који се не обраћа пажња од стране наметнутих властодржаца, био би у суштини **гетонизација Срба** на тим подручјима, која би их увукла у **опасне ретроградне процесе**. Није прећутана ни чињеница да су за постојеће стање српско-хрватских односа у Хрватској криве и погрешне процене људи из ХДЗ, који су поновили Радићеву грешку у погледу савеза са Прибићевићем. Још једном је направљен погрешан избор и лавина осиноности и неразума је кренула свом жестином, дајући жељене изгледе и званичном Загребу и званичном Београду да остваре своје рушилачке циљеве.

Обострано је отворено и питање одговорности интелектуалаца за југословенску катастрофу. Било је речи о злоупотребама историје, некоректног односу према методологији историјске науке, о круговима око академије наука, удружења књижевника, универзитета. Доста пажње је поклоњено понашању поли-

треба упозорити на појединост, која је у некултивисаној редовној емисији РТС, Радио Београд, I програм, „Недељом у 10“ (28. новембра 1993) добила чудну конотацију за честитке и озбиљне људе, а очекивану за творце београдског радио-програма и њихове наредбодавце. Учесће у разговорима академика **Далибора Брозовића** сарадник Радио-Београда је произвољно, очигледно потпуно необавештен шта се за округлим столом догађало, приказао као парадигму антисрпског призива за загребачких сусрета. Истина је нешто сасвим друго. За три дана академик Брозовић је изговорио сажето, концизно своја размислиња, у неколико реченица, на хрватском, не на новохрватском језику, пледирајући да се буде опрезан, да се у договарању иде постепено, опрезно, зависно од свеколиких прилика, како се не би пружила прилика загребачким и београдским злонамерницима из политикантских кругова да изиграју напоре који се улажу како би се говор оружја заменио говором политичке мудрости. Експеримент са Д. Брозовићем је успео, за разлику од експеримента са посланим заступником Крајине.

Неопходност обнављања ПТТ веза, саобраћаја, чак и привредних делатности, посебно у зонама под надзором УН такође је било у средишту пажње саговорника. Истакнута улога за обнављање покинутих веза дата је и култури. Ту су одмах учињени непосредни предлози за сарадњу у оквиру највећих позоришних и филмских манифестација у Србији.

Узнемиравајући подаци о стању у Хрватској потекли су од учесника из реда три конфесије. Упозорено је да су православни свештеници предвођени епископима по први пут ваљда прекршили постулате Цркве и побегли, остављајући своју паству. Пример подстицања раздора дат је поводом писања листа „Православље“ о покушају рушења владичанског двора у Загребу. Незнатна штета је приказана као потпуна деструкција. Уследила је освета у Мостару. Спаљена је бискупска библиотека са око 55.000 примерака веома вредних књига. Насупрот томе, што се такође не зна, на бискупском договору у Сплиту одлучено је да се онемогући прелажење из вере у веру, како би се избегле злоупотребе и некорисне социјалне мимикрије.

У разговорима српско-хрватске стране није занемарено ни питање Муслимана. Непосредно предстоји нови округли сто „Муслимани и Хрвати“. Не жели се да званичне поли-

тике Загреба и Београда, пошто истребе Муслимане у Босни и Херцеговини, сучеле опет до истребљења Хрвате и Србе. А ка томе се очигледно иде, уз здушну помоћ обневиделе, себичне, политички непросвећене опозиције или њених делова обе средине.

ТОТАЛИТАРЦИ

Једнодушно је одлучено да округли сто „Срби и Хрвати“ настави са радом као **Грађански дијалог**. Залагаће се за права човека, демократију, заштиту и равноправно коришћење духовних, религијских, хуманих вредности. У тим настојањима нема места ни позиционим, ни опозиционим опцијама, пошто ни једне, ни друге не полазе, нити воде рачуна о савременим цивилизацијским и демократским тежњама. Робују крајње конзервативном национализму. Поред тога учиниће се највећи могући напори да се, до успостављања трајног мира, привременим решењима спречи даље економско пропадање државе на територији некадашње Југославије.

Покушај да се учесници округлог стола из Београда врате назад аутопутем Београд—Загреб пропао је. Није се дало да се испита практична вредност идеја о којима се расправљало. Самозвана власт квази државе Српска Крајина брутално је показала сву своју нецивилизованост. Људи са друштвеног дна и са оне стране закона од раније, сада „велики“ државници, нису хтели да доводе у питање вештачки ауторитет који мисле да имају и да ставе испред њега неки други, прави ауторитет који би био довољно снажан да их позове на одговорност за злочине које су починили. После малтретирања које је трајало преко једног сата, што београдску групу није много онеспело, јер је на то навикла и у самом Београду, аутобус је враћен, заједно са пратњом посматрача Европске уније. Државна телевизија Србије ће то приказати као провокацију и доследан став крајишких власти према београдским уљезима. У ствари, био је то само гест безумног нагона за самоуништењем и уништењем других, недужних. Помрачен разум Београда, потпомогнут истим разумом из Београда, опак је и хистерично зазелео да на тој измишљеној хрватско-крајињској граници опомене све неистомишљенике да рат до потпуног уништења нема алтернативе у мудрости и промишљености. Тренутно изгледа да су изгледи на „успех“ на његовој страни. Већ после следећег јануара и нових разговора, сада негде у Србији, чије су границе биле херметички затворене за проф. Озрена Жунеца док је припремао сусрет у Загребу, у складу са кључним постулатима заштите људских права наопаким демократијама српске свевласти и њених опозиционих следбеника, однос снага безумља и добре воље можда ће се и суштински променити. Учесници загребачких разговора, по свему судећи вероватно и само не до краја сигурни у то, учинили су мали велики корак ка добу, које ће припасти не њима, већ генерацијама које у својим редовима неће имати Туђмане, Милошевиће, Параге, Шешеље, Коштунице, Ђинђиће, Чавошке и њима сличне заветнике тоталитарне идеологије.

'БЕШ ТА

Предизборна трка се, очигледно, све више захуктава, о чему сведоче све чешће и громогласније поруке „играле се делије...“, уз свечана отварања нових градилишта и фабричких погона (усред зиме кад им време није), расподелу „хуманитарних пакета“ убогим, промрзлим и изгладнелим суграђанима итд. Овог пута није пронађено ни једно ново нафтно поље, нити су прорадиле „брзе пруге“, али је зато у акцију ступила војска — својим аутобусима превози Београђане и спасава тотални колапс градског саобраћаја.

Српска првославна црква ни овом приликом се не меша у политику и изборе, а то што је патријарх **Павле** примио и благословио **Аркана** само је израз његове, Патријархове, очинске бриге и љубави према свом заблуделом стаду и искрене жеље да га некако врати на прави, хришћански пут, на којем се поштују бар неке од десет божјих заповести.

Свет има, изгледа, жељу да нешто учини са нашим санкцијама, да их или сусендује или ублажи, али поставља и неке услове. Рецимо: да Срби у Босни уступе још три одсто територије Муслиманима. **Момчило Крајишник** се чуди: какве нове територије, дали смо им више него што треба, уопште не знам које би то територије могле да буду!? **Владислав Јовановић**, пак, изјављује за **АНСУ** да „три посто територије мање или више свакако не оправдава непостизање мира, а још мање наставак рата, једном речју — то никако није несавладива препрека“.

Радован Караџић, са своје старане, најавио је претходно „ослобађање Тузле“, а преко кувајтског дневника „**Ал Ватан**“ поручио да су „Муслимани у Босни — Срби и нећемо им дозволити стварање независне државе“. А у Бечу изјављује да се неће коцкати територијама, што се може протумачити да му је много драже коцкање — на рулету.

САДИЗАМ МИЛОШЕВИЋЕВОГ РЕЖИМА

Наша дипломатија коначно је успела да пробије блокаду — министар **Јовановић** боравио је у вишедневној, званичној и пријатељској посети пуковнику **Гадафију** и његовој Либијској Џамахирији. Они су евоцирали успомене на дугогодишње пријатељство и сарадњу две земље, које се и сада налазе у малтене истоветном положају — кажњеника, држава — парија, изолованих и изопћених из међународне заједнице. С том разликом што је Либија кажњена због — међународног тероризма. Ако и ми имамо намеру да се и тиме бавимо, министар **Јовановић** је тешко могао да нађе бољег инструктора од ове „париј-

Кад ће се „небески народ“ спустити на земљу и почети да мисли својом главом? Да ли ће гласати о својој глади и зми, о својој беди и јаду, или ће и даље из чистог страха подржавати недодирљивог вођу?

Пише: **Никола БУРЗАН**

ске везе“. Недостајао им је само **Садам Хусеин**, па да сложено запевају „играле се париге...“

У акцију за укидање санкција укључио се и **г. Ђинђић**, покушавајући да наговори разједињену опозицију да заједнички, сложено као браћа, потпишу апел за скидање међународног ембарга. То је, просто, дирљиво с његове стране, исто као и она изјава да су избори важни једино да би се Добила „способна влада“ и — ништа друго, а чија ће та влада бити уопште и није битно. Зашто онда човек уопште излази на изборе ако му није стало и да их добије?!

Уосталом, зашто народ српски уопште излази на изборе? Питање је помало реторичко, али **Радио Франс-ентернасионал** покушава да, ипак, нађе некакав сувисли одговор. Какав је, дакле, смисао ових трећих по реду избора које **Милошевић** организује отако је пре шест година дошао на власт у Србији (и шире)?

„Ако се има у виду да није ни једном било ризика (**Милошевићевог**) да избори буду изгубљени, и ако се имају у виду трагедије за које овај режим сноси одговорност на подручју целе бивше Југославије, онда се ово позивање народа на изборе да учествују у одговорности за ту политику, може посматрати као нека форма садизма садашњег режима, који, ето, сваки час тера свој народ да каже да га подржава, да се слаже да хоће овакав и само овакав режим и баш такву политику“ — истиче **РФИ**.

ЗАШТО НАРОД ГЛАСА?

Зашто и о чему, дакле, народ гласа, на шта мисли док гласа? Грађани Србије данас живе горе него икад — каже француски радио, спомињући зајам „за препород Србије“, од којег, вели, „није остало ни трага“, а затим

ИГРАЛЕ СЕ ДЕЛИЈЕ НА СРЕД ЗЕМЉЕ ПАРИЈЕ...

КВОГ

информише само преко државне телевизије, која шири пропаганду".

Занимљиво је мишљење доброг познаваоца наших прилика, г. **Јањуша Бугајског**, директора Одељења за Источну Европу у Вашингтонском Центру за стратешка и међународна истраживања, о предстојећим изборима: „Чини ми се да проблем није толико у томе да влада (Србије) може да представља санкције као антисрпске, већ у томе што опо-

них снага бацају божићне пакете изнад Босне. У пакетима су чак и дечје играчке и сличне драгулије које се обично поклањају за — Божић. А од када то Муслимани славе Божић?“ — у чуду се пита „Велт“, оцењујући — с правом — такве божићне пакетиће као увреду за изгладнеле и промрзле Муслимане! „Бем ти таквог деду-Мраза!“

Али, тако је то када — како каже француски министар спољних послова **Ален Жипе** — „Американци желе да се ангажују само на небу, а не и на земљи“, што наравно „не доприноси нашим односима“, па тако ни на Западу

ДЕДА-МРАЗА

су пљачке настављене преко разних назова банака. „Као што је дошло сиромаштво, дошла је исто тако и несигурност. На улицама Београда и свуда у Србији влада безаконје, људи се осећају несигурнијим него икад од времена **Милоша Обреновића**“.

Никакви „биланси режима“ неће бити одлучујући на изборима. „Људи неће гласати ни о својој глади, ни о свом страху, ни о злочинима, ни о ономе што је урађено другим људима у Босни, ни о томе што је урађено њима самима у Србији. Никаква опозиција не успева да употрети против **Милошевића** и његове партије као аргумент то што су они стварно урадили у бившој Југославији или у Србији...“

Срби неће гласати о својој глади или зими, још мање о зими у Сарајеву, тако да се не би могло рећи да ће они чак уопште и гласати. Више се, просто, овако уздрмани мозгови онако механички изјашњавају и од тог изјашњавања не може бити ништа добро ни паметно, чак ни ништа довољно ни артикулисано да би се могло рећи: ето, то је народ хтео!

Промене (у Србији) биле су пребрзе и предубоке, психолошке, можда биолошке, можда би могли рећи, да није мало увредљиво, зоолошке да би се на гласање или друге акције садашње Србије применили критеријуми бивших становника те бивше републике. Материја споља јесте слична, али дух се потпуно променио — закључује **Радио Франс ентернационал**.

Све се, изгледа, мења, осим — **Милошевића**. „Уместо да говори о привредним тешкоћама са којима се суочавају његови сународници — од којих многи немају више шта ни да једу — он је апеловао на њихов национализам“ — истиче лондонски „**Јуропиан**“, осврћући се на недавни „интервју“ српског председника са главним уредницима београдских медија. Али, додаје лист, „**Милошевић** и даље остаје популаран у Србији, нарочито у селима где већина људи може да се

зиција није у стању да успостави уједињени фронт против **Милошевића**. А ја не мислим да ће то бити у стању и на следећим изборима. Друго је питање да ли би санкције требало укинати или не, и то је велика дилема за политику Запада. Ако се са њима настави, **Милошевић** може и даље да тврди да је Запад антисрпски расположен, а оне погађају српски народ, а не режим. С друге стране, ако би Запад у овом тренутку укинуо санкције пре избора, то би могло да представља поклон **Милошевићу**, јер би током кампање могао да тврди како је успео да ублажи санкције, ако би заиста могло да допринесе његовој популарности, што је сасвим супротно од онога што Запад жели да постигне“.

Бугајски додаје да није оптимиста, јер мисли да ће **Милошевић** на изборима „вероватно стећи неку врсту већине“, али и да би „чак могао покушати да понуди савез некој од опозиционих странака“. Он, такође, страхује да „неки од лидера опозиције могу попустити и учествовати у коалиционој влади, која би на тај начин, на жалост, дала легитимитет **Милошевићу**. Лично мислим да ће санкције и после избора остати на снази, да ће стално бити немира, нарочито социјалних, а можда и радничких, а ситуација на Косову постаће све опаснија“.

Бугајски, очигледно, добро познаје нашу политичку сцену, а када страхује да ће неки лидери опозиције „попустити“ и привољети се **Милошевићу**, верујем да мислимо на исте људе. И ви тако мислите, зар не? Ко би други?! Не, не мислимо, ваљда, на **Аркана**, он је већ виђен као његов човек и, како пише берлински „**Тагесцајтунг**“, „делија под надимком **Аркан** већ је опијен победом“ и величају га као „обновитеља српства“ и „ујединитеља свих српских земаља“.

ЧУДЕСНЕ ЗООЛОШКЕ ПРОМЕНЕ

Ако, дакле, **Бугајски** зна шта говори, има их који и не знају ни шта раде. Тако „**Велт**“ описује како авиони америчких ваздухоплов-

више не важи она стара романтична девиза тројице мускетара „сви за једног, један за све“. Важи, на жалост, само онај први део — сви за једног — и овде (за **Милошевића**), и у свету (за Американце). А онај један ради само за себе и своју власт и моћ.

Да ли ће бити нешто другачије у ДЕПОС-у? Француски радио цитира **Вука Драшковића** да се излази на изборе под неравноправним условима, али да његов апел за јединством опозиције није, на жалост, уродио плодом. Ипак, каже **РФИ**, ДЕПОС је, као и прошле године, најјачи опонент партији на власти, „осим ако не дође до неког сасвим неочекиваног обрта“. На јединство, истиче **РФИ**, позивају и **Шешел**, и **Аркан**, а повремено и **Милошевић**. „Свако има своје јединство. **Драшковићев** изборни програм — демократска Србија — боље звучи од племенског позивања на јединство свих Срба. Мада његов изборни слоган — има шансе — не звучи баш убедљиво“.

Шта се, дакле, може очекивати од избора? За шта и зашто ће народ уопште гласати? Све је овде мање-више деформисано. Како каже **ТФИ**, промене су „скоро и физичке; а не само моралне и интелектуалне“ у земљи Србији. „Видели смо скоро преко ноћи како се ситни бирократи претварају у народне вође и војсковође, писци у крволоке, даровити људи у будале, угледни људи у простаци, мирни у убице, поштене породице у лоповске банде, научници и студенти у изгнанике, размажена и лепо васпитана деца у фанатике или ратне хушкаче итд. Многе чудесне промене које личе на библијска времена када Бог преко ноћи удара по људима и народима. Ове промене у људима теже је разумети и пред њима је човек немоћнији него пред променама из ситих у гладне...“

Чујете ли надолazeћи хук „играле се делије насред земље парије“? Само, да ли је овом народу збиља још до било какве чигре, када се смрзава и гладује, јер нема млека, нема хлеба, па једе говна, јер — тако треба?! Кад ће се овај небески народ спустити на земљу? Крајње је време...

ЈЕДНАЕСТ ТЕЗА О АПСТИНЕНЦИЈИ АЛБАНАЦА

ЕТНИЧКО ЧИШЋЕЊЕ И ЕТНИЧКО УДВАРАЊЕ

Сматра се да је Косово заштићена територија социјалиста. Изборни резерват, такоречи. Истовремено, Космет је слика и прилика Србије какву у најскоријој будућности можемо очекивати ако социјалисти опет победе.

Пише: проф. др Драгољуб ЖИВКОВИЋ

Космет је већ одавно парадигма Србије. Наиме, одавно цела Србија доживљава неку врсту косовизације. Ту се најбоље види карактер ове власти, њен правни и политички систем, њена економија и државност, њена брига о српској нацији и националним мањинама. Овде све што је нормално одавно живи, заправо перверзно. Овде не важи подела на богате и сиромашне, на ствараоце и лопове, на умне и глупе, на вредне и лење, на праведне и неправедне. Све је то давно поништено поделом на Србе, Црногорце, Шћиптаре, Роме, Турке, на дошљаке и староседеоце, на кланове који владају и масу којом се без скрупула влада. Нигде богатције природе а сиромашнијег народа, нигде толико нерада а толико лоповлика, нигде више војске, милиције и државне администрације, а толико безвлашћа, нигде се више не говори о правној држави и слободама грађана, а толика количина бесправља, неслободе и неморала. Све је окренуто ка прошлости а ништа ка будућности. У тој и таквој папазјанији Албанци и Срби дочекују различито изборе.

САМО СПО

Албанци ће бојковати изборе. Главни аргумент Албанаца, тј. њихових лидера, јесте да Србија није њихова држава и да се њих избори у некаквој Србији уопште не тичу. То што живе у Србији, што користе све материјалне

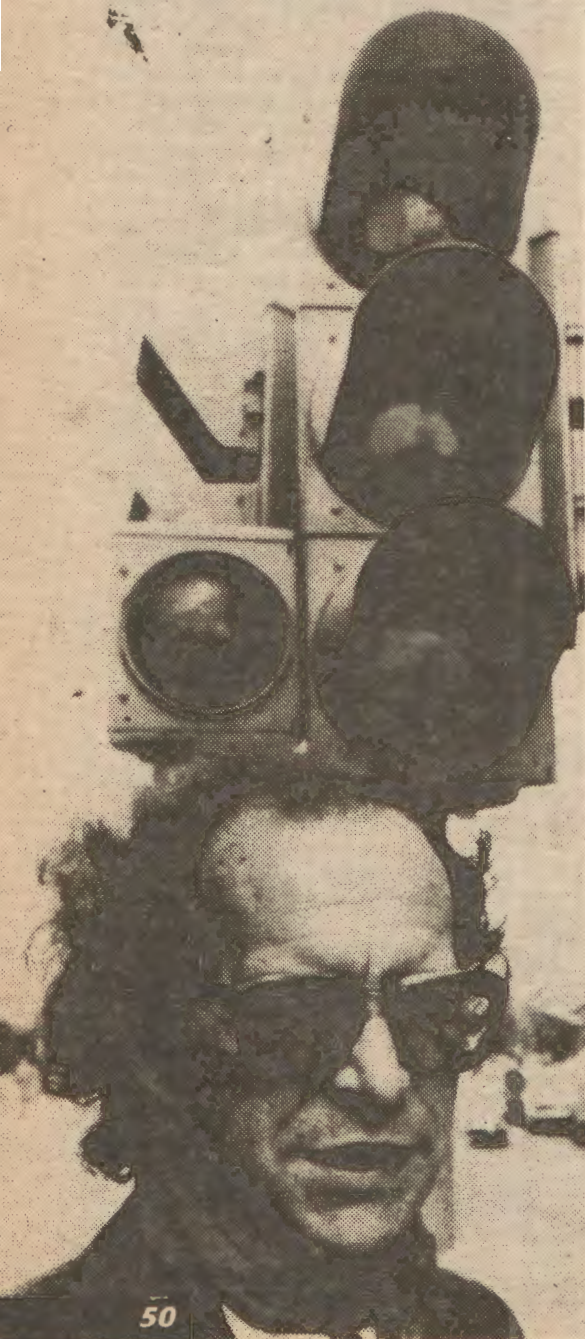
и духовне вредности те државе, што настоје у тој непризнатој држави остварити „своју државу“, за лидере није реалност. Додуше, они се надају да ће стећи међународно право да владају Косметом онда када их овде буде више од 95%. Иде им у прилог што садашња власт у Србији о тој чињеници не води рачуна и ништа није урадила за ове четири године да се заустави исељавање и да се изврши насељавање. Идеји исељавања и ненасељавања Срба на Космет, која је битно албанска, здушно помажу сви Срби на власти на Космету. Нема случаја да је неки ново-дошли Србин, који није рођен на Космету, тражећи посао на Космету а да је добио пристојан стан, пристојну плату, одговарајуће радно место, поготово руководеће. Само СПО нуди програм изградње српских насеља са свим условима нормалног живота, дупло већу плату сваком Србину који ту дође да ради и живи, 150.000 нових станова за четири године и потпуну интеграцију Космета са Србијом. Уједно, нуди свим Албанцима, Турцима и другим етничким групама, потпуну индивидуалну и етничку аутономију, сва грађанска права, властито образовање, културу, здравство... под условим да су грађани Србије и да поштују њен правни и политички систем, учествујући у његовом изградњавању на демократски начин.

СВЕ БИ СЕ ЗНАЛО

Међутим, други су „разлози“ неизласка на изборе Албанаца:

1) Тада би се оспорила политичка моћ Социјалистичке партије Србије, њен систем владања Србијом и Косметом, јер би изгубила око 35 посланика. Међутим, управо то што на Космету чини Социјалистичка партија одговара албанским лидерима и партијама, јер им даје сву аргументацију са иступањем пред својом и међународном јавношћу. Изгледа мало чудно али је истинито да и садашњој српској власти и албанским партијама одговара ово стање на Космету. Обе власти владају. Космет је њихова велика аргументација и стални меч против оног другог.

2) Тих 35 албанских посланика би морали, не само пред парламентарним скупом посланика, већ и пред јавношћу, своје ставове

бранити аргументацијом и показати јасно и своје народу ко су и какви су. Многе масе, лажи, подвале, „истине“ и појаве више не би били озбиљна аргументација.

3) Избори би показали, коначно, колико има Албанаца на Космету, колико има држављана Србије и Југославије а колико неких других држава, па би једна велика фама о милионима Албанаца брзо нестала. Откривено тачно колико има Албанаца, држављана Србије, на Космету са правом гласа, одавно је битно питање косовске и српске драме.

4) Избори би показали колико Албанаца преко 18 година није ту, већ се налази у неким другим земљама, на неким ратиштима, негде другде. Где су они?

5) Избори би ослободили многе Албанце стега и наредби, тј. дрла које спроводи њихова владајућа странка. Могао би се, дакле, појавити висок степен непослушности и смелости неких Албанаца који се не слажу са политиком Ругове.

6) Можда би се та обећана држава брзо срушила у воде неке аутономности. Све демократске снаге Србије би својим Уставом и законима гарантовале сваком Албанцу који је легалан држављанин Србије сваку врсту аутономије: економску, културну, просветну, информативну, верску, националну, личну. Све те аутономије су далеко јаче и више од тзв. територијалне аутономије која није ништа друго до корак до државности. Дакле, територијалну аутономију треба избрисати из Устава Србије, јер управо она значи поделу територије Србије на више државица, владавину једне етничке групе над другом или другим, огромно повећање државног апарата власти, итд. Поред тога, територијална аутономија је нонсенс, јер територија као географски појам не може имати никакав степен аутономности.

7) Шћиптари би доказали и своју демократичност када би учествовали на изборима, који значе демократско средство обарања сваке лоше власти и постављање нове, боље. Постајућу саставни део једног демократског покрета у Србији, Шћиптари би морали сва своја питања решавати демократским средствима и методама, а не насиљем већине, што је за сада њихова Стратешка тачка гледања на Космет.

8) Шћиптари би изборима доказали стварну демократичност своје странке, популарност својих вођа, истинитост својих избора, своју легалност и свој легитимитет.

9) Тада би нестала двојна власт на Космету: једне, државе Србије, којој је највећи доказ државности то што има своју администрацију, своју војску и милицију, и што је мир на улицама Космета, мада је све друго катастрофално функционише; и друге, Шћиптарске, која држи апсолутан монопол у економији у финансијама, у саобраћају, у здравству, у информатици. Једна другу називају тајном и нелегитимном, режимском и ненародном, а опет живе једна поред друге, једна са другом, поштују се приватно, свака несметано обавља свој програм и свој посао, позивају се на састанке али не долазе, не признају демократичност других странака. Када долазе представници међународних државних органа, обавезне посете и једну и другу власт, признају и једну и другу власти и очекују да нешто ураде заједно. И за њих опозиција на Космету не постоји. Обе власти се удварају

припадницима своје нације и обе гарантују благостање и национални просперитет, не видећи да им тај исти „њихов“ народ живи у највећој беди.

10) Уосталом, ко ће поверовати у демократичност било које странке која не излази на изборе и тако провери своју популарност, привлачност својих програма и људи? Изговор да су избори намештени, да је закон о изборима конструисан по слици владајуће странке, само је једна страна избора. Постоји и народ који ће гласати и дати поверење оној странци и њеним људима коју уливају највише наде и поверења. Дакле, ако се посматра однос странке и народа, а он је битан за сваке изборе, онда свакако треба изаћи на изборе. Свако колебање у томе је у ствари изражавање неповерења према народу и самом себи или веровање да се може и неким другим средствима доћи до власти. Победа над политичким противником на изборима, чије је услове он наметнуо, јесте права победа и највећи доказ политичке моћи победника.

11) Коначно да се Ругова, Агани и други лидери Шћиптара, нису нашли у властитој замци, тј. у великом обећању скорог стварања „Косова републике“? Није први ни последњи пут да лидери обећавају народу велики препород, чак верујући у то, а да то нема везе за реалношћу.

БЕЗ ПРАВА НА ПРОМОЦИЈУ

Ругова се налази пред дилемом! Признати пораз или упорно настојати да се обећана

држава створи!? Ни једно, ни друго није добро за њега?! Србију, признао је Ругова или не, нико не може оспорити нити довести у питање. Тек, народ српски и албански заслужује да далеко боље живи а то му не гарантује ни једна од те две власти.

Шта је са Србима на Космету? Само мали део интелектуалаца; више тајно а мање јавно, навија за опозицију. Сви други ће у породичном кругу решити питање поверења и добити бар два гласа потребна за избор социјалистичких посланика у парламенту Србије. И тада ће на сав глас викати о великом поверењу већине и апсолутном праву на власт. То што СПО има најбољи програм решавања драме на Космету, што је тај програм објављен пре три године управо у „Српској речи“, што би он могао бити интересантан за многе људе на Космету, мало значи јер неће имати прилику на јавну промоцију и признање.

Дакле, ова власт није позитивно решила, нити може, ни једно витално питање државе Србије, нити грађана Србије, а ипак још опстоји. Косово најбоље показује шта значи њено решење неког проблема. Оно је слика и прилика њене моћи, њених метода рада, њеног угледа и њене будућности. Надајмо се да ће овога пута већина грађана Србије коначно рећи збогом власти која нема ни један позитиван поен у време своје педесетогодишње владавине.

АКО ВАМ ЈЕ ОВО ЛЕПО ГЛАСАЈТЕ ЗА ДРУГЕ АКО НИЈЕ ГЛАСАЈТЕ ЗА

ДЕПОС

ЖАРКО ТРЕБЈЕШАНИН, ПРОФЕСОР ПСИХОЛОГИЈЕ НА ДЕФЕКТОЛОШКОМ ФАКУЛТЕТУ

СМИСАО ЗА ЛОГОР

У Јоку смо изборне кампање, а у нашим условима државна телевизија проверено има снагу некога ко добија изборе, зна се већ за кога. Пре више од годину дана Ви сте иницирали бојкот РТС од стране највиђенијих јавних личности Београда. Мислите ли да то што на њеним екранима нису Мића Поповић и Матија Бећковић, може битно да смањи утицај телевизије на васколики српски род?

У бојкоту телевизије који сам иницирао придружили су ми се људи различитих мишљења, политичких оријентација и професија, који су се сложили у томе да је она заиста једно велико зло. Ту су међу првима, потписи Миће Поповића, Светлане Велмар Јанковић, Матије Бећковића, Мирослава Јосића Вишњића, Милисава Савића, Николе Милошевића и других. Та државна телевизија режирала нам је и оне прве и ове друге изборе тако да смо сада добили ову катастрофу. И сада нам се, опет, спрема то исто. Ми смо због тога иницирали тај бојкот сматрајући да је то прави начин да ту телевизију, тако затворену, која је у стању да људе систематски заглупљује, обаремо, не моткама или опсадом споља као ТВ Бастиљу, него тиме што ћемо да бојкотујемо сарадњу с њом. Вучелићева телевизија се продаје као државна телевизија, али ако би то била она би морала да служи интересима свих грађана, а она томе не служи, него служи томе да до краја у сваком погледу уништи овај народ. У име неких врло, врло себичних партијских интереса, чак не ни целе партије, него те партијске врхушке којој је то сјајно средство да очува своју власт. Јер, ова власт није онај класични тоталитаризам, који се ослања искључиво на војску, полицију, на грубу силу. На против, ово је један суптилни тоталитаризам, где вам се намеће слика света путем телевизије. А полиција је ту само зато да изврши онај коректив, кад ТВ не успе у томе, кад се нађу неке пукотине, кад избију курцшлуси, кад неки људи, ипак, мисле мало и својом главом, а не само телевизором, па изађу на улице — е, онда ту ступа на сцену полиција. Иначе та ТВ је толико успешна, да видели смо, полиција ипак није толико активна. А основна је замисао врло једноставна: власт преко телевизије моделује наше мозгове. Ради се о томе да постоји један феномен, да имате исте оне механизме, који су спроводени у затворима, или са ратним заробљеницима, значи са ограниченим бројем људи, када су они под притиском, под психолошким тортурама, мењали своје мишљење. Овде се то ради масовно — сви смо ми заточеници телевизије која нам даје фалсификовану слику реалности, просто индукује колективно лудило. И та ТВ онда може да натера људе да раде све и свашта.

Тако долази често и до комичних заокрета, које сходно политичким потезима власти, ТВ прави у главама људи.

Или како поред Стефана и других Грубача и платом од пет марака у цепу достојанствено дочекати спасиоца на белом коњу

Разговарала: Ружица РАНИТОВИЋ ЈОВИЋ

Сјајни су то примери, то је као експеримент са читавим једним народом, где вам се говори, рецимо да је онај ко потпише Венс-Овенов план највећи издајник, а већ сутрадан — то потписивање плана је патриотски чин, једино што може да се уради. ТВ је монструозна моћ и ова власт је свесна шта има у рукама. Због тога и јесте главна битка за демократију битка за ту телевизију.

Дакле, када би у Француској, Енглеској или Немачкој само петорица људи таквог реноме нешто слично потписала, верујем да би министри културе, информација, морали да дају оставку, да и не говоримо о директору телевизије. А Вучелић се није удостојио ни да одговори, а таман посла да прими те људе и разговара са њима. То показује некултуру и недостатак сваке политичке толеранције, дијалога — бахатост и осиноност власти, која је невидљива. Можда постоје тако деспотски системи у Латинској Америци или на Блиском истоку, али у Европи тако нешто више немате.

СЛУЧАЈ ЗА СТРЕЉАЊЕ

Има мишљења да Слободан Милошевић добро осети расположење народа, да уме да му погоди „жицу“. При том обично иде на проблематичне црте његовог менталитета, као што је, рецимо — склоност ка инату. Као психолог, шта мислите, хоће ли, поред свега што је већ речено, то ипак бити пресудна ствар на предстојећим изборима? Нисам сигуран колико Слободан Милошевић познаје тај народ, склон сам да верујем да он то интуитивно ради. И, оно што је најбитније за политичара, он неке промене осети раније. И повуче потез док народ још није свестан да се код њега догодила нека промена. Видећете на овим изборима, он неће играти толико на карту национализма, али ће сад много више ићи на то да се изуче из кризе, да се скину санкције... Видите сад тај апсурд, то је цинизам бескрајан — човек који нам наметне, донесе те санкције, доведе нас до беде, сад се појављује као спасилац на белом коњу, који ће добити изборе што тобож успева да скине санкције. И народ опет гледа у њега као у Бога. И заиста је велики део и оних ра-

них избора и ових прошле године добијен баш у том инату; знате оно: „Србија се сагињати неће“, и тако даље, сви су против нас, сви имају погрешне ставове, једино ми видимо свет какав јесте. То је класична параноја, по уибенику, знам, правио сам тај „Лексикон психоанализе“ — човек нека узме ту одредницу „параноја“ и под њом ће наћи све то, где измислите неке непријатеље који су свуда око вас.

Једина грешка је у почетној премиси, која је неодржива са становиштва реалности. Узмите коментаре на ТВ, јуче сам слушао овог Грубача, па то је стварно невероватно — то је класична параноја. Ви сте једноставно окружени непријатељима и страшно је већ само то што је неко ишао на неки научни скуп у иностранство. Ваљда нешто има да се научи тамо, нисмо ваљда ми најпаветнији. Значи, већ то што је неко отишао у Рим је издајничко дело. И човек сад мора да се правда зашто је уопште ишао на неки скуп ван ове земље где смо затворени као у неком логору. Мислим да је то једино код Стаљина било, где су људе хапсили зато што су скупљали марке са страним градовима. Шта ће њему страни градови, то је већ контрареволуционарно дело. Код нас је једино нормално ако неко иде у иностранство да купи бунду или путер. А да иде тамо да нешто научи — мислим да га Грубач одмах ухапсио, можда и стрељао, за сваки случај. Шта има да учи тамо, може само нешто лоше да научи.

Непожељне особине једног човека умногостручују се, природом овог медија, у милионском гледалишту другог Дневника.

Па да, то људи гледају, то није безазлено. Што Грубач тако мисли, то није никакав проблем. У другачијим условима, људи би га једноставно гледали сажаљиво, као човека који је вероватно поремећен ментално или је као карактер психотичан, то не би био друштвени, већ његов проблем. Он је патолошки случај, и молим лепо, таквих има пуно. И треба се хумано односити и помагати му да успостави прави однос са реалношћу. Међутим, када тај Грубач добије место главног коментатора, да вам негде у 8 сати увече резимира недељу, и просто као касету убаци у главу шта ћете да мислите — е, то је онда опасно. После људи то препричавају и чак су у илузији да су они дошли до тог мишљења. А несхватају да је то просто као резултат хипнозе, јер ТВ има тај орвел светости.

У тој ксенофобији постоји зачарани круг — што нас свет мање разуме, ми смо све одбојнији, а то, опет, изазива ново неразумевање. Где је излаз?

Не знам како да се човек изуче из те ксенофобије, једина нада можда је у томе што је власт недоследна, а мора бити таква. С једне стране наладају тај свет, а с друге, ви ипак на тој ТВ видите како Милошевић мало — мало па иде у Женеву, па овамо, па онамо. Тако да

то ствара несклад. Ако су то све непријатељи, шта има с њима да се договара? Али, да бисте ви људе довели у тај когнитивни несклад, до тога да они виде да су то противречне ствари и да почну да мисле, морате опет да имате неки медијски утицај. А ви имате ТВ „Политику“, која покрива Београд, Студио Б који покрива мало више, и све остало је у мраку.

Српским званичницима пуна су уста националних интереса и испуњавања великих националних задатака!

ТРК ЗА КАМИОНОМ

О националном интересу Срба се много говори, а обично када се о нечем много говори, ту имате нешто мутно. Јер нема народа који нема свој национални интерес. Проблем је у томе што је тај национални интерес послужио као монета, оправдање за једну уску партијску политику. Никада комунисти који су се прерушили не могу бити људи који воде рачуна о националном интересу. Њима је то потпуно страни. Национални интерес не треба мистификовати, није он увек тако нешто велико, недодирљиво. Пре свега, интерес једнога народа мора бити да се он одржи. Оваквом политиком овај народ је угрожен елементарно, његово биолошко преживљавање је у питању. Не може бити никада национални интерес да један народ ишчезне због глупости и лоше политике. Затим, свакако национални интерес мора бити да овај народ буде просвећен, не може му бити у интересу да буде заглупљен. И још нешто, ако је Србија јака, биће добро свим Србима, а никада не могу сви Срби живети у једној држави, то је апсурд, пука глупост, као што не могу ни сви Енглези да живе у једној држави. Али, битно је да добро живе. Ако имају јаку матицу, ако имају државу која се брине о њима, биће им добро. А како ова држава која не брине ни о својим грађанима, где скапавају људи, може да брине о људима ван својих граница? И, наравно, не може бити национални интерес да једна држава у Европи, која има своју демократску традицију, буде недемократска, деспотска држава. Укратко национални инте-

рес за мене је да се преживи, да је држава демократска, да буде развијена привреда, да народ буде просвећен, богат и задовољан.

Где је ту, онда, у пројектима велике националне државе који нам се нуде, обични мали грађанин и његово достојанство?

То је једна велика превара — ако ја треба да се осећам сјајно зато што сам Србин, а лично добијам, рецимо, на факултету, као професор, после двадесет година рада, пет марака плату, питам Вас о којем грађанском достојанству ту може да се прича. И тих пет марака када треба да стигну, сви пратимо као у криминалном филму: сад је отишао човек у СДК, министарство је уплатило, није уплатило. Ипак јесте — ух, дивно! Е, али нема СДК пара, шта ћемо сад? Чекамо да се паре одштапају. Док те паре стигну то није пет марака него три марке. Е, сад са тим динарима који вреде три марке трчимо код дилера да их заменимо или да купимо кафу или нешто друго, да те паре не, би начисто пропале. И оно што ја покушавам, што наравно, није никакво решење, јесте да се издвојим колико

могу из тога, да не дозволим да ме тај систем понизи. А то што могу да радим јесте да се свађам у банкама за свој новац, знају ме већ тамо, кад ме виде диже им се коса на глави. Само зато што тражим оно што је моје. Али, у овом изврнутом систему, то што ја тражим само оно што је моје, делује као побуна. Међутим, ви то можете да препоручите само онима који имају довољно самосвести и куражи, а то немају сви. Зато неки људи који су чврсти и у логору нађу свој смисао. Тако су неки психолози, мени је то велика поука, и у логорима писали књиге. Ја исто тако покушавам.

Навише се бојим тога да и мени сутра буде све нормално, па да и ја чекам покуњено у банци да неко уплати новац да би они мени дали — две марке. Или да стојим у том реду и да мирно чекам, па ако не добијем хлеб у њему, трчим даље за камионом до следећег реда — то је чист надреализам. Као у филму „Ко то тамо пева“, тако и ми трчимо за камионом који носи хлеб. А кад прихватите да је то нормално, онда је ту крај.

Пише:
Коста ЧАВОШКИ

ПОЛИТИКА ПРЉАВИХ РУКУ

Говорећи о последњој одлуци Главног одбора Српске либералне странке да не изађе на предстојеће изборе од 19. децембра, Милан Божић је добро запазио да је расцеп до којег је том приликом дошло „више него суштински“; „ради се о спору око будућности српске политичке сцене“.¹⁾ Реч је заправо о пристајању и непристајању на непоштене и неправне изборе и о давању или ускраћивању легитимности постојећем режиму Слободана Милошевића. При том је избегао да одговори на пресудно питање с којим смо сви у овом часу суочени — питање да ли ће предстојећи избори уистину бити поштени и равноправни. Јер, ако ће то они заиста бити, онда на њих треба изаћи; ако, пак, такви неће бити онда их ваља бојкотовати.

Милан Божић не одговара на ово чињеничко питање које има одговарајуће моралне импликације, јер би онда био принуђен да изрекне свој суд не само о политичкој целисходности већ и о моралној исправности одлуке оних странака које су похрлиле на изборе. Уместо тога, он из чињенице да су скоро све важније странке, сем Српске либералне, већ одлучиле да на предстојеће изборе изађу, прећутно изводи закључак да таква одлука више није спорна. И што је још горе, њега не занима како ће проћи странке које излазе на изборе, већ се једино бави судбином Српске либералне странке која на те изборе неће изаћи. Тиме је она — објашњава Милан Божић — извршила колективно самоубиство, одрекла се борбе за учешће у власти и свела себе на политички клуб, додуше угледан и добар, за ширење демократских политичких идеја.

Чудно је, међутим, да се Милан Божић тако помно бави скорашњим догађајима у Српској либералној странци, које је и сам назвао „буром у чаши воде“²⁾ и судбином странке која је — како је то недавно изјавио — „под озбиљном онтолошком сумњом“³⁾ — сумњом да ли као ентитет уопште постоји или не постоји. Објашњење таквог Божићевог поступка је једноставно и садржано је у моралној нелагодности коју само присуство Српске либералне странке на политичкој сцени Србије изазива у вођама оних странака које на предстојеће изборе излазе. Својом моралном чврстином и доследношћу, Српска либерална странка је оваплоћење оног **супротстављеног другог**, то јест упозорење и опомена да се приликом доношења одлуке о изласку на изборе могло поступити и другачије. И зато је Милан Божић, као новопечени посланички кандидат, узео на себе да тај мо-

У свом недавном интервјуу „Српској реч“, Милан Божић је на јасан и допадљив начин формулисао политику која ће и њега и највећи део српске опозиције извести на предстојеће изборе. То је политика непрестаног попуштања, довијања и сналажења.

рални углед Српске либералне странке разори и сведе на пуку бизарност и тако рећи занемарљиву величину.

ПРИЗНАЊЕ ЛЕГИТИМНОСТИ РЕЖИМА

Да се зауставио само на извршењу овог задатка, Милану Божићу не би се могло много замерити. Питање величине и важности неке странке јесте чињеничко питање; и у тој ствари он је и те како позван да процењује и закључује. А није ни zgodно да се челници странке, чија се величина и снага процењују, бусају у прса и тврде да им је чедо које су створили напредно и велико. Милан Божић се, међутим, упустио и у једно правнофилозофско питање које је одувек изазивало велике недоумице — питање начина на који се признаје легитимност постојећег режима.

Поводом захтева Српске либералне странке да се, уместо редовних, распишу избори за Уставотворну скупштину, чиме се оспорава легитимност важећих, а очигледно наметнутих устава Србије и такозване треће Југославије, Милан Божић се подухватио да докаже како и челници Српске либералне странке прећутно признају све институције постојећег режима. „Замислите“ — вели Божић — „да ви браните та начела да нећете на изборе које је организовао овај систем, јер не признају институције овог система **када користите водовод** (ваздух је сметнуо с ума — напомена К. Ч.), **струју, венчанице, крштенице, новчанице**...“⁴⁾ Тако испада да ако пијете воду из београдског водовода — а коју би другу ако нећете да умрете од жеђи — тиме прећутно признајете једну институци-

ју режима; а ако њу признате, онда морате признати и изборе које тај режим по властито нахођењу организује.

Овом приликом Милан Божић је сметнуо с ума разлику између нужности и слободе. Када су у питању вода и водовод, ту нема избора, бар не у Београду. Стога би казивање да узимање воде из водовода представља признање легитимности режима било као кад би рекли да је неки осуђеник на смрт у Стаљиновом Гулагу прећутно признао тај режим тиме што је пио воду у својој ћелији пре но што су га одвели на губилиште. Уз то се сматра да би обављање приватних послова у оквирима важећих **неполитичких** закона, као што су венчање, крштење или куповина хлеба и сира, не представља никакво признање **политичког** режима као таквог. Са изборима је битно другачије. Они су **политичка** институција и излазак на њих није **обавезан** већ је сваком остављено на вољу да о томе сам слободно одлучи. Ако на њих изађе, он тиме признаје њихову легитимност, као и легитимност режима који их је организовао; ако то не учини, онда то признање ускраћује ма колико при том пио воде из београдског водовода и држао у цепу безвредне новчанице.

ЗЛИ ПРОРОЦИ

За Милана Божића неизлазак на предстојеће изборе је и осетљиво морално питање. Јер, ако 99 одсто опозиције излази на изборе, онда ће, по Божићу, они који их бојкотују провести следећих 40 дана до избора „молећи Бога да Слободан Милошевић катастрофално порази опозицију, јер ће СЛС бити у праву само у случају да опозиција прође горе него прошли пут, или исто“⁵⁾.

Зар Милан Божић заиста мисли да су челници Српске либералне странке толико злуреди да једва чекају да Слободан Милошевић победи да би они били у праву? Пре ће бити да се и они, попут самог Божића, баве предвиђањем и да процењују да, због владиног монопола над државном телевизијом, опозиција нема много изгледа да победи. То је као кад потврдите да неко ко вам је мио и драг болује од тешко излечиве болести. Овај индикативни суд нема никакве везе са вашим жељама и надама. Разум вам при том говори да су изгледи за победу над тешком болешћу врло мали, али у вама гори жарка жеља да се то предвиђање не оствари. Да тако је ваља и са челницима Српске либералне странке. Или се можда само онима који против свога уверења изађу на изборе може веро-

вати да нису зли пророци који једва чекају да Слободан Милошевић и његова странка победе.

Изгледа, међутим, да чак ни победа на изборима не би опозицију довела на власт. „Ми чак и да добијемо на изборима“ — вели Божић — „сигуран сам да нам они не би предали власт. Неретко се дешавало у Латинској Америци да опозиција добије на изборима, а они их похалпе пре него што уђу у Скупштину. Ово је типична Латинска Америка и ја уопште не видим разлога да они нама препусте ту власт, чак и ако добијемо на биралиштима.“⁶⁾ Па ко је онда зао пророк — челници Српске либералне стране, или Милан Божић? Чак би за самог Милана Божића изгледа било најбоље да опозиција буде поражена, а да при том у Београду освоји бар шест посланичких мандата. У том случају, за разлику од велике победе опозиције, која би довела до државног удара, Милан Божић би, као шести на листи, безбедно ушао у Скупштину а да претходно не буде ухапшен.

СМИСАО И СВРХА ПОЛИТИКА

Божићева критика доследности и моралне чврстине Српске либералне странке, а нарочито његово сналажење и довијање, постају много јаснији када се размисли његово поимање међусобног односа политике и морала. Приликом решавања овог одсудног питања он се угледа на Зорана Ђинђића који вели: „Онај ко хоће да се бави моралом нека иде у цркву, а не да се бави политиком.“⁷⁾ (Милан Божић наравно није могао знати да ће на предстојећим изборима Ђинђићева крилатица бити „поштено“!!!). Такав радикалан раскид политике и морала веома добро изражава већ озлоглашени макијавелистички став да онај који хоће да освоји власт, или једном освојену власт што дуже задржи, не треба да води рачуна о својој савести, ако уопште има савести. Сам Макијавели је овакво поступање, које може бити крајње нечовечно и сурово, допуштао само оним великим јавним личностима које стреме стварању једне нове државе, рецимо уједињене Италије, или утемељењу једног новог поретка, а не неком ситном шићарији који би да се домогне посланичког места у Скупштини. Отуда се, по Макијавелију, недостојно и неморално поступање може оправдати само ако је у служби неког великог државног циља. Обичан свет на то, међутим, нема право, па треба да се држи и вере и морала свега онога чега су велики државници и политичари поштеђени.

Истину за вољу, Божић и није за неке веће потезе у политици од којих се диже коса на глави, већ за ситнија довијања и сналажења. Како су састављачи Делосове изборне листе по сваку цену желели да се на њој нађе и име Српске либералне странке, Милан Божић није могао добити место на тој листи само као угледни појединац већ једино као представник једног дела ове, по свему судећи, угледне странке. Зато је наврат-нанос састављен и објављен списак чланова фракције Српске либералне странке на челу са Миланом Божићем. А када је изборна листа за Београд коначно састављена са именом Милана Божића на шестом месту, он је не трепнувши изјавио: „Лично сам против стварања фракције, јер мислим да нека организациона форма није неопходна. Прво, прављење фракције вуче ка расцепу и прављењу неке друге странке.“⁸⁾ Тако је оставио на цедилу и своје истомишљенике који су зарад његовог кандидовања направили фракцију.

Најдалекосежније су практичне последице које ће снаћи опозицију ако буде следила ову политику непрестаног попуштања, довија-

ња и сналажења. Како, по Божићу, није могуће да већ на овим изборима дође до смене на власти — јер нам они, чак и да победимо, не би предали власт већ би нас похалсили — једино чему се опозиција може надати јесте „да они полако губе власт из године у годину. Ове године мало да се окрње, а оне следеће да приме нешто мало опозиције у владу да би забашурили своју кривицу и неког другог увукли међу саучеснике, па тако миц-по-миц да им опозиција дрпа фрагмент по фрагмент, да би на крају ушла у поделу власти са њима и евентуално победила.“⁹⁾ Тако се могућна смена одлаже за неку далеку и срећнију будућност до које ће ионако доћи будући да ни Слободан Милошевић није бесмртан; али се истовремено оправдава излазак опозиције на изборе зарад неколико десетина места у парламенту.

С КИМ СИ ОНАКАВ СИ

Таман смо помислили да ће нам та лепша и срећнија будућност, без социјалиста и Слободана Милошевића на власти, једног дана ипак доћи, кад — не лези враже, ни она није ни тако лепа и срећна како смо се у првом тренутку понадали. „На жалост“ — вели Божић — „с ким си онакав си“. Временом ће опозиција постати врло слична онима са којима у том куплерају.¹⁰⁾ Другим речима, када после дугог периода понижавања, попуштања и довијања једног далеког дана опозиција ипак дође на власт, она ће већ толико бити изопачена и искварена да се више неће разликовати од оних које на власти смењује. Тиме је Милан Божић изрекао једну далекосежну истину: човек не може учествовати у прљавој ствари — нечасним изборима и парламенту (Божић би рекао: куплерају) који из таквих избора проистекне — а да и сам не буде прљав. Отуда је политика поступног саобраћавања са сликом и приликом тренутних властодржаца — политика прљавих руку и квариња карактера. Од тога ће они који ту политику следе неку вајду и имати; али народ никакву. Јер, када једног дана таква опозиција и дође на власт, она ће бити толико изопачена и искварена да се више неће битно разликовати од оних које смењује.

Наука који следи је очигледан: политика непрестаног попуштања и понижавања и поступног саобраћавања опозиције са наметнутим обрасцима политичког понашања и дело-

вања не може довести до битне промене природе постојећег поретка, већ само до смене једних лоших управљача, другима који ће можда бити још гори. На жалост, нема нам избора — уверава нас Божић — јер политика је по својој природи дијаболска и нико у њу не може ући а да не поприми нешто од врага или Сатане.

Милану Божићу се сигурно не може порећи искреност (о досетљивости и оштроумности и да не говоримо) и у том погледу он се битно разликује од других опозиционих вођа који такође знају шта раде, али то вешто привикавају изјавама да је победа опозиције на домаку руке и да ће већ сутра бити боље само да они дођу нма власт. Чак бисмо се могли сложити с његовом тврдњом да политика има нечег демонског у себи и да је тешко учествовати у њој а остати потпуно чистих руку.

Политика, међутим, не крије у себи само зло — како то мисли Милан Божић — већ и могућност добра, наравно под условом да се том циљу смишљено и упорно стреми. На недавном састанку челника Српске либералне странке са представницима Клуба младих либерала, један припадник овог Клуба, који се залагао за излазак на предстојеће изборе, „изненадио“ је своје старије саговорнике оном уобичајеном кафанском изреком: **политика је курва**. На то је Никола Милошевић хитно узвратио: **али то не значи да и ми треба да будемо курвари**. То је онај делатни морални став захваљујући којем политика може довести и до неког бољитка за народ и учинити нас бољим него што би иначе били када бисмо без отпора на све пристајали.

НАПОМЕНЕ

- 1) Српска реч бр. 85 од 22. новембра 1993.
- 2) Ibidem.
- 3) Борба од 17. новембра 1993.
- 4) Српска реч бр. 85 од 22. новембра 1993.
- 5) Ibidem.
- 6) Ibidem.
- 7) Ibidem.
- 8) Ibidem.
- 9) Ibidem.
- 10) Ibidem.

ПОКРАДЕНИ ИЛИ ПОХАПШЕНИ

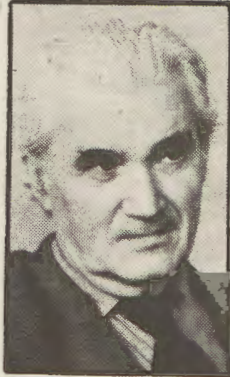
Интервју господина Милана Божића, објављен у прошлом броју „Српске речи“, посвећен је добрим делом Српској либералној странци и мени лично, па ме то обавезује да се овога пута латим пера зарад полемике са једним доскорашњим чланом руководства СЛС и то на страницама листа чији сам редовни сарадник не од јуче. Чиним то без неког нарочитог задовољства, али и без икаквог разлога за нелагоду било које врсте, јер нити сам ја тај који је расправу отпочео нити сам ја тај који је у „Српској речи“ тој расправи толики простор уприличио.

Осврћући се на Одлуку Главног одбора СЛС да на изборима не учествује ако се претходно не распишу избори за уставотворну скупштину, које би организовала политички неутрална, прелазна влада, господин Божић закључује да то значи да Српска либерална странка никада неће изаћи на изборе јер је вероватноћа да се Уставотворна скупштина сазове једнака вероватноћи да однекуд с неба слете марсовци и смене Слободана Милошевића.

Кључна реч у овој „аргументацији“ господина Божића — без сумње је реч „никада“. Ако господин Божић доиста сматра да садашњи режим у Србији никада неће бити замењен неким другим, демократским режимом, односно ако сматра да је вероватноћа за тако нешто равна вероватноћи да марсовци помере Слободана Милошевића с места на коме се налази, онда је свакако тачан и његов закључак да СЛС никада неће изаћи на изборе. Ако, међутим, српски политички поредак и његов лидер нису вечити јер вечит је само Бог и грађа од које је сачињен космос, онда се и за Српску либералну странку не може рећи да никада на изборе неће излазити већ само да неће никада учествовати на неравноправним, недемократским изборима које организује ова власт.

Самим тим, отпада и закључак господина Божића да СЛС није политичка странка, већ политички клуб за ширење демократских начела. Странке свакако постоје да би на изборе излазиле, али ваљда не постоје једино зато да би излазиле, јер на оне изборе на којима је већ унапред јасно да ће на њима изгубити.

Дефиниција политичких странака коју нам господин Божић нуди у најмању руку је крајње занимљива а у сваком случају потпуно оригинална. За господина Божића политичке странке могу бити само оне странке које увек и свагда излазе на изборе под било каквим условима, а поготову под оних који су за њих потпуно неповољни. Оне пак странке које на изборе излазе под демократским условима, као што је то рецимо случај са странкама у Енглеској, Француској или Шведској, по мишљењу господина Божића нису никакве странке него, како би он то рекао, политички клубови за ширење демократских начела. Према томе, СЛС не постоји зато да на изборе не иде, већ зато да на изборе иде тек онда када се у овој земљи стекну услови за равноправно, демократско изборно такмичење, а так-

Пише:
Никола МИЛОШЕВИЋ

вих услова ће сигурно бити ма шта о томе господин Божић мислио.

Још је занимљивије то што господин Божић, залажући се за то да опозиционе странке на изборе изађу, изјављује, упоредо с тим, да је данашња Србија „типична Латинска Америка“ и да он сматра да владајућа странка неће пропустити власт опозицији чак и да опозиција на изборима однесе победу. „Ако уоче да смо мало прекардашили са гласовима — каже господин Божић — покрали би нам док сабирају, а ако би било сувише много гласова, па не би успели да покраду, они би нас или похапсили или завели неко ванредно стање“. Ако добро разумем ову прогнозу господина Божића, испада да он српску опозицију позива да изађе на изборе, упркос томе што је по њему сасвим извесно да ће опозиција на њима бити покрадена, а у случају да то не успе и ухапшена.

Одиста сјајна препорука за излазак на изборе.

Господина Божића би после ове прогнозе требало на сваки начин изабрати за портпарола ДЕПОС—а, с тим да на ксчференцијама за штампу позива српску опозицију да се на изборима појави са образложењем да је после тога чека или да буде покрадена или да буде ухапшена.

Додуше, господин Божић ипак оставља мало наде за српску опозицију, ако не на овим а оно на неким другим изборима, али разуме се под истим националбољшевичким режимом. За почетак, у овој години би по мишљењу господина Божића власт у Србији требало мало окрњити, с тим да се следеће године „нешто мало уђе у владу“ и да се тако „миц по миц“ уђе и у поделу власти а можда евентуално и победи.

Невоља је, међутим, у томе што господин Божић нигде није објаснио како ће то један по њему типично латинско, амерички режим, који нема намеру да опозицији препусти кормило власти чак и ако она изборе добије, допустити тој истој опозицији да власт са њом дели или да је у њену корист изгуби.

Ово су само неки бисери у низу аргумената што их господин Божић у свом интервјуу пласира, а сад ево једног правог правца дијаманта. Господин Божић наине изјављује да ће опозиција, служећи се већ поменутом „миц по миц“ тактиком на крају постати „врло

слична онима са којима у том куплерају учествује“. То је трагедија сваке политичке сцене, сетно закључује господин Божић.

Ствар је, међутим, управо у томе што то није трагедија сваке политичке сцене већ само оне на које се ми овде данас у овој земљи још увек налазимо. Господин Божић је по свему судећи политичку сцену Србије побркао са политичким сценама Енглеске, Француске или евентуално Шведске, па једино ако ту његову оцену прихватимо можемо прихватити и његову аргументацију.

Међутим, сама слика куплераја, којом се господин Божић служи, по себи врло zgodно дође. Дугорочна перспектива коју Милан Божић отвара српској опозицији на основу миц по миц тактике још је изгледнија од оне краткорочне. По господину Божићу, српска опозиција може дакле рачунати да подели или освоји власт на неки дуги рок само ако постане „врло слична“ онима који сад у својим рукама ту власт држе.

Према томе, што се господина Божића тиче, пред опозиционим странкама у Србији отварају се две скоро подједнако сјајне перспективе: да на кратак рок буду покрадене односно похапшене, и да на дуги рок постану врло сличне данашњим српским националбољшевицима.

Али да се вратимо оном zgodном поређењу са куплерајем. Ако бисмо се и ми послушили поређењем господина Божића могли бисмо рећи да његово виђење избора подсећа на неког мушкарца који сматра да су прави мушкарци само они који своје природне потребе обрађују у куплерајима. Све је дакле у основи прилично једноставно. Само, ако господин Божић мисли да политичке куплераје ваља редовно посећивати а не избегавати, нека му буде, али нека онима који друкчије мисле не приписује због тога недостатак поли тичке мушкости.

И на крају само још једну напомену у вези са изјавом господина Божића да он лично не би могао да проведе никољданско вече молећи бога да Слободан Милошевић ујутру има што више гласова“.

Не знам где је ико од челника СЛС молио Бога да Слободан Милошевић на предстојећим изборима што боље прође. Напротив, сви ми молимо Бога да опозиција на тим изборима освоји већину у парламенту, али молимо Бога исто тако и да опозиција на тим истим изборима не буде покрадена или сачувај Боже ухапшена. Али једно су наше побожне жеље, а друго је нешто политичка стварност у којој живимо и онај ко у ту стварност упире прстом не чини то зато што му се она допада, већ зато што разликује оно што је пожељно од оног што је могуће. А ако бисмо хтели да полемишемо на начин господина Божића могли бисмо му узвратити следећим за његову сопствену логику карактеристичним питањем: Није ваљда да ће Милан Божић провести никољданско вече молећи Бога да Слободан Милошевић опозицију покраде односно да је ухапси, само зато да би се његова прогноза обистинила.

ПОСТАЋЕ ДОСАДНИ

Зашто Вас нема ни на једној Депосовој листи кандидата за народне посланике?

Академик Милошевић у „Политици“ од 25. новембра увреде и приземан политички речник којима се служио на седници Главног одбора СЛС 5. новембра 1993. године сматра критиком, уз напомену да ја полазим од тога да ме неће увредити и понизити „само онај ко дели његове (моје) политичке процене“. Срамно. Можда и не. Свакако зависи од васпитања, знања, политичке културе и стечених навика оних који процењују и оцењују такве ствари. Има их који су добро научени да је свако средство у политици дозвољено. Наравно, условима неког другог, сада само повампиреног времена.

Врхунац је тврђење, изречено још на седници Главног одбора СЛС 5. новембра 1993. године, о извесним миразима и миразцима које тражи млад и полетан женик г. В. Драшковић. Поштој опскурности, М. Божић и ја требало је да донесемо Депосу у мираз Српску либералну странку (?) Утаначена је и награда: мандати у будућем парламенту. Изгубивши угледни мираз, женик, г. Драшковић, је смањио награду. Дао је само један мандат који је припао упорнијем и ефикаснијем Божићу. Ја сам остао кратких рукава, па се зато сада, како би Лале рекле, једим.

Врхунац конфабулације и неистина.

Депос ми је понудио да заузем веома високо, можда и највише место на кандидатској листи у изборној јединици Крагујевац. После седнице Главног одбора СЛС 5. новембра 1993. захвалио сам се на почастима, објаснивши да је и за Депос и за мене лично најцелесходније да се не кандидујем. Коректни партнери из СЛС, чије је стварање СПО итекако помогао, једини он, не би бирали средства да омаловаже изборни напор демократске коалиције, што и иначе здушно не, прижељкујући и као нови богомољци молећи се усрдно да њихов „најљући“ непријатељ, СПС, што катастрофалније порази опозицију (?). Г. Драшковић ми је одговорио: „Ако, кад ниси хтео да дођеш код нас“. Свакоме је из овога јасно да он није тражио СЛС, већ мене. Све ово није утицало на место М. Божића на листи у Београду.

Уз име СЛС увек се везује термин „мала и угледна“. Зашто долази до сукоба баш сада, када се на опозицију апелује да се уједини?

Овакво понашање председника СЛС и председника Главног одбора није тешко објаснити. Они су странку изградили као тоталну установу, како то одређује Гофман. Реч је о установама какве су концентрациони логори, робијашнице, касарне, душевне болнице, манастири, интернати. Ту се намеће беспоговорно воља „одозго“. Ове установе окружују своје становнике, овде треба читати, чланове, у готово апсолутном смислу пресецајући све

Др Владан Васиљевић демантује да је приликом „деобе мандата“ у републичком парламенту остао кратких рукава

Разговарао: Александар ЦВЕТКОВИЋ

њихове везе са спољашњим светом. Све активности су строго програмиране (СЛС се у одлуци о неизласку на изборе позива на свој програм) у складу са правилима које намеће највише место. У тоталним установама, како запажа Лаинг, влада атмосфера која „излуђује људе“.

Да ли досадашње активности СЛС веома упечатљиво дочаравају овакве организације и њихово вођење? Мислим апсолутно да. Одмах напомињем да то није кривица чланства, већ отуђење самовоље групе која је сама себе одабрала и наметнула у смислу онога „одозго“. По много чему то јој и није било тешко да постигне.

Какве би последице по странку могли имати ови догађаји?

Желео сам само једно: да Странку чији сам члан сачувам од пропадања, заједно са не малом фракцијом које се и даље бројно ојачава и има смисла за политички прагматизам. То сам радио без икаквог личног интереса. Предочио сам на једином састанку коме сам присуствовао, 3. новембра 1993. г. у

Председништву СПО, да ме не занимају мандати и проценти, већ превасходно моћна опозициона група која ће бити заиста конкурентна на изборима 19. децембра. Остајем при томе и даље ћу учествовати у напорима у том правцу, наравно као појединац, са сопственим ставовима које нисам жртвовао правилима игре у тоталној установи, нити ћу тако нешто икада учинити. Веома ми је жао што ће после 19. децембра 1993. СЛС постати лош дебатни клуб, проигравши због самовоље самозванца огромне политичке изгледе које је имао у групацији раније и садашњег ДЕПОС-а. Испразна конференција за штампу, уколико буду некога уопште интересовала, биће све пре него тзв. јавна савест. А. Франс је својевремено, враћајући се са неке од представа „Хамлета“ поручивао: „Спавајте мирно! љупки кнеже“. Либерални кнежеви неће због сопствених немира моћи ни то, иако им једино такво решење преостаје. А у тим немирима вероватно ће досађивати још многим неистомишљеницима и бити досадни и предосадни изгубљеном, унезвереном народу, чије бриге никада нису сазнали као што никада нису умели да у дијалогу чују другог, осим себе. Немам илузија да ће они и даље веровати да воде велику политику. Поред свих испразних луксуза које себи дозвољавају, зашто не би дозволили и тај? Благо онима који могу и тако. Само ипак нека не забораве да у томе има итекако себичности која ни код кога није била сматрана врлином. Ако би желели да потраже нека друга решења, могла би им се догодити да се изгубљено време свесних заблуда не може ни по којој цену и никаквим средствима надокнадити.

Какав је тренутно Ваш статус?

Још увек сам члан СЛС. Сматрам да је то фарсично. Они који су ме понижавали вероватно би желели и даље да им се за то укаже прилика. Реч је о нагону уништавања неистомишљеника, измишљању непријатеља као битном предуслову преживљавања. Председник Главног одбора СЛС је писац познате студије „О непријатељу“. Зашто не би и у пракси проверавао своја теоријска знања? Ја са своје стране, по неким моралним постулатима, не видим никаквог разлога да их оптерећујем својим присуством међу њима, после свега што су о мени неистинито изговорили, као и да им изађем у сусрет да се поново иживљавају. Растајемо се. По мени као некадашњи посленици на истом послу који се нису до краја разумели, по њима не знам како: судећи по образу тужно вероватније него коректно. Наравно могућа су и чуда ма колико да у њих не верујем. Та чуда односе се на начин растајања, никако на евентуално остајање.

ПОМЕРАЊЕ ГУЗЕ

У протекле две седмице наш Вођа се није појавио пред ТВ камерама, јер није имао шта да нам каже. Зато је за Милорада Вучелића, који је имао да каже РТВ Ревизији „Телевизија јесте један од стубова српског народа и она тај задатак часно обавља“, важило правило „где Вођа стаде, ти продужи“. Вучелић је „дигао из мртвих“ Небојшу Човића, добро га упосливши у бесплатној ТВ кампањи — СПС против непријатеља српског народа, увученог у редове Градског саобраћајног предузећа. Човић, паметан као и сви млади социјалисти, посаб је обавио часно и детаљно. Како су избори близу, само један дан му је био довољан за утврђивање опозиционог деловања у ГСП-у, те о путовању неких људи из Независног синдиката те куће, у Рим о трошку „Сорос фондације“. Седамдесет одсто неписмених Срба, научених на прочанствима Миље Вујановић, сами су извукли закључак да је „Сорос“ изведена реч од именице Сотона. Човић је, за разлику од Сотоне, остао достојанствен, није желео обнародовати да је у преврнутом трамвају код Сајма био опозиционар — камикса, те, да опозициони прваци имају тајне, ноћне састанке у гаражама ГСП-а, где уз вербално блажење Милошевића, буше аутобуске гуме и ломе троле.

Иначе, тв-гледалиште је присуствовало историјском чину обећања друга Човића, да је и сам спреман, макар једном, ући у опозициони аутобус, уколико ће то пресудити победу миле СПС у децембру. Због психофизичке припреме за тај чин, Човић није стигао на „откривање“ другог, великог непријатеља српства. Част је припала другом Вучелићевом болиду да изравно сними распакивање мрског рото-папира, спремног уступити своју белину непријатељима у „независним медијима“.

У складу са прописаним условима око предизборне трке, коментатор Дневника, извесни Стефан Грубач, „опалио“ је по Вуку Драшковићу и Весни Пеших. Гледаоци тврде да је Грубач грубо рекао да се за њих не сме гласати. Упорно гледајући суботње „Дневнике“, ја тог Грубача нисам ни видела, ни чула. Што би рекли, можда је фатаморгане. Бавећи се превршише том фатаморганом, задсвољени и задојени конзументи „Дневника“, нису уочили како је изостављена вест о лекарима опозиционарима, јер да су дотични социјалисти не би хлеб сваки дан поскупуљивао.

Захваљујући „богатим дневницима“, ЗИП је прошао готово незапажено. Страх ме је, ако победе социјалисти, уредник, Симо Гајин ће се осушити од старости пред ТВ камерама, а његова лобања и даље ће клеветати. Гајина може заменити новинар Марковић, који је у ЗИП-у имао прилог о „расрбљеном и размостареном Мостару“. Дотични новинар је све лепо обрадио, од историје овог бившег града, до његових непријатеља Хрвата и Муслимана, само се није сетио, јер то је ваљда и

небитно, колико је житеља, без обзира на националност, изгнуло. Ако Марковић постане уредник ЗИП-а, можда ће направити прилог о Вуковару, само да прикупи податке ко га је разрушио.

„Минимаксовизија“ и „Блиски сусрети“ на ТВ Политици, све више личе, иако Мића скоро није имао тако шармантну гошћу као Миру Бобић, а она још није почела да чита „вести са телефакса“. Небојша Пајкић, као гост „Блиских сусрета“, обраћао се искључиво Исидори Бјелици, трудећи се открити све оно што до сада нису успели заједно. Господин Бокан био је много разумљивији гледалишту, поготово што је махао рукама као бели орао крилима. Његов задатак био је у изговарању чудесне поруке др Жарку Кораћу: „Опет имате логичну недоследност“.

НТВ Студио Б је онима који се уопште сећају те станице, понудио за истим столом Перчевића, Петровића, Шешеља, Гајића и Ђинђића у окриљу „Српског националног питања“. Доминирао је Војвода Шешел, мирно седећи поред члана СПО-а, а не вадећи зарђалу кашику. Говорећи о „цивилизованом европском народу“, прогласио је Милошевића „главним криминалцем“ у земљи Србији, који зна да председник Владе, Шаиновић, краде паре преко приватне фирме „АТЛ“. Шешел је што се каже, померао гузу нежном Перчевићу, који је мало викао, стењао и муцао. Уз све те пропратне радње, изговорио је „наш народ трпи, али зна зашто, јер на скоро свим територијама где живе, Срби имају право на самоопредељење“. То је аргументовао следећим речима: „Имамо јединствену фудбалску лигу, јединствен ТВ програм, а имаћемо и јединствену привреду и све остало“. И сам Перчевић би остао једин-

ствен да се није уплео у причу о газда Језди, признајући да је СПС вратила „Југоскандику“ двеста хиљада немачких марака. Но, можда ће се Језда предомислити и те новце уложити у јединствену, српску фудбалску лигу, а фудбал је наше национално благо.

Порука личне природе за господина Гајића гласи — зашто се у емисији нисте изборили за више од десет реченица, зашто нисте заблестали као пар вечери пре емисије на једном рођендану? Бољи сте од свих, а то нисте показали.

У другом НТВ „Изборном пакету“, са темом „Међународни положај Србије и Југославије“, срели су се Кршљанин СПС, Комненић СПО, Кузмановић ДС и Батић ДСС. Зоран Кршљанин ишао је утабаним Перчевићевим стазама, па испричао: „Вук Драшковић је поништио позитиван став Америке о уједињавању свих српских земаља... међународна заједница је признала своје грешке... интерес народа је најбитнији и зато сви грађани стално гласају за СПС... Најбољи коментар је и најкраћи, а стигао је од Милана Комненића: Господин Кршљанин је неук циник“!

Са новим изборима испливао је поново на површину и новинар НИН-а, Рајко Бурђевић. Као новинар-гост појавио се у „Изборној трци“ Студија Б. Иако је у тој емисији доминирала Сандра Јанковић, видевши да долази десет минута Бурђевићевих, ја сам, као сваки добар ТВ критичар, отишла на спавање, са жељом да се после 19. децембра мој сан не претвори у вечни.

УВЕК ПРОТИВ

Кoliko је лако разумети погрешно мишљење једног човека, толико тешко, ако не и немогуће, је разумети погрешно мишљење и држање већине једног народа.

Имам на уму схватања и држање Срба, нарочито Срба у дијаспори, у односу на догађаје последњих неколико година на просторима бивше Југославије.

Ако су се Срби морали нечему научити на основу сопственог искуства последњих неколико деценија, чак и ако би хтели да занемару искуство целог света, то је да од комуниста не могу очекивати ништа добро.

Требало је да прође неколико година после смрти Јосипа Броза да би већина Срба схватила да је он био највећи српски непријатељ.

Нема сумње да Србе очекује отрежњење на исти начин у погледу недемократски и нерегуларно изабраног председника Србије Слободана Милошевића. Стварно, све већи је број оних који сматрају да је он најодговорнији за данашњу српску несрећу. Али, зар је требало да нам се деси све ово што нам се десило да би схватили ко је Милошевић? Зашто смо поверовали да се он, до јуче највећи противник национализма, бори за српске националне интересе? Зашто смо поверовали да је од комунисте напрасно постао демократа, уместо да га ценимо по његовим (зло)делима? Зашто смо се ухватили на отрцану комунистичку паролу да је за наше недаће увек крив неко други — у последње време цео свет? Како је могуће да нисмо могли да схватимо да је његов основни циљ одржавање на власти и борба за сопствене интересе и интересе клике око њега окупљене? Како смо могли да поверујемо да, пут у добро води преко злодела? Зашто и данас верујемо да је један комуниста бољи од другог?

Шта је узрок оваквом схватању и држању Срба?

Сигурно је да је живот у такзваној социјалистичкој Југославији учинио своје. Парола „снажи се“ значила је лажи, подвали, укради, али и много горе: живи на туђ рачун; гледај своја посла, не замери се власти, жртвуј ако треба и своје најближе да би теби било добро; не размишљај — за тебе други мисле, имати сопствено мишљење може да буде опасно; буди животиња, бескичмењак, важно је да преживиш. Треба ли се чудити што данас Срби преживљавају, уместо да се боре за бољи живот?

И тако, прво се научиш да лажеш, онда се навикнеш да ти лажу почнеш да верујеш у лажи, изгубиш везу са стварношћу, престанеш да правиш разлику између могућег и немогућег, штавише одушевљаваш се глупостима, на крају ти је сасвим нормално да те воде не-

**Др Светислав Пауновић,
председник ЦУ СПО у Америци**

урачунљиви, неспособан да увидиш да те воде у пропаст. Сходно овоме, било је „нормално“ што су многи Срби били равнодушни — добар број се чак одушевљавао — када су комунисти говорили да ми можемо против целог света, призивали санкције, када је малолумни Бранко Костић говорио да можемо да пасемо траву а Шешел да нам бензин није потребан јер имамо коње. Треба ли се чудити што многи верују „вестима“ са телевизије, што су неспособни да схвате да све што долази са телевизије има за циљ да обрлати гледаоце и учврсти позиције комунистичких властодржаца?

Без обзира на све, добар је број оних који увиђају одакле зло долази. Нормално би било очекивати да је њихов број далеко већи од броја оних који и данас подржавају властодршце. На жалост, међу овима је доста оних чија су схватања и држање у раскораку: они схватају да су комунисти, пре свих Милошевић, одговорни за српску несрећу, али одбијају да помогну опозицији, чак им је „тешко“ да се изјасне да су на страни опозиције. Главни разлог, за многе од ових и оваких, је страх од власти. Не без разлога, јер имају посла са влашћу која кроји законе према својим потребама и која се ни таквих закона не придржава. Овај страх је мало теже разумети међу Србима који су од те власти удаљени десетинама хиљада километара.

Чудно, али има и таквих којима није јасно ко представља праву опозицију комунистима. А ствар је тако проста; треба само видети која странка је три у оку властодршцима, на кога се телевизија, дакле власт, највише обрушује, којој странци припадају људи који се пребијају, затварају, прогањају, убијају.

Не знам шта да мислим о људима који су, наводно, против комунистичког безумља, али који „не воле ни Вука“ (Драшковића). Дакле вољу странке која се против овог безумља бори. Они ми личе на болесника на самрти који одбија да узме спасоносни лек, јер му се не допада боја пилуле.

Има људи који ће увек бити за власт, без обзира ко је на власти, што говори понешто о њиховом карактеру, али многи од ових не знају шта реч карактер значи.

Има и незаинтересованих јер — њихова кућа не гори. Очекују ли ови да им неко помогне кад њихову кућу пожар захвати?

О људима који су и данас присталице властодржаца, углавном из личних и, што је

још трагичније, ситних интереса не желим да говорим.

Ова „изгубљеност“ међу Србима није ограничена на просечног човека.

Владика Атанасије Јевтић, кога иначе веома ценим (ко га не би волео после онога: „Слободан Милошевић је зао човек, што пре оде, то боље за српски народ“), критикује јавно Вуков план за решење босанске трагедије. Које ово, осим властодршцима, користити? Присталице режима на власти из Чикага су, дабоме, ишле за сходно да Владикину критику, која је објављена у новинама, умноже и растуре. Није ли поштовани владика могао да позове Вука и о ономе што га тишти са њим поразговара?

Господин Коста Чавошки у свом чланку „Маска за Цезара“ (Српска реч бр. 83,25. окт. 1993), упоређује „ваљани демократски поредак“ са поретком у Србији и критикује Вуков став у вези са гласањем о неповерењу влади. У Србији не само да нема демократије, него се и о поретку може дискутовати. Како се у систему у коме је све дозвољено може Вуку замерати што жели да се ослободи два зла у исто време?

Примера за овакво иступање истакнутих опозиционара има доста, а свима им је заједничко неувиђање о неопходности избегавања критике других опозиционара. Опозиционар мора УВЕК да буде ЗА опозицију и УВЕК ПРОТИВ властодржаца.

Са ретким изузецима исто се може рећи и за прваке опозиционих странака у Србији. За њих изрека да „ништа не може да уједини као заједнички непријатељ“ не важи. Уместо да се уједине у борби против властодржаца, они се боре за позиције у неком будућем систему који није ни лако ни брзо остварљив. Дакле, боре се за позиције које још не постоје. „Куввају чорбу, а зец у шуми“.

Готово да заборавим српске организације у Америци. Све су оне „демократске“ и „антикомунистичке“, али се, скоро све, уздржавају од критике режима Слободана Милошевића и, поготово, подршке било које опозиционе партије, чиме, разуме се, потпомажу одржавање безумља.

Шта да се каже о схватањима и држању Срба? Остављам читаоцима овог чланка да (пр)оцене.

Чикаго, 5. новембар 1993.

ГРАЂАНИ БЕЗ ДРЖАВЕ

Цвета Тасић, радница Фабрике каблова из Јагодине, једна је од безброј српских мајки које данас носе црнину за својим синовима. Но, њена прича је нешто другачија. Њен син, Драган Тасић, алатничар без запослења, рођен 1966, ожењен, отац ћеркице од седам година, није погинуо у рату, али рат и ратно расуло на посредан начин прекинули су и његове младе године. Драган је настрадао у Немачкој, у Франкфурту на Мајни, где је отишао да ради на црно да прехране породицу пошто посао у земљи није имао, а држава га се мртвог одрекла. И више од тога: покушала је да забашури његову смрт, да одглуми да се она није ни десила или да Драган Тасић из Јагодине није ни постојао.

Тиме, наравно, није доказала да Драган Тасић није постојао, већ само да није имао своју државу.

Држава не постоји ни за Драганову мајку Цвету, која данас од рођака, пријатеља и љу-

ди добре воље тражи прилоге да свог сина пренесе и сахрани у домовини. Уместо од државних органа, вест о смрти свога сина мајка Цвета добила је тек три месеца касније од непознатог младића кога су обавестили Драганови другови из Франкфурта. На социјалном гробљу у Франкфурту где је њен син сахрањен заједно са скитницама и непознатима, о трошку немачке државе, мајка је добила поништен пасош, умрлицу у којој пише да је узрок смрти непознат, и копију дописа којим је југословенски конзулат мољен да преузме тело свог грађанина.

Тако је мајка Цвета сазнала да јој је син настрадао још шестог марта 1993. године у хотелу у Улици Гебелштрасе 2 на непознат и неистражен начин, јер није било никога ко би натерао власти да покрене истрагу, да је пуних 20 дана чуван у капели и да је тек после тога, 26. марта, пошто се југословенски конзулат упорно није одазивао, сахрањен о трошку државе на социјалном гробљу.

— Тада сам отишла у наш конзулат у Франкфурту — прича нам мајка Цвета — и питала зашто ме нису обавестили и зашто нису преузели тело мог сина. Рекли су ми: Ми смо обавестили министарство иностраних послова у земљи, а зашто они нису Вас, ми то не знамо. А тело нисмо могли да преуземо јер ми пара немамо, ни плату не примамо! А како ћу ја сада да нађем више од 12.000 марака, јер сада је све много скупље, сада треба да се плати и укол и ископ, да пренесем свог сина у завичај? — питала сам. Они су ми рекли: Ми једино можемо да посредујемо, ако нађете паре!

Цвета је схватила да за њеног сина држава не постоји. Али не одустаје да изврши свету дужност мајке и свог сина пренесе и сахрани на гробљу у Јагодини.

Али, вероватно, има добрих људи који желе да помогну.

Б. Радосављевић

КАКО СЕ УРЕЂУЈЕ „СРПСКА РЕЧ“!

Господине Пејчићу,
Молим Вас да у првом наредном броју Вашег листа објавите следеће:

1. У листу „СРПСКА РЕЧ“ бр. 85 од 22. 11. 1993. у рубрици „ЕСТРАДА И ПОЛИТИКА“, објављен је текст са мојим потписом, коме је промењен наслов којег сам написала и исти ословљен са „ОКРВАВЉЕНИ МИКРОФОНИ“. Из текста којег сам написала и предала уредници Љиљани Јорговановић Булатовић, овако неукусан и крајње непримерен наслов није се могао „изчакати“ ни под разном! Зашто је текст овако насловљен, очекујем да ми одговори АУТОР!

2. У оквиру текста којег сам предала није се налазио „додатак“ УМЕТНИЧКИ РЕКЕТ! Без мог знања овај „додатак“ је „прикачен уз мој потпис — зашто? Очекујем да ми се одговори. „Додатак“ је збиља пун података, за које ја до објављивања нисам знала — па је логично да то нисам могла ни да напишем, али, онај ко је имао ове податке, има и своје име и презиме! Зар не? Мени није потребно његово ни име ни презиме, али желим да се овим путем оградим од „накита“ којим је неко од Ваших уредника „окитио и зачинио“ текст са мојим потписом.

**Светлана Мијатовић, новинар
Београд**

Одговор: Све што сте написали потпуно је тачно. Ви нисте аутор ни наслова, ни „додатка“ који су вас толико уплашили. Око наслова обично се не консултујемо са ауторима текстова, а за „додатак“ смо проценили да се изврсно уклапа уз Ваш текст. Ми их сматрамо примереним теми. Заблуда је обострана и ми Вам се извињавамо.

ИСПРАВКЕ

У последњем броју „Српске речи“ објавили сте листу посланичких кандидата ДЕ-ПОС-а за Изборну јединицу Београд 1 са грешком. Кандидат дипл. инг. Милисав Ацић није кандидат Нове демократије већ Српског покрета обнове.

Молимо Вас да ову грешку у следећем броју исправите, како наш кандидат не би био изложен непријатностима.

У Београду,
23. 11. 1993. год.

**СЕКРЕТАР ГРАДСКОГ ОДБОРА
СПО — БЕОГРАД
(Милица Недељковић)**

У прошлом броју „Српске речи“ услед техничке омашке није тачно одштампана Изборна листа Депоса — Уједињене опозиције за изборну јединицу Ужице број 9.

Под редним бројем три на листи се налази Војислав Андрић, професор математике из Ваљева.

Под редним бројем седам налази се др Слободан Симић, лекар из Ужица.

Под редним бројем двадесет два налази се мр Тихомир Бурђић, политиколог из Ужица.

Извинјавамо се читаоцима.

ЕХ, ДА НАМ ЈЕ, БАР, ШИФЕР КЛАУДИЈА

После Едуарда Лимонова Едичке, Јована Заметице, званог Џон, госпође Миленцијевић, познате као Рада мирођија и Џона Кенедија, великог кандидата за члана енглеског парламента, што је ништа у односу на нашег г. Шећероског, доживотног кандидата за председника Србије, па и шире, стиже нам из белог света нови пријатељ и србљубац (не среброљубац како би се могло помислити) извесни Данијел Шифер, кога режимска средства јавног информисања представиле као познатог филозофа, публицисту и хуманисту!?

Ових дана, тако штампа пише, тај Шифер у друштву неке лепе Данијеле по хотелима од Београда до светог Стефана, диљем ове наше крње Југе, међу нама шири истину о нама, не штедећи при том себе када је у питању гола истина.

Па кад је већ тако и кад је у питању нешто голо, па макар се то звало и гола истина, зар не би било неупоредиво боље да је шири госпођица Клаудија Шифер, светски познати фотомодел.

Ем је прелепа, прави празник за очи, ем није непозната у свету.

Уз то, дотична госпођица је Немеца, па где ћемо боље пропаганде него да истину о нама шири припадница једног, како власти кажу, нама не баш наклоњеног народа.

Уз пут, можда би се и неки србленда овајдио, кад већ за њабака издајемо хотелске собе за ширење голе истине.

Иначе, што се лепе Данијеле тиче, немам ама баш никакве примедбе на избор и укус нашег Данила илити Даче, ту свака част.

Чуди ме само како не изабра неку Милојку, Станојку или Живадинку, већ Данијелу, што не звучи баш по српски.

Али, када је хуманизам у питању, ту би дотичном најбоље одговарала другарица Маргит, такође светски позната хуманисткиња, чувена по оној хуманистској изјави да ко се туче, тај мора бити тучен.

Како штампа пише, бивша ЈНА, прослављени фотограф и прислушкивач у афери Шпелтељ, спаде сада на још ниже гране зивкајући лепу Данијелу да дође, наводно да прати принца Томислава, па чак и Слобу, а уствари, звали је на оно, што се обично у таквим ситуацијама каже, да сврти на кафу. За такве Хрвати кажу: сводник, а ми народски и у жаргону: онај који држи свећу.

Ту скоро неки несретник упоред овог Шифера са Арчибалдом Рајсом, пријатељем Срба из најтежих дана, други несретник предложи Та на срамоту нашу, као противкандидата српском патријарху за награду града Краљева, а трећи несретник Михајло Марковић, идеолог СПС, упоредио га са Гетеом и Маном!?

За таква и слична поређења народ има лепу изреку: ко дупе и око и да је књижевник, проф, и др. ето ускоро њега као српског академика, макар почасног. Ту бар има свог човека да ствар прогура; дотичног Михајла Марковића, аутора једног од оних препознатих поређења.

Као што је ред и као доликује и треба (тако треба), оданом пријатељу платисмо 300.000 ДЕМ за штампање његове, за сада, једине књиге истине о нама. Ваљда од оне лове што дадосмо за привредни препород или лове коју мазнуше прогласивши је старом девизном штедњом, на чему би им и пок. Кардељ да је жив позавидео.

А можда је то и наша лова на чувању код газда Језде и мама Дафине?

Заузврат, проверени и одани другар, књигу ували, пардон, продаде само нама, неком срећнику и са срдачном посветом.

Ако се, којим случајем, наш млађани веселник премори од ширења голе истине и врати под окриље своје времешне дружбенице са којом нас је први пут походио, за коју рекоше да је грофица чак, нека СПС не очајава, наћи ће се већ у белом свету неки нови пријашко. Док је света и века гребања и гребатора биће увек и на претек.

Можда би ту могла да помогне и СПС пророчица Миља Регулус, да нам открије тајну иза седам мора и иза седам гора, ко нама сиротима у походе доћи јашући на балванима оног сликара од Мачве.

Драган Арсенин,
познати публициста и хуманиста

МЕДВЕЂА УСЛУГА ПРОФЕСИЈИ

(Интервју са Србобраном
Бранковићем, „Српска реч“ бр. 84)

У интервјуу вашем цењеном листу, Србобран Бранковић изнео је низ лажних тврдњи повезујући их са мојим именом:

1. Агенција „Scientia“ из Новог Сада никада у току свог постојања није објавила (нити имала) изборну процену коју наводи Бранковић: СПО — 30%, СПС — 12%, ДС — 21%.

2. Агенција „Scientia“ је објавила своје прво истраживање 21. 09. 1990. (СПС — 26%, ДС — 13%, СПО — 11%, неопређених — 34%) које је урађено пре него што сам ја, појединачно (у агенцији је било запошлено 8 психолога) ангажован од стране Демократске странке. Током мог двогодишњег ангажовања у ДС, ова агенција ниједном није радила истраживање за ДС (већ су их радила три сасвим независна истраживачка тима).

3. Друго истраживање „Scientia“ објављено је у „Времену“ непосредно уочи избора 1990, у тренутку када су све опозиционе странке већ донеле одлуку о изласку на изборе, те, самим тим, та анализа није могла бити, како Бранковић тврди, „медвеђа услуга опозицији“. По истој логици, и све друге агенције које су уочи избора 1992. предвиђале ДЕПОС-у око 25% могу се оптужити за „обману“. Нажалост, на основу мог искуства у контактима са лидерима опозиције, тешко је уопште поверовати да би било какав резултат испитивања јавног мњења могао утицати на њихове одлуке.

4. Никада нисам изрекао ништа што би личило на оптужбу Бранковића или његових сарадника да је „у вези“ са влашћу. Он је очито један коментар у „Демократији“ у коме се извргава руглу прогноза његовог тима (СПС — 48%, СПО — 9%, ДС — 0,7%) погрешно довео у везу са мном.

Своје ставове ја сам износио више пута у јавним медијима и на стручним скуповима, на којима је Бранковић присуствовао и где ми никада није упутно ниједну јавну примедбу. За разлику од Бранковића, који иступе у медијима користи да би самохвалисаво тврдио да је он давао „најприближније“ процене (узгред, „приближније“ процене је давао Институт друштвених наука) и да мене, из мени потпуно нејасних разлога, професионално дезавуише, ја стојим на становишту да изборне сондаже, за сада, код нас НЕ МОГУ ДАВАТИ ПОУЗДАНЕ ПРОГНОЗЕ због низа нерегуларних услова (страх од изјашњавања, неструктурирано бирачко тело, изборне неправилности). Штавише, сматрам да некритично саморекламерство ствара превелика очекивања код наручиоца и тиме чини медвеђу услугу професији. Јер, ако се наручиоци после сваких избора разочарају у своје прогнозере, тешко да ће их касније (кад услови коначно постану регуларни) ико убедити да та истраживања нешто вреде!

Уосталом, предлагем Бранковићу да предвиди резултат, предстојећих избора, па да његову стручност одмах проверимо. *Hic Rhodus, hic salta!*

Др Миклош Биро

ПРОМЕНЕ, ПРОМЕНЕ

Снио сам страшан сан, не чудим се само сну већ се чудим како сам имао куражи и да сањам страшне ствари...

Овако је некада писао наш велики сатиричар, Радоје Домановић. Овако је писао пророчки за будућност.

Данас тај „сан“ (који прелази у мору и кошмар) доживљавамо као власт мржње пуну апологета и профитера. Служећи се уценама и кидисањем на све што је разумно и прогресивно, остављају слику безочника. Пљујући по свему и свачему, газети и лемећи људске душе, заклањају се иза патриотизма и унутрашњег непријатеља.

Данас се може халсити, батинати, профитирати, и бавити се државним криминалом, а исто тако умирати од глади, немаштине, бити духовно и физички уништен. Тиме се експлицитно одричемо својих права на слободу, на опстанак.

Кажу: „Били смо ми и у тежим искушењима, али смо опстали и победили“.

Тачно! Само с том разликом што смо у доба светских ратова и кризних превирања били и цењени и потпомогнути од великог броја земаља.

Да ли је потребно имати рат и хаос да би опстао на власти? Нажалост садашњост даје потврдан одговор.

Колико још тога треба да нам се сручи на главу и ломи измучене душе, да би се призвали памети и разуму. Колико превара и пљачки, колико редова и смртних случајева? Колико још треба да гласамо и за кога да гласамо?

Не треба много образлагати нашу унутрашњу и спољну политику под паролом „с нама нема (не)извесности“. Суочени смо са репресивним мерама Савета безбедности и развијеног света. Са таквим политичким манервима такође и економским, код нас цвета профитерство и богаћење преко оних који су доведени до физичке и душевне пропасти.

Треба дићи глас против оних који хуманитарне пошљике користе за малверзације оптужујући затим да све зло долази споља.

Суочени са таквим и сличним штетним квалификацијама, укључујући и велики притисак дражне пропаганде која је уз то и „најобјективнија“, ми излазимо на „демократске“ изборе.

Да ли је изрека „вокс попули вокс деи“ (глас народа је божи глас) била присутна до сада? Јесте ако је „бог“ у Толстојевој улици.

Да ли је овај народ осуђен на манипулацију једне идеологије која у времену кризе (санкција) и немаштине, уместо доношење конструктивних економских мера јача терор, малверзације и сатинизације противнике.

Зато не треба се бојати промена јер, је и то за Србе.

Драган Станишић
Нови Сад

ПОГЛЕДАЈТЕ ОКО СЕБЕ

ДЕПОС

ЧЛАНОВИ И СИМПАТИЗЕРИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ!

ПОЗИВАМО ВАС ДА СВОЈИМ ЧЛАНАРИНАМА ИЛИ ДОБРОВОЉНИМ ПРИЛОГОМ ПОМОГНЕТЕ РАД И ОПСТАНАК СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ. У ТОКУ СУ СТРАНАЧКЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЗАХТЕВАЈУ ВЕЋА УЛАГАЊА, ПА ЈЕ ПОТРЕБНО ДА СПО ПОМОГНЕМО СВИ ПРЕМА СВОЈИМ МОГУЋНОСТИМА.

ЧЛАНАРИНА ЗА 1993. ГОДИНУ ИЗНОСИ 12 ДЕМ (ДИНАРСКА ПРОТИВВРЕДНОСТ).

**ЧЛАНАРИНУ И ДОБРОВОЉНЕ ПРИЛОГЕ МОЖЕТЕ УПЛАТИТИ НА
60806-670-1-91956 СПО СДК СТАРИ ГРАД
ХВАЛА ВАМ**

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРИЦА ФОРМАТ 1/1 пв 300 ДЕМ
ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 пв 200 ДЕМ
ВИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм пв 120 ДЕМ

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 пв 150 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 2/3 пв 100 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/2 пв 80 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/3 пв 60 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/4 пв 40 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/8 пв 25 ДЕМ

ПОПУСТИ
2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%
6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-0-27562 СДК Београд

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од Бр 1. до бр.
Напишите који број наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)

будимо
одговорни

ДЕПОС